

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ BİLİM DALI

**COVID-19 PANDEMİSİNDE CİNSEL BENLİK ŞEMASI
VE CİNSEL DOYUM PARADİGMASI**

Yüksek Lisans Tezi

Tezi Hazırlayan

Hacer BOLAT

İstanbul, 2021

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ BİLİM DALI

**COVID-19 PANDEMİSİNDE CİNSEL BENLİK ŞEMASI
VE CİNSEL DOYUM PARADİGMASI**

Yüksek Lisans Tezi

Tezi Hazırlayan

Hacer BOLAT

1955090002

Orcid: 0000-0002-0117-2272

Danışman:

Dr. Öğr. Üyesi Süleyman KAHRAMAN

İstanbul, 2021

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum Covİd-19 Pandemisinde Cinsel Benlik Şeması ve Cinsel Doyum Paradigması başlıklı bu çalışmanın bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmamın içerisinde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım. 31.08.2021

Hacer BOLAT

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

31.08.2021

Enstitümüz *Psikoloji* Anabilim Dalı *Klinik Psikoloji* Programı Yüksek Lisans öğrencilerinden **1955090002** numaralı **Hacer BOLAT**'ın "Beykent Üniversitesi Eğitim-Öğretim Yönetmeliği"nin ilgili maddesine göre hazırlayarak Enstitümüze teslim ettiği "**Covid-19 Pandemisinde Cinsel Benlik Şeması ve Cinsel Doyum Paradigması**" konulu tezini, Yönetim Kurulumuzun 31/08/2021 tarih ve 2021/28 sayılı toplantısında seçilen ve Online toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, ilgili yönetmeliğin (c) bendi gereğince (45) dakika süre ile Microsoft Teams programı aracılığıyla on-line olarak aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında "**OYBİRLİĞİ**" ile "**KABUL**" kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 2 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

DANIŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi Sü*** KA***
(Beykent Üniversitesi)

ÜYE
Dr. Öğr. Üyesi Hü*** EB***
(Beykent Üniversitesi)

ÜYE
Dr. Öğr. Üyesi Ab*** KE***
(İstanbul Aydın Üniversitesi)

Adı ve Soyadı : Hacer BOLAT
Danışman : Dr. Öğr. Üyesi Süleyman KAHRAMAN
Türü ve Tarihi : Yüksek Lisans, 2021
Alanı : Klinik Psikoloji
Anahtar Kelimeler : Covid-19 Pandemisi, Cinsel Doyum, Cinsel Benlik Şeması

ÖZ

COVID-19 PANDEMİSİNDE CİNSEL BENLİK ŞEMASI VE CİNSEL DOYUM PARADİGMASI

Bu araştırmada; COVID-19 pandemisinde, cinsel doyum ve cinsel benlik şemaları arasındaki ilişki ve bu değişkenlerin sosyo-demografik özelliklere göre farklılaşmaları incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini 809 yetişkin kadın birey oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplamak amacıyla; Sosyo-Demografik Bilgi Formu, Yeni Cinsel Doyum Ölçeği ve Cinsel Benlik Şeması Ölçeği kullanılmış olup, araştırma modeli ilişkisel tarama modelidir. Katılımcılardan elde edilen veriler SPSS 25.0 istatistik paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerinin analizinde Bağımsız Örneklem T Testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ve Pearson Korelasyon Analizi gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın bulgularına göre kadınların cinsel doyumları ve cinsel benlik şemaları arasında orta düzey, pozitif yönlü korelasyon vardır. Ön lisans veya lisans mezunu olan kadın katılımcıların Cinsel Benlik Şeması Ölçeği toplam puanları lise mezunlarından anlamlı şekilde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Pandemi sürecini partneri ile birlikte geçiren kadınların, cinsel doyum düzeylerinin ve Cinsel Benlik Şeması Ölçeği toplam puanlarının pandemiye partneriyle birlikte geçirmeyen kadın bireylere göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğu saptanmıştır. Elde edilen bulgular literatür çerçevesinde tartışılmış ve çeşitli öneriler sunulmuştur.

Name and Surname : Hacer BOLAT

Supervisor : Asst. Prof. Süleyman KAHRAMAN

Degree and Date : Masters, 2021

Major : Clinical Psychology

Keywords : Covid-19 Pandemic, Sexual Satisfaction, Sexual Self Scheme

ABSTRACT

THE SEXUAL SELF-SCHEMAS AND THE SEXUAL SATISFACTION PARADIGM DURING THE COVID-19 PANDEMIC

In this study; In the COVID-19 pandemic, the relationship between sexual satisfaction and sexual self-schemas and the differentiation of these variables according to socio-demographic characteristics were examined. The sample of the study consists of 809 adult female individuals. In order to collect data in the research; The Socio-Demographic Information Form, the New Sexual Satisfaction Scale and the Sexual Self-Schema Scale were used, and the research model is the relational screening model. The data obtained from the participants were analyzed using the SPSS 25.0 statistical package program. Independent Sample T-Test, One-Way Analysis of Variance (ANOVA) and Pearson Correlation Analysis were performed to analyze the data. According to the findings of the study, there is a moderate, positive correlation between women's sexual satisfaction and sexual self-schemas. It was determined that the total scores of the Sexual Self-Scheme Scale of female participants with associate or undergraduate degrees were significantly higher than those of high school graduates. It has been determined that the sexual satisfaction levels and the total scores of the Sexual Self-Scheme Scale of the women who have spent the pandemic process with their partner are significantly higher than the female individuals who did not spend the pandemic together with their partner. The findings were discussed within the framework of the literature and various suggestions were presented.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

ÖZ

ABSTRACT

TABLolar LİSTESİ vi

KISALTMALAR viii

GİRİŞ.....1

BİRİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. COVID-19 Virolojisi ve Epidemiyolojisi	8
1.1.1. COVID-19 Pandemisinin Etkileri	9
1.1.1.1. COVID-19 Pandemisinin Psikolojik Etkileri	9
1.1.1.2. COVID-19 Pandemisinin Sağlık Üzerine Etkileri.....	10
1.1.1.3. COVID-19 Pandemisinin Sosyal Yaşam Üzerine Etkileri	10
1.1.1.4. COVID-19 Pandemisinin Cinsel Yaşam Üzerine Etkileri.....	12
1.1.2. COVID-19 Pandemisi ve Kadın Cinsel Yaşamı	12
1.2. Cinsellik	12
1.2.1. Kadın Cinselliği.....	13
1.3. Cinsel Doyum.....	14
1.3.1. Cinsel Doyumun Boyutları	16
1.3.1.1. İletişim	16
1.3.1.2. Sıklık.....	17
1.3.1.3. Doyum	17
1.3.1.4. Dokunma.....	17
1.3.2. Cinsel Fonksiyon Bozuklukları	17
1.3.2.1. Vajinismus	17
1.3.2.2. Kadınlarda Hipoaktif Cinsel İstek (Cinsel İstekte Azalma)	18
1.3.2.3. Fiziksel Nedenler	18
1.3.2.4. Hormonel Nedenler.....	18
1.3.2.5. Psikolojik Nedenler.....	19

1.3.2.6. İlişkisel Nedenler	19
1.3.2.7. Orgazm Bozukluğu	19
1.3.3. Cinsel Doyumu Etkileyen Faktörler	19
1.3.3.1. İlişki Uyumu	19
1.3.3.2. İlişki Memnuniyeti.....	21
1.3.3.3. Beden İmgesi ve Fiziksel Sağlık.....	21
1.3.3.4. Yaşam Kalitesi	22
1.3.3.5. İlişki Memnuniyeti ve Demografik Değişkenler	22
1.3.4. Cinsel Doyum İle İlgili Yapılmış Araştırmalar	25
1.4. Cinsel Benlik Şeması	28
1.4.1. Cinsel Benlik Şeması ve Beden İmgesi	31
1.4.2. Cinsel Benlik Şeması ve Cinsel Öz Yeterlik	32
1.4.2.1. Cinsel Benlik Şeması ve Cinsel Öz Yeterlik İlgili Çalışmalar	32
1.4.3. Cinsel Benlik Kavramını Etkileyen Biyo-Psiko-Sosyal Faktörler	33
1.4.4. Cinsel Benlik Şemaları ve Romantik İlişkiler	35
1.4.5. Cinsel Benlik Şeması İle İlgili Yapılmış Araştırmalar	35

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli	37
2.2. Çalışma Grubu	37
2.3. Veri Toplama Araçları	37
2.3.1. Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu	37
2.3.2. Sosyo-Demografik Bilgi Formu	38
2.3.3. Yeni Cinsel Doyum Ölçeği (YCDÖ)	38
2.3.4. Cinsel Benlik Şeması Ölçeği (CBŞÖ).....	38
2.4. Verilerin Analizi.....	39

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR.....	40
----------------------	-----------

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TARTIŞMA.....	59
SONUÇ VE ÖNERİLER	65

KAYNAKÇA.....	68
EKLER	86
Ek-1: Etik Kurul Onayı	86
Ek-2: Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu	87
Ek-3: Sosyo – Demografik Bilgi Formu	88
Ek-4: Yeni Cinsel Doyum Ölçeği.....	91
Ek-5: Cinsel Benlik Şeması Ölçeği	92

TABLÖLAR LİSTESİ

	Sayfa No.
Tablo 1. Araştırmada Kullanılan Ölçeklere İlişkin Betimsel İstatistikler.....	40
Tablo 2. Çalışma Grubuna İlişkin Demografik Bilgiler.....	41
Tablo 3. Yaş Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Örneklem T-Test Analizi	43
Tablo 4. Eğitim Durumu Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Analizi	44
Tablo 5. Gelir Durumu Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Analizi	45
Tablo 6. “Pandemi süreci, çalışma durumunuzu nasıl etkiledi?” Sorusuna Verilen Yanıt Göre Ölçek Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Analizi.....	46
Tablo 7. “Partnerinizin pandemi sürecinde iş durumunu nasıl etkiledi?” Sorusuna Verilen Yanıt Göre Ölçek Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Analizi	47
Tablo 8. “Pandemi sürecinde partnerinizle birlikte mi vakit geçiriyorsunuz?” Sorusuna Verilen Yanıt Göre Ölçek Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Örneklem T-Test Analizi.....	48
Tablo 9. Cinsel Deneyim Olup Olmaması Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Örneklem T-Test Analizi.....	49
Tablo 10. Cinsel İlişki Düzeni Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Analizi	50
Tablo 11. “Pandemi süreci, cinsel yaşamınızı etkiledi mi?” Sorusuna Verilen Yanıt Göre Ölçek Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Analizi....	52
Tablo 12. “Pandemi süreci, cinsel yaşamınızı nasıl etkiledi?” Sorusuna Verilen Yanıt Göre Ölçek Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Analizi.....	53
Tablo 13. “Koronavirüse enfekte oldunuz mu?” Sorusuna Verilen Yanıt Göre Ölçek Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Örneklem T-Test Analizi.....	54

Tablo 14. “Partneriniz enfekte oldu mu?” Sorusuna Verilen Yanıta Göre Ölçek Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Örneklem T-Test Analizi.....	55
Tablo 15. “Pandemi öncesinde herhangi kaygı sorunu yaşadınız mı?” Sorusuna Verilen Yanıta Göre Ölçek Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Örneklem T-Test Analizi	56
Tablo 16. “Partneriniz pandemi öncesinde herhangi kaygı sorunu yaşadı mı?” Sorusuna Verilen Yanıta Göre Ölçek Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Örneklem T-Test Analizi.....	57
Tablo 17. Ölçek Puanlarına İlişkin Korelasyon Analizi	57

KISALTMALAR

CBSÖ	: Cinsel Benlik Şeması Ölçeği
COVID-19	: SARS-CoV-2 (Şiddetli Akut Solunum Sendromu-Koronavirus-2)
DSÖ	: Dünya Sağlık Örgütü
YCDÖ	: Yeni Cinsel Doyum Ölçeği

GİRİŞ

Tarih boyunca, cinselliğin kavramsallaştırılması çeşitli dönemlerde farklılık göstermiştir. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)'ne göre cinsellik; fiziksel, duygusal, entelektüel ve sosyal yönlerin kişiliği, iletişimi ve aşkı zenginleştirici etkilerinin bir araya gelmesi ile oluşur (DSÖ, 2010). Cinsellik yalnızca üreme gibi bir biyolojik eylem değil, kişiler arası iletişimde çok etkili olan, bireye zevk veren temel ihtiyaçlarından biridir. Cinsellik aynı zamanda romantik bir ilişkinin içerdiği bağlayıcı güçlerden biridir. Literatürde cinsel doyumun çeşitli tanımları vardır. Sprecher ve Cate cinsel doyum kavramını, genellikle "bireyin ilişkisinin cinsel yönünden ne ölçüde tatmin veya memnun olduğu" şeklinde tanımlamıştır (Sprecher ve Cate, 2004). Byers, Demmons ve Lawrance (1998) ise cinsel doyum "kişinin cinsel ilişkiye dair olumlu ve olumsuz öznel değerlendirmesinden kaynaklanan duygusal bir tepki" olarak açıklamıştır. Özetle cinsel doyum, kişinin cinsel ilişkisinden duyduğu memnuniyetin düzeyi olarak tanımlanabilir. Cinsel doyum kavramını açıklarken en çok ele alınan kavramlar, cinsel birliktelik sıklığı ve boşalma/orgazm yaşama yoğunluğu olmuştur.

Markus'un (1977) benlik şemaları üstüne yaptığı çalışmalar ve benlik şemalarının çok yönlü doğasının tanınmaya başlaması sonrasında, Andersen ve Cyranowski (1994) benlik şemalarının cinsel bir bileşeninin olacağı varsayım temelinde cinsel benlik şeması kavramını ileriye sürmüşlerdi. Andersen ve Cyranowski (1994) cinsel benlik şemalarını "bir bireyin kendisinin cinselliği hakkındaki bilişsel genellemeleri" olarak açıklanmaktadır. Bu şemalar, "geçmiş tecrübeler aracılığıyla oluşmakta, bugünkü deneyimde ortaya konmakta, cinsellik ile ilgili sosyal bilginin işlenmesinde etkili olmakta ve cinsel davranışı yönlendirmektedirler". Cinsel benlik şeması ile ilgili çalışmalarda cinsiyetin önemli bir değişken olduğu vurgulanmış ve Cinsel Benlik Şeması Ölçeği kadın ve erkek olmak üzere iki farklı ölçekten oluşturulmuştur. Cinsel benlik şemalarının gelişiminde erken çocukluk ve ergenlik döneminin etkili olduğu, alınan cinsel bilgiler, bağlanma, hormonal gelişim, cinselliğe dair toplumsal tutumlar ve hatta benlik saygısı gibi birçok faktörün bunların gelişiminde rol oynadığı belirtilmektedir. Başka bir deyişle, bir bireyin cinselliğinin açık bir şematik temsili, o bireyin cinsel geçmişinin kısa bir

özetini temsil eder ve ayrıca hem şimdiki hem de gelecekteki cinsel benlik hakkında bir referans noktası olarak hareket eder (Koçak ve Fışıloğlu, 2011).

COVID-19 Çin'in Wuhan eyaletinde ortaya çıkarak tüm dünyaya yayılmış ve Dünya Sağlık Örgütü tarafından salgın olarak nitelendirilmiştir. Salgın, tüm dünyayı etkisi altına alarak kısa sürede küresel bir problem haline gelmiştir. Hızlı bir şekilde yayılım gösteren bu hastalık ile baş edebilmek için dünyanın her yerinde çeşitli tedbirler alınmış, yasaklar ve kısıtlamalar getirilmiştir. Salgının ortaya çıkmasından günümüze kadar geçen süre zarfında insanların sosyal hayatı da değişikliklere uğramıştır. COVID-19 salgını sebebi ile evde kalma süreleri artmış, bireylerin yaşam rutinleri ciddi değişimlere uğramıştır. Tüm dünya popülasyonun pandemiye hem psikolojik olarak hem zihnen idrak edemeden, ani yasak ve kısıtlamalara maruz kaldığı görülmektedir. Salgın süresince, bulaşma riskini azaltmak için insanlardan, insanlar ile aralarına sosyal mesafe koymaları beklenmektedir. Ancak sosyal mesafeden etkilenebilecek eylemlerden biri de cinsel aktivitedir. Sosyal mesafeden dolayı insanların birbirleriyle uzaklaştığı bu dönemde cinsel isteksizlikle birlikte cinsel aktivite sıklığında da azalma görülmektedir (Şahini Satılmış, 2020).

Cinsel davranış" terimi geniş bir eylem yelpazesini kapsar. Önceki raporlar, kitlesel felaketlerin kadınların cinsel davranışları üzerindeki etkisini analiz etmiştir. Kissinger ve arkadaşları (2017), Katrina felaketinin ardından doğum kontrolünün ve genital hijyenin azaldığını bildirmişlerdir. Benzer şekilde Liu ve arkadaşları (2010), Wenchuan depreminin kadınların üreme sağlığı üzerindeki etkisini araştırmışlar ve depremin ardından cinsel ilişki sıklığında, cinsel yaşamdan memnuniyet derecesinde ve çocuk arzusunda düşüşler bulmuşlardır. Ayrıca Hannoun ve arkadaşları (2007), çatışma bölgelerindeki kadınlarda %10-%35 arasında değişen menstrüel anormallikler tespit etmişlerdir. Literatürdeki birçok çalışma, kitlesel afetler ile kadının cinsel davranışları arasındaki ilişkiyi tanımlamıştır; ancak, COVID-19 salgını özel olarak araştırılmamıştır.

Pandemi sürecinde alınan önlemler, sosyal mesafe, okulların kapatılması ve büyük toplantıların sınırlandırılması, Türklerin yanı sıra dünyanın dört bir yanındaki insanların günlük faaliyetlerini, sosyal ve romantik ilişkilerini büyük ölçüde etkilemiştir. Pandeminin kaygısı, fiziksel aktivite eksikliği, dışarıdan sosyal

hizmetlerin olmaması, gerekli olmayan klinik bakıma erişim eksikliği ve azalan fiziksel temasla birlikte, bireyler ve aileler için günlük rutinlerin aksaması, hepsi arasındaki çatışmanın artmasına sebep olabilir. Ayrıca, problem yaşayan çiftlerin danışma veya terapiye erişimi olmayabilir, daha az erişime sahip olabilir veya farklı erişime sahip olabilir (örneğin, yüz yüze psikoterapiden ziyade çevrimiçi terapi). Bilindiği kadarıyla COVID-19 pandemisi ve insan ilişkilerini ve çatışmalarını çalışan araştırmalar sınırlıdır. Bununla birlikte, son araştırmalar, daha yüksek anksiyete oranları, depresyon ve diğer olumsuz ruh sağlığı sonuçları dahil olmak üzere insanların refahında başka olumsuz değişiklikler bildirmiştir (APA, 2020; Li ve diğ., 2020; Rosenberg ve diğ., 2020).

İlişki çatışması genel duygusal sıkıntıyı şiddetlendirebilirken (Proulx ve diğ., 2007), pandemik olmayan koşullar altında yapılan önceki araştırmalar evli olmanın veya birlikte yaşayan partnerlerin, yalnızlık gibi olumsuz ruh sağlığı sonuçlarına karşı koruyucu olabilir (Bruce ve diğ., 2019). Bununla birlikte, Çin'de yapılan bir araştırma, evli insanların evli olmayanlara göre genel olarak daha yüksek bir duygusal iyilik düzeyine sahip olduğunu, ancak evli kişilerin de COVID-19 salgını sırasında evli olmayanlara göre duygusal refahta daha büyük bir ruhsal düşüş yaşadığını saptamıştır (Yanga ve Ma, 2020). Psikolojik ve ilişki stresi de cinsel istek ve cinsel işlevde önemli bir rol oynar. Cinsel istek, orgazm ve zevkin genellikle bir rahatlama, düşük stres temeli tarafından desteklendiği uzun zamandır bilinmektedir (Bodenmann ve diğ., 2006). Zamanla, hem günlük stres faktörleriyle hem de ilişki dünyasına yayılan konularla başa çıkamama, romantik ve / veya cinsel ilişkilerde önemli bir memnuniyetsizliğe ve hatta bunların çözülmesine yol açabilir. Bu çalışmada COVID-19 pandemi sürecinde cinsel benlik şemalarının çalışılma sebeplerinden biri de budur.

COVID-19 pandemisinde cinsel yaşamı ele alan çalışmaların literatürdeki sınırlılığı sebebiyle bu çalışma, literatürdeki bu boşluğu doldurmayı amaçlamaktadır. Her ne kadar cinsel benlik şeması ve cinsel doyum üzerine ayrı ayrı araştırmalar literatürde yer alsada cinsel benlik şeması ve cinsel doyum kavramlarının çeşitli pandemi değişkenleri ile değerlendirildiği mevcut bir çalışmanın olmaması, bu araştırmanın önemini ortaya çıkarmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, yetişkin bireylerin, cinsel benlik şemaları ve cinsel doyum düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek; cinsel benlik şemaları ve cinsel doyum düzeylerinin çeşitli pandemi değişkenleri ve sosyodemografik özellikler açısından ele alınarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğini saptamaktır.

Araştırmanın Önemi

COVID-19 pandemisinde tüm insan nüfusu sağlık, ekonomik, çevresel ve sosyal yönlerden ciddi şekilde etkilenmiştir. Kısıtlamalar ve yasaklar ile birlikte insanların ev içerisinde geçirdiği zaman artmıştır. Bu çalışmada, COVID-19 pandemisinde çiftlerin cinsel benlik şemalarını keşfettikleri ve cinsel deneyimlerinin arttığı varsayılmakta ve cinsel doyum ile cinsel deneyim arasında anlamlı bir ilişki bulunacağına inanılmaktadır. Her ne kadar cinsel benlik şeması ve cinsel doyum üzerine ayrı ayrı araştırmalar mevcut olsa da cinsel benlik şeması ve cinsel doyum kavramlarının çeşitli pandemi değişkenleri ile değerlendirildiği mevcut bir çalışmanın olmaması, bu araştırmanın önemini ortaya çıkarmaktadır.

Çalışma sonucunda psikiyatrist, cinsel terapist, psikolog ve ilgili diğer meslek profesyonellerine rehberlik sunabileceğinden işlevsel, pandeminin halen devam etmesi ve cinselliğin insan yaşamının önemli bir parçası olmasından dolayı güncel ve gerekli olurken, COVID-19 pandemi sürecinde cinselliği konu alan araştırmaların sınırlılığı ile de özgün bir çalışmadır.

Problem ve Araştırma Soruları

Bu araştırma, çeşitli pandemi değişkenleri ve demografik değişkenler ile birlikte yetişkin bireylerin cinsel benlik şemaları ve cinsel doyum düzeylerini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma amaçları doğrultusunda oluşturulan araştırma problemleri aşağıdaki gibidir;

1. Çeşitli pandemi değişkenlerine göre katılımcıların cinsel benlik şemaları ve cinsel doyum düzeyleri farklılık göstermekte midir?
2. Çeşitli çeşitli demografik değişkenlere göre katılımcıların cinsel benlik şemaları ve cinsel doyum düzeyleri farklılık göstermekte midir?

3. Katılımcıların cinsel benlik şemaları ve cinsel doyum düzeyleri arasında anlamlı ilişki var mıdır?

Araştırmanın Alt Problemleri

Katılımcıların cinsel benlik şeması ölçek puanı ve cinsel doyum düzeyleri yaş gruplarına göre farklılık göstermekte midir?

Katılımcıların cinsel benlik şeması ölçek puanı ve cinsel doyum düzeyleri medeni durum özelliklerine göre farklılık göstermekte midir?

Katılımcıların cinsel benlik şeması ölçek puanı ve cinsel doyum düzeyleri çocuk sahibi olup olmamalarına göre farklılık göstermekte midir?

Katılımcıların cinsel benlik şeması ölçek puanı ve cinsel doyum düzeyleri eğitim durumuna göre farklılık göstermekte midir?

Katılımcıların cinsel benlik şeması ölçek puanı ve cinsel doyum düzeyleri gelir durumlarına göre farklılık göstermekte midir?

Pandemi sürecinde çalışma durumunun etkilemesi sorusuna verilen yanıtlara göre katılımcıların cinsel benlik şeması ölçek puanı ve cinsel doyum düzeyleri anlamlı farklılık göstermekte midir?

Pandemi sürecinde partnerinin çalışma durumunun etkilemesi sorusuna verilen yanıtlara göre katılımcıların cinsel benlik şeması ölçek puanı ve cinsel doyum düzeyleri anlamlı farklılık göstermekte midir?

Pandemi sürecini birlikte geçiren çiftlerin cinsel doyum düzeyleri ve cinsel benlik şeması ölçek puanı, pandemi sürecini birlikte geçirmeyen çiftlere göre farklılık göstermekte midir?

Cinsel ilişki düzeniniz sorusuna verilen yanıtlara göre katılımcıların cinsel benlik şeması ölçek puanı ve cinsel doyum düzeyleri anlamlı farklılık göstermekte midir?

Pandemi süreci, cinsel yaşamınızı etkiledi mi? sorusuna verilen yanıtlara göre katılımcıların cinsel benlik şeması ölçek puanı ve cinsel doyum düzeyleri anlamlı farklılık göstermekte midir?

Pandemi süreci cinsel deneyiminizi etkiledi mi? Sorusuna verilen yanıtlara göre katılımcıların cinsel benlik şeması ölçek puanı ve cinsel doyum düzeyleri anlamlı farklılık göstermekte midir?

Virüse enfekte olan katılımcıların cinsel benlik şeması ölçek puanı ve cinsel doyum düzeyleri enfekte olmayanlara göre farklılık göstermekte midir?

Partneri virüse enfekte olan katılımcıların cinsel benlik şeması ölçek puanı ve cinsel doyum düzeyleri enfekte olmayanlara göre farklılık göstermekte midir?

Pandemi sürecinde cinsel yaşamı ile ilgili destek alan çiftlerin cinsel benlik şeması ölçek puanı ve cinsel doyum düzeyleri, destek almayan çiftlere göre farklılık göstermekte midir?

Pandemi yaşam tarzınızı nasıl değiştirdi? Sorusuna verilen yanıtlara göre katılımcıların cinsel benlik şeması ölçek puanı ve cinsel doyum düzeyleri anlamlı farklılık göstermekte midir?

Pandemi öncesinde, kaygı problemi yaşayan katılımcıların cinsel benlik şeması ölçek puanı ve cinsel doyum düzeyleri kaygı problemi yaşamayan katılımcılara göre farklılık göstermekte midir?

Pandemi öncesinde, partneri kaygı problemi yaşayan katılımcıların cinsel benlik şeması ölçek puanı ve cinsel doyum düzeyleri kaygı problemi yaşamayan katılımcılara göre farklılık göstermekte midir?

Katılımcıların COVID-19 kaygı puanları ile cinsel benlik şeması ve cinsel doyum puanları arasında anlamlı ilişki var mıdır?

Sayıtlar

Araştırmada yer alan örneklem grubunun evreni temsil ettiği varsayılmıştır. Araştırmada yer alan katılımcıların verilerini toplamak için kullanılan “Sosyodemografik Bilgi Formu”nun katılımcıların sosyodemografik özelliklerini, “Cinsel Doyum Ölçeği”nin ise katılımcıların cinsel memnuniyetlerini doğru bir şekilde ölçtüğü varsayılmış ve “Cinsel Benlik Şeması Ölçeği”nin katılımcıları cinsel yönden doğru tanımladığı kabul edilmiştir.

Araştırma rnekleminde yer alan katılımcıların, “Sosyodemografik Bilgi Formu”, “Cinsel Benlik şeması leği” ve , “Cinsel Doyum leği”nde yer alan soruları dürüst ve gerçek durumlarını gösterecek şekilde yanıt verdikleri varsayılmıştır.

Sınırlılıklar

Bu araştırma Türkiye’nin çeşitli losyonlarında bulunan 18 yaş ve üzeri 809 kadın katılımcı ile sınırlıdır. Araştırmanın verileri “Cinsel Doyum leği”, “Cinsel Benlik şeması leği” “Sosyodemografik Bilgi Formu” leklerinden toplanan verilerle sağlanmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. COVID-19 Virolojisi ve Epidemiyolojisi

12 Aralık 2019'da Çin'in Wuhan şehrinde; deniz ürünleri ve canlı hayvan pazarı ile ilişkili olduğu düşünülen ve sebebi bilinmeyen akut solunum yolu enfeksiyonlarında artış olduğu tespit edilmiştir. Genom sekanslama ile 7 Ocak 2020'de bu pnömoni etkeninin yeni bir koronavirüs olduğu gösterilmiş ve SARS-CoV'a benzerliğinden dolayı SARS-CoV-2 olarak adlandırılmıştır (Heng ve diğ., 2020). Çok hızlı bir şekilde Çin'de epidemiyeye neden olan, ardında da tüm dünyada giderek artan vakalara yol açan bu virüsü Uluslararası Virüs Taksonomisi Komitesi'nin Koronavirüs Çalışma Grubu SARS-CoV-2 (şiddetli akut solunum sendromu koronavirüs 2) olarak tanımlarken, Şubat 2020'de Dünya Sağlık Örgütü tarafından virüsün neden olduğu tabloya COVID-19 (Coronavirus Disease-19) adı verilmiştir (WHO, Gorbalenya ve diğ., 2020).

Hastalığın bulaşma yolu tam olarak saptanamamış olsa da Wuhan'daki epidemiyolojik araştırmada salgının başlangıcının canlı hayvanlar satan bir deniz ürünleri pazarı ile ilişkili bulunmuştur (WHO, 2020). Türkiye'de ilk COVID-19 vakası ise 11 Mart 2020 tarihinde saptanmışken, DSÖ (Dünya Sağlık Örgütü-WHO) verilerine göre, 2019 senesi sonunda Wuhan'da ilk vakanın ortaya çıkışından itibaren tüm dünyada toplamda 30 milyona yakın pozitif vaka ve 945 bine yakın da COVID-19'a bağlı ölüm tespit edilmiştir (WHO, 2019). Virüs damlacık ve kontamine yüzeylerden el, göz, burun mukozası ya da ağız yoluyla bulaşmakta olup, önemli morbidite ve sosyoekonomik etki ile birlikte ülke çapında kilitlenmeler ve sınır kapanmaları da dahil olmak üzere tüm kıtalarda sert tedbirler gerektirmiştir.

COVID-19 virüsü asemptomatik bireylerden izole edilmiştir ve etkilenen hastalar semptomların kesilmesinden 2 hafta sonra bulaşıcı olmaya devam etmektedir (National Health Service, 2020). Ancak COVID-19 enfeksiyonu olan bireyin başkalarına enfeksiyon bulaştırabileceği kesin aralık belirsizdir. Enfekte kişinin öksürmesi, hapşırması veya konuşması ile solunum sekresyonlarında bulunan virüs çevreye yayılır ve bir başka kişi ile doğrudan temas ettiğinde diğer kişiye bulaşabilir. Enfekte olan bireylerde en sık görülen semptomlar ise öksürük, ateş ($>38^{\circ}\text{C}$), miyalji,

baş ağrısı, dispne, boğaz ağrısı, üşüme-titrete, diyare, bulantı/kusma, tat veya koku kaybı, karın ağrısı, yorgunluk, göğüs ağrısı veya göğüste baskı hissidir (Chen ve diğ., 2020).

1.1.1. COVID-19 Pandemisinin Etkileri

Geçmişten günümüze dünyayı etkisi altına alan salgınlar bize göstermiştir ki, pandemi küresel anlamda pek çok alanı tehdit eden süreçlerdir. Doğrudan etkilenenler için zayıflatıcı ve bazen ölümcül olan sonuçların ötesinde, pandemilerin bir dizi olumsuz sosyal, ekonomik ve psikolojik sonuçları vardır (Davies, 2013). Dünya nüfusunun büyük bir bölümü, Çin'den sonra daha fazla hastalık bulaşmasını önlemek adına COVID-19 isabet alan ülkelerin çoğunda uygulanan ülke çapındaki kısıtlamalar ve ev hapsi stratejileri nedeniyle şu anda öncelikle evleriyle sınırlıdır (Rubin ve Wessely, 2020; Pulla, 2020). Belirsiz, hızla yayılan bulaşıcı hastalık evrensel farkındalık, kaygı ve sıkıntıya neden olmuş ve bu durum DSÖ tarafından 'rastgele değişen duruma doğal psikolojik yanıt' olarak tanımlanmıştır (Kluge, 2020). COVID-19 günlük yaşamı etkilemekte ve küresel ekonomiyi yavaşlatmaktadır. Bu salgın, bu hastalığın yayılması nedeniyle hasta olan veya öldürülen binlerce insanı etkiledi. Şu anda COVID-19'un günlük yaşamdaki etkileri oldukça geniş olmakla birlikte geniş kapsamlı sonuçları da görülebilmektedir.

1.1.1.1. COVID-19 Pandemisinin Psikolojik Etkileri

Salgın hastalıklar toplumda çeşitli ruhsal sorunlara yol açabileceği gibi epidemi, pandemi gibi yaşam olayları, ardından izolasyonları, karantinaları, toplumsal kısıtlamaları, yasakları, ekonomik ve sosyal açıdan birçok problemi beraberinde getirmektedir. COVID-19 virüsünün geniş yelpazeli bir pandemiye dönüşmesiyle birlikte, psikolojik etkilerinin de gündeme gelmesi kaçınılmaz bir hal almıştır. Pandeminin başlarında araştırmacılar özellikle COVID-19 tanılı hastaların, bu hastaların temaslı olduğu karantinadaki bireylerin, ailelerinin, yakın çevrelerinin ve sağlık sektöründe görev alanların ruh sağlığının korunması gerektiğinin altını çizmişlerdir. (Xiang ve diğ., 2020). Çin'de virüsün başlangıcında genel halk üzerinde yapılan bir çalışmada, örneklemin 1/3'ünde depresyon, anksiyete ve stres bulguları olduğu tespit edilmiştir. (Wang ve diğ., 2020). Daha önceki gerçekleşen salgınlarda da karantina altına alınan bireylerle yapılan araştırmalara göre depresyon, anksiyete,

stres, sinirlilik, uykusuzluk, travma sonrası stres bozukluğu, mental yorgunluk gibi birden fazla durum bildirilmiştir (Brooks ve diğ., 2020).

Literatürde yer alan açıklamalara bakıldığında; belirsizlik ve ruhsal problemler ile ilişkili olan belirsizliğe tahammülsüzlük kavramlarının önemi ortaya çıkmaktadır. Belirsizlik; Budner tarafından (1962), yetersiz ipuçları nedeniyle net bir şekilde temellendirilemeyen veya kategorize edilemeyen durum olarak tanımlanmaktadır. Buhr ve Dugas (2002), belirsizliğe tahammülsüzlüğü; belirsiz durumlara yönelik olumsuz tepkilerde bulunmak olarak açıklamaktadır. Buhr ve Dugas’a göre belirsizliğe tahammülsüzlüğü yüksek olan bireyler belirsiz durumlara karşı dört bakış açısı sunmaktadır: 1) Belirsizlik stresli ve sıkıntı veren bir olgudur. 2) Belirsiz bir durum, harekete geçmenin önüne geçmektedir. 3) Belirsiz durumlar negatiftir ve onlardan kaçınılamamaktadır. 4) Bir durumun net olmaması adeletsizliktir. COVID-19 süreci doğası gereği pek çok belirsizliği beraberinde getirmektedir. Belirsizliğe tahammülsüzlüğü yüksek olan bireylerin bu süreçte diğerlerine oranla daha fazla zorlanmaları muhtemeldir. Mevcut çalışmanın araştırmacıları, belirsizliğe tahammülsüzlüğü yüksek olan bireylerin salgın ve karantina sürecini daha zorlanarak geçirdiğini tahmin etmektedir.

1.1.1.2. COVID-19 Pandemisinin Sağlık Üzerine Etkileri

Şüpheli veya doğrulanmış vakaların teşhisi, karantina ve tedavi sürecindeki zorluklar, mevcut tıbbi sistemin işleyişinin yüksek yükü ve diğer hastalıkları ve sağlık problemleri olan hastaların ihmal edilmesi gibi sorunlar COVID-19 pandemisinde sıkça görülmektedir. Bunların yanı sıra Çok yüksek risk altında olan doktorların ve diğer sağlık uzmanlarının zorlu çalışma koşulları veya tıbbi tedarik zincirinin bozulması bu süreci oldukça yıpratıcı hale getirmektedir.

1.1.1.3. COVID-19 Pandemisinin Sosyal Yaşam Üzerine Etkileri

İnsan sosyal bir varlıktır. İnsanın doğası gereği diğer insanlarla bir bütün halinde yaşaması gerekmektedir. Pandemide güvenlik tedbirleri kapsamında ilk sırada gelen sosyal mesafe her popülasyon için uygulanıştır. Sosyal izolasyon, insan ile toplum arasında kısmî ya da tam temas yoksunluğunu ifade eden durumdur (Gierveld ve diğ., 2006). İnsanların diğer insanlarla ilişkilerinin kısıtlandığı pandemide sosyal yaşamın etkilenmesi kaçınılmazdır.

Önceki araştırmalar, fiziksel aktivitenin depresyon üzerindeki etkilerini incelemiş (Bishwajit ve diğ., 2017) ve daha düşük bir yoğun fiziksel egzersiz sıklığının, daha yüksek oranda depresyon teşhisi ile önemli ölçüde ilişkili olduğunu doğrulamıştır. Diğer çalışmalar, depresyon semptomları ve fiziksel hareketsizliğin obezite ile ilişkili olduğunu (Garimella ve diğ., 2016) ve fiziksel fonksiyonun depresyon ve anksiyetede önemli bir rol oynadığını bulmuştur (Sousa ve diğ., 2017). Daha önce yapılmış bir başka çalışmada, ekonomik krizlerin yaşam kalitesi ve akıl sağlığı üzerindeki etkilerini de vurgulamıştır. Bu çalışmalar, durgunlukların ruh sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerine karşı koruma olarak sosyal desteğin önemini doğrulamıştır [Fernandez ve diğ., 2015; Christodoulou, 2013]. Diğer araştırmacılar, ruh sağlığı ile ilgili zorlukların kilit belirleyicileri ve risk faktörleri olarak işle ilgili sorunların, özellikle işsizliğin öneminin altını çizmişlerdir (Hoe ve diğ., 2013).

Ek olarak, COVID-19'un toplum düzeyinde yayılmasını sınırlamak için, pandemi sırasında acil olmayan ve elektif bakıma erişim ciddi şekilde kısıtlanmıştır (Provenzano ve diğ., 2020). Bu süreçte doktorlara ve ayakta tedavi uzmanlarına yapılan ziyaretler azaldı ve birçok hastane elektif prosedürleri erteledi veya iptal etti. COVID-19 karantinası, belirsiz ve sürekli bir tehditle savaşmak için empoze edildi; bu, kaygının yoğunlaşmasına ve bireylerin bilinmeyenden korkmasına ve dolayısıyla yaşam kalitelerinin azalmasına neden olmaktadır.

Medya ve internet tarafından sağlanan yüksek hacimli bilgi bireyleri paniğe sürükleyebilir. Son araştırmalar, COVID-19 pandemisinin yarattığı korkunun kronik ve külfetli hale gelebileceğini ve diğer faktörlerin yanı sıra anksiyete, sosyal medyaya maruz kalma ve sevdiklerinin risk seviyelerinin bu korkunun daha yüksek seviyelerinin belirleyicileri olabileceğini göstermiştir (Mertens ve diğ., 2020). Bazı araştırmacılara göre, bilinmeyen bir süre için günlük yaşam ve sosyal aktivitelerdeki yeni sınırlamalar da stres ve kaygıya katkıda bulunabilir ve nihayetinde yaşamda güven kaybına yol açarak ruh sağlığı sorunlarına yol açabilir (Wang ve diğ., 2020). İş-yaşam dengesindeki değişiklikler; Olağanüstü hal sırasında çoğu kişi için oldukça gerçek olan işini kaybetme riski ve ortaya çıkan bir krizle daha da kötüleşen geleceğe ilişkin belirsizlik, insanların ruh sağlığı üzerinde ciddi sonuçlar doğurmaktadır. Kısıtlamalar ve yasaklar, aile üyeleri arasında daha fazla çatışmaya da katkıda bulunmuş, bu da aile içi şiddet, çocuk istismarı veya çocukların velayeti konusunda

ayrılmış ebeveynler arasında çatışmalar olasılığına ilişkin endişeleri arttırmaktadır. (Oliveira ve Fernandes, 2020). Toplu organizasyonların yasaklanması, insanların sosyal desteğe olan gereksinimlerini arttırmaktadır.

1.1.1.4. COVID-19 Pandemisinin Cinsel Yaşam Üzerine Etkileri

COVID-19 salgın süresince, bulaşma riskini azaltmak için insanlardan çevresinde ki herkese karşı sosyal mesafe koymaları beklenmektedir. Ancak pandemi süreci gerekliliklerinden biri olan sosyal mesafe ve temas kısıtlamaları hem kişilerarası hem de partner ilişkilerini etkilediği için insanların cinsel aktivitelerini de olumsuz yönde etkileyecektir. Cinsellik davranışlar, tutumlar, kimlik, yönelim, inançlar ve faaliyetleri içeren çok sayıda olguyu kapsar ve özellikle cinsel aktivite, vajinal, anal, oral seks ve karşılıklı mastürbasyon da dahil olmak üzere çok sayıda eylemi kapsayabilir (WHO, 2020). Sosyal mesafeden dolayı insanların birbirleriyle uzaklaştığı bu dönemde cinsel isteksizlikle birlikte cinsel aktivite sıklığında da azalma görülmektedir. İngiltere de 868 kişi ile yapılan bir çalışmada katılımcıların %60,1'inin kendi kendine izolasyon/sosyal uzaklaşma sırasında cinsel olarak aktif olmadığını bildirmişti (Şahin ve Güngör, 2020).

1.1.2. COVID-19 Pandemisi ve Kadın Cinsel Yaşamı

“Cinsel davranış” terimi, geniş bir eylem yelpazesini kapsar. Literatürde bulunan mevcut çalışmalar, kitlesel felaketlerin kadınların cinsel davranışları üzerindeki etkisini analiz etmişti. Kissinger ve arkadaşları (2007) katrina felaketinden sonra doğum kontrolü ve genital hijyenin azaldığını bildirmiştir. Benzer şekilde, Liu ve arkadaşları (2009) yapmış oldukları çalışmada Wenchuan depreminin kadınların üreme sağlığı üzerindeki etkisini araştırmış ve depremden sonra cinsel ilişki sıklığında, cinsel yaşamdan memnuniyet derecesinde ve çocuk arzusunda azalmalar bulmuşlardır. Ayrıca Hannoun ve arkadaşları (2007) çatışma bölgelerindeki kadınlarda %10-35 arasında değişen adet anormallikleri saptamıştır. Literatürdeki birçok çalışma, kitlesel afetler ile kadın cinsel davranışları arasındaki ilişkiyi tanımlamıştır; ancak hiçbir COVID-19 pandemisini özel olarak ele almamıştır.

1.2. Cinsellik

Cinsellik; doğum öncesi başlayıp hayat boyu devam eden, insanların değerleri, inanışları, duyguları, kişilikleri, sevdikleri ve sevmedikleri şeyler, tutumları,

davranışları, fiziksel görünimleri ve içinde yaşadıkları toplumlara göre şekillenen bir kavramdır (Bozdemir ve Özcan, 2011). Tanımlama ve algılarda çeşitlilik olsa da cinsellik insanlığın varoluşundan bu yana hep vardır ve çağlar boyu önemini kaybetmemiştir. İncesu'nun belirttiği gibi “cinsellik hem en çok merak edilen, hem de en çok yasaklanan, hem en çok konuşulan hem de aslında hiç konuşulmayan, çok bilindiği iddia edilen ama aslında çok az bilinen, bir yanda övünülen diğer yanda ise aslında çok utanılan bir konu olması nedeniyle zorlu bir konudur”. Cinsellik biyolojik, psikolojik, sosyoekonomik, kültürel, etik ve dini faktörlerin karşılıklı etkileşiminin bir sonucu olarak yaşanmaktadır (PAHO ve WHO, 2000). Dolayısıyla cinsellik, bireyin yalnızca üreme organlarını değil, insan olarak sahip olduğu tüm özelliklerini yansıtmakta ve bireyin biyolojik yapısını, öğrenme tecrübelerini, tutumlarını, değerlerini ve davranışlarını içermektedir. İnsanlar cinselliği iletişim ve olumlu-olumsuz duygularını (örneğin; aşk, samimiyet, kızgınlık) ifade etmek için kullanmaktadırlar (Barash ve Lipton, 2002).

Batı kültüründe cinsellik araştırması 20. yüzyıla kadar başlamadı. İlk cinsellik çalışmalarını yöneten ve cinselliği biyoloji ve fizyoloji ile güçlü bir şekilde bağlayan hekimlerdi. Aynı şekilde, hekimler cinsel uygulamaların ahlaki kodlarını düzenleme yetkisine sahipti (Bullough, 1998).

1.2.1. Kadın Cinselliği

Kadın cinselliği ve arzusu, klasik psikanalitik kuramın başlangıcından itibaren önemli ölçüde ilgi çeken konulardan biri olmayı sürdürürken, aynı zamanda teorik yaklaşımların önemli ölçüde çelişki ve zenginliğine açık verimli bir bölge olmuştur. Freud ünlü ifadesinde “yetişkin kadınların cinsel yaşamının psikoloji için karanlık bir kıta olduğunu” yazmıştır (1926, s.212). Freud (1932), “Kadınsı Cinsellik” adlı makalesinde kadın hadım etme kompleksi ve kadın Oidipal kompleksinin ayrıntılı bir incelemesini sundu. Kadınlarda Oidipal sorunların gelişimini takip etme çabası, onu aynı zamanda gelişimin preoedipal aşamalarına da odaklanmaya yöneltti. Bu makalede Freud, anne ve kız çocuğu arasındaki ilişkinin doğasının altını çizerek, çiftin parçaları arasındaki bağlanmanın özel doğasına vurgu yapmıştır. Bu daha önceki ilişki biçiminin, Oidipal dönemde baba ve kız arasındaki ilişkinin dinamiklerinin bir öncüsü olabileceğini belirtti. Erkek cinselliğinden farklı olarak gelişen kadın cinselliğinin doğasını renklendiren şey, genital bölgelerin ve orijinal aşk nesnesinin

değiştirilmesidir. Kız bebek olgunlaştıkça genital hazzın kaynağı klitoristen vajinaya dönüşür ve baba aşk nesnesi olur. Freud, erkek ve kadın cinselliği arasındaki önemli farklılıkların bu ayırmadan kaynaklandığı görülebileceğini öne sürmektedir.

Kadın cinselliği ve bedeninin psikobiyolojik yönüne ilişkin bir iç mekan kavramı birkaç teorisyen tarafından tanıtılmış ve detaylandırılmıştır (Erikson, 1951; Kestenberg, 1968). Hagglund, iç mekanın özelliklerini şöyle tanımlamıştır: “İç mekanın statik olarak ne boş ne de dolu olması, ancak vücut yüzeyi ve dış dünya ile bir açıklıkla bağlantılı bir boşluk olarak deneyimlenmesi, iç boşluğun karakteristik bir özelliğidir. Büyük bir şeyin girmesine izin verir, ancak daha küçük bir şeyle doldurulabilir” (1981, s.130). Kadın bedeninin iç mekanı olarak vajina ve rahim “kadınlık ve annelik matrisini” oluşturur (Hagglund, 1981, s.130). İç vücut duyularının yüceltilmesi, erken dönem ödipal çocuk taşıma fantezilerini ve annelik fantezilerini kışkırtır (Kestenberg, 1956). Küçük kız, anneden devam eden ayrılığa ve birleşik bir ilişkinin sona ermesine karşı bir savunma işlevi gören hem anne hem de hayali bebek ile özdeşleşebilir. Bu teorisyenlerin fikirlerinin önemli bir kısmı, kadın cinselliği anlayışımızı Ödipal evre ve hadım etme kompleksi konularının ötesine genişletme ve kadın cinselliğinin iniş çıkışları hakkında daha karmaşık ve kapsamlı bir teori sağlama değerindedir. Beden-egonun iç cinsel organlarını veya iç alanlarını kaybetme korkusu, kadınların cinsel gelişiminin işaretidir. Vajinal duyuların devam eden bir cinselleştirme ve cinsellikten arındırma süreci ve içeriye ve dışarıya yatırım, kadın cinselliğinin doğasında vardır. Kadın cinsel organlarını kabul etmenin ve yetişkin bir kadın bütünleşmesine ulaşmanın patolojik olmayan sonucu, bebek ve diğer önemli kişiler arasındaki karmaşık bir ilişki matrisinin bileşimine ve gelişimin belirli evrelerindeki temel çatışmaların çözülmesine bağlıdır (Jacobson, 1976). Görüldüğü gibi psikanalitik literatürde kadın ve erkek cinselliğinin birbirine kıyasla ötekiliği ve ayrılığı fikri öne çıkarılmıştır.

1.3. Cinsel Doyum

Cinsel doyum, bireyin cinsel ilişkisinden duyduğu memnuniyetin düzeyi olarak tanımlanırken ilişki memnuniyeti, özsaygı gibi değişkenlerle birlikte evlilik ya da ilişkideki istikrarın da bir belirleyicisidir. Cinsellik, evliliğin ve romantik ilişkinin en önemli faktörlerindendir. Cinselliğin kişisel ve ilişkisel önemine rağmen, birçok kişi cinsel doyuma ulaşamamaktadır (Barash ve Lipton, 2002, Masters, Johnson ve

Kolodny, 1995). Cinsel doyum kavramı için çeşitli birçok tanımlama yapılırken Timm (1999) cinsel doyumunu, kişinin cinsel ilişkisinin olumlu veya olumsuz boyutlarını öznel değerlendirmesinden kaynaklanan bir duygusal tepki olarak tanımlamıştır.

Sağlıklı bir cinsel yaşam, partnerler arasında onlara özgü ve özel bir bağ oluştururken, birbirlerine olan yakınlıklarını da artırmaktadır. Yine cinselliğin çiftler arasındaki gerilimi azalttığı, sıcaklık, sevgi, koruma ve korunma duygularını geliştirdiği bilinmektedir. İyi bir cinsel yaşantı için partnerlerin birbirlerinin duygu, düşünce ve beklentilerine saygı duymaları ve kendilerini açıkça ifade edebilmeleri gerekmektedir. Cinsel ilişkilerin zamanı, sıklığı, süresi, yeri, tekniği ve ilişki esnasındaki davranışlardan alınan tamin, cinsel doyumunu etkileyen temel unsurlardandır (Canel, 2012). Cinsel doyum kavramını tanımlarken en çok ele alınan kavramlar, ilişki sıklığı ve orgazm yaşama yoğunluğudur. Araştırmacılar, farklı yöntemlerle cinsel doyumunu kavramsallaştırmaya ve ölçümlemeye çalışmışlardır. Renaud, Beyers, ve Pan (1997) cinsel doyumunu, doyumsuzluğun yokluğu şeklinde tanımlamışlardır.

Cinsel doyumun tanımına ilişkin çeşitli bulgular görülmektedir. Ancak çoğu model ve çalışma tasarımı, genel bir memnuniyet anlamında kişinin cinsel yaşamından genel memnuniyet ile gerçek cinsel zevk etkinliği arasında ayırım yapmaz. Cinsel zevkin aksine, genel cinsel doyum, temelde cinsel aktiviteden bağımsız olarak kişinin öznel cinsel yaşamının bir değerlendirmesidir (Philippsohn ve diğ., 2008). Bu nedenle, cinsel aktivite arzusu olmaması durumunda, cinsel açıdan aktif olmayan kadınlar, cinsel yaşamlarından yüksek düzeyde genel memnuniyet bildirebilirler.

Bancroft ve arkadaşları (2003) yapmış oldukları çalışmada cinsel sıkıntı ve cinsel refah gibi kavramları ortaya atmış ve cinsel doyumunu insan yaşamının en önemli unsurlarından biri olarak vurgulamıştır. Bu çalışmada “Partnerle cinsel etkileşim sırasında duygusal iyilik eksikliğinin ve olumsuz duygusal duyguların, kadın cinsel tepkisinin fizyolojik yönlerinden daha fazla bozulmadan daha önemli belirleyicileri olduğunu iddia etmişlerdir.

2014 yılı içerisinde yapılan bir çalışmada, kadınlar tarafından bildirilen cinsel tatmin seviyeleri, cinsel partner yakınlığı, partnerle orgazm olasılığı, genel yakınlık ve çatışma gibi faktörler tarafından belirlendi (Haning ve diğ., 2014). Bu nedenle,

kadınlarda cinsel tatminin genel ilişki tatmini ve ilişki kalitesinin diğer göstergeleri ile sıkı bir şekilde bağlantılı olduğuna dair güçlü kanıtlar vardır (Cate, 2004). Cinsel doyum ve ilişki doyumu arasındaki bu yakın bağımlılık, Lawrence ve Byers tarafından kişilerarası modelde yansıtılır (akt. Philippsohn, 2009). Cinsel ilişki içinde, ödüllerin yüksek maliyetler düşük olduğu ölçüde cinsel tatminin daha büyük olacağını, ödüllere maliyetler arasındaki farkın, ilişkiye özgü bir karşılaştırma düzeyine kıyasla olumlu olduğunu ve partnerler arasında eşitlik olduğunu öne sürmektedir. Cinsel tatmini tanımlamadaki zorluklara ek olarak ve bunlarla bağlantılı olarak, ölçümüne ilişkin cevaplanamamış çeşitli sorular vardır.

Byers (1998), Küresel Cinsel Memnuniyet Ölçeğini geliştirmiştir. Orada, katılımcılar, "Genel olarak, partnerinizle cinsel ilişkinizi nasıl tanımlarsınız?" Sorusunu yanıtlarken, ilişkilerini beş adet 7 puanlık iki kutuplu ölçek üzerinden derecelendirir. (Byers ve Macneil, 2006). Meston ve Trapnell (2005), cinsel tatminin ölçümü için başka bir İngilizce anket yayınladı (Meston ve Trapnell, 2005). Bu çalışma Kadınlar için Cinsel Memnuniyet Ölçeği (SSS-W) yayınlanmadan önce planlanmış ve yürütülmüştür. Meston ve Trapnell, hem cinsel tatminin hem de kişisel sıkıntının kapsamlı bir ölçüsünü geliştirmeye karar vermiş ve problemin "kişisel cinsel tatminin ikinci bir yönü" olarak kavramsallaştırılabileceğini iddia etmiştir. SSS-W'nin son versiyonu, iletişim, uyumluluk, memnuniyet, ilişkisel ilgi ve kişisel ilgi olarak etiketlenen faktör analizlerinden türetilen beş alanı ele alan 30 maddeden oluşmaktadır. Üç cinsel doyum alanından ikisi (iletişim ve uyumluluk) "ilişkisel" ve biri (memnuniyet) cinsel doyumun "kişisel" bileşenleri olarak tanımlanmaktadır. Aynı şekilde, "sıkıntının" değerlendirilmesi için geliştirilen ölçeklerden biri ilişkisel, diğeri ise cinsel sıkıntının kişisel boyutlarına atıfta bulunmaktadır. SSS-W'nin psikometrik özellikleri kabul edilebilir olsa da, bu araç aslında psikolojik bir yapı olarak kadının cinsel doyumunun anlaşılmasına dayanmaktadır ve esas olarak, partnerle ilgili güçlü bir odaklanma ile kadının cinsel memnuniyet düzeyinin genel bir değerlendirmesini sağlar (Philippsohn ve diğ., 2008).

1.3.1. Cinsel Doyumun Boyutları

1.3.1.1. İletişim

Partnerler arası bağlılığın azalması cinsel yaşamda güçlü iletişim kurulamamasına neden olur. Konuyla ilgili yapılan çalışmalarda çiftlerin bağlılık

düzeyi, birlikte geçirilen zamanla yakından ilgili olduğu tespit edilmiştir. Partnerler arasındaki açık iletişim, var olan cinsel ilişkinin çok daha haz yaratıcı, dolayısıyla daha istenir hale gelmesi yönündeki çabalar, ortak bir noktada buluşmayı kolaylaştırır.

1.3.1.2. Sıklık

Düzenli olarak seks yapmak sağlıklı ve normal yetişkinlerin yaşamının bir parçasıdır. Ancak cinsel ilişki sıklığının bir standartı olmamakla birlikte çiftlerin cinsel yaşamı gereksinimlerine göre dengeli olmalıdır. Traen'e göre erkeklerin cinsel doyumunu ve cinsel ilişki sıklığı kadınlara göre daha önemliyken, McCabe'ye göre erkekler, kadınlara oranla daha sık cinsel ilişki istemektedir (Öztürk ve Arkar, 2014). Daha sık cinsel ilişki yaşanması her zaman daha iyi bir cinsel yaşam anlamına gelmemektedir.

1.3.1.3. Doyum

Cinsel doyum bireyin cinsel yaşamından duyduğu memnuniyet olup; cinsiyet ve yaş, toplumsal ilişkiler, cinsel tecrübeleri geliştirme biçimi, yaşam koşulları ve kültürel etmenler cinsel doyum üzerinde etkilidir. Yaşın ilerlemesi ile birlikte cinsel fonksiyonlar yavaşlamakta, menopoza ile beraber dolaşımdaki testosteron, progesteron ve östrojen düzeyleri düşmekte, cinsel fantezi ve istekler azalmakta, orgazm ve cinsel uyarılma problemleri görülebilmektedir. Özellikle klitoris ve meme ucu gibi duyarlı bölgelerin uyarılma eşiklerinde artış olur.

1.3.1.4. Dokunma

Cinsel davranış; bireyin cinselliğiyle ilgili faaliyetleridir (dokunmak, öpmek ve vücudun diğer şekillerde uyarılması gibi). Cinselliğin ifadesi olarak sürekli yapılan faaliyetlere ya da alışkanlıklara cinsel deneyimler ya da cinsel davranışlar denmektedir. Cinsel davranışlar ve deneyimler insanların cinsel olarak kendileriyle ve başka insanlarla 'ne yaptıklarıdır' (Bozdemir ve Özcan, 2011). Kişinin kendi ya da karşısındakinin herhangi bir erogen bölgeysine dokunması tek başına bir cinsel aktivitedir.

1.3.2. Cinsel Fonksiyon Bozuklukları

1.3.2.1. Vajinismus

Vajinismus, vagina: (kılıf) ve ismus: (eylem) kelimelerinin bir araya gelmesinden oluşmuş ağrı ve/veya korkuyla birlikte cinsel birleşmenin mümkün

olmadığı ya da oldukça ağırlı olduğu bir bozukluğu tanımlar (Er ve diğ., 2010). Vajinismuslu kadınların cinsel birleşmeyi gerçekleştirememesi dışındaki cinsel işlevselliğini değerlendiren çalışmaların sonuçları tutarsızdır. Vajinismuslu olan kadınların vulvar vestibulit sendromu (VVS) olanlar ve sağlıklı normallerle kıyaslandığı bir çalışmada, vajinismus ve VVS grubunda daha fazla cinsel disfonksiyon saptanmıştır (Reissing ve diğ., 2011). Diğer taraftan, Lamont (Obstetrics and Gynecology, 2004) vajinismuslu kadınların %69'unun orgazm deneyimi olduğunu, oldukça doyumlı bir cinsel yaşamları olabileceğini bildirmektedir. Ülkemizde ise vajinismus, kadınların yaşadığı cinsel bozuklukların başında gelmektedir.

1.3.2.2. Kadınlarda Hipoaktif Cinsel İstek (Cinsel İstekte Azalma)

Cinsel istek azlığı olan kadınlar, cinsel fantezilerde bir yokluk ya da azalma ve sıkıntı yaratan cinsel aktivite arzusu yaşamaktadırlar. Cinsel isteksizliğin temel sebeplerinden biri kişinin, kendi bedenini yeterince tanımaması ve ilişkiden nasıl zevk alacağını bilememesidir. Ayrıca kültürel, ahlaki ve dini değerler kadınlar üzerinde baskı oluşturabilir. Ağırlı cinsel birliktelik gibi, düşük arzusu olan kadınları analiz edebilmek için de tıbbi ve psikososyal yönden değerlendirilmeler içeren çok disiplinli bir yaklaşım gerekmektedir.

1.3.2.3. Fiziksel Nedenler

Bireyin cinsel ilişki sırasında acı hissetmesi veya orgazm olamaması gibi cinsel yaşam problemleri, cinsellikle ilgili olmayan tansiyon, diyabet, kanser gibi pek çok hastalık, başlıca antidepresanlar olmak üzere birçok ilaç, cinsel organları kapsayan veya fiziki yapının bozulduğu düşünülen ameliyatlar, yüksek miktarda alkol veya sigara gibi alışkanlıklara sahip olunması, stresli bir yaşam biçimi cinsel isteksizliğin en belirgin sebeplerindendir.

1.3.2.4. Hormonel Nedenler

Başta östrojen olmak üzere pek çok kadın vücudu için önemli olan hormonların seviyelerinde büyük değişikliklerin olduğu menopoz dönemi veya gebelik, emzirme gibi süreçlerde cinsel isteksizlik görülme olasılığı oldukça yüksektir.

1.3.2.5. Psikolojik Nedenler

Daha önce gerçekleşmiş, orgazmı sonuçlanmamış ya da haz duyulmamış cinsel deneyimler; düşük beden algısı, özgüvensizlik ve vücutta kilo artışı kadınlarda cinselliğe karşı isteksizlik meydana getirmektedir (Addis ve diğ., 2006).

1.3.2.6. İlişkisel Nedenler

Partnerle olan duygusal bağın azalması ilişkinin dinamiğine zarar verebileceği gibi; partnerler arasında güvensizlik, etkili ve etkin olmayan bir iletişimde kadınlarda cinsel isteksizliğe neden olabilmektedir.

1.3.2.7. Orgazm Bozukluğu

Kadında orgazm bozukluğu DSM-5 tarafından cinsel eylem sırasında orgazmda belirgin bir gecikme, sıklığında azalma ya da orgazmın yokluğu olarak tanımlanmaktadır. Normal bir uyarılma döneminden sonra orgazm olamama durumu gençlerde, cinsel ilişkiye yeni başlamış olan ve bundan dolayı deneyimsiz olan kadınlarda daha fazla görülmektedir. Kadınların %5-10'u yaşamının hiç bir döneminde orgazm olmaz ve buna birincil anorgazmi adı verilir (Yaşar ve diğ., 2010). Anorgazminin en sık görülen psikolojik nedeni takıntılı bir şekilde ilişkinin nitelikleriyle alakadar olma, yanlış yapma kaygısı ve buna bağlı olarak kendini aşırı eleştirme ve başarılı olamama korkusudur.

1.3.3. Cinsel Doyumu Etkileyen Faktörler

1.3.3.1. İlişki Uyumu

Collins (2003) romantik ilişkiyi her iki tarafın rızası olduğu ve karşılıklı olarak onay verdiği bir ilişki türü olarak açıklamakta ve romantik ilişkinin ayırt edici beş özelliği olduğunu vurgulamaktadır. Bunlardan ilki “katılım”dır. Katılım, kişilerin flört edip etmediğini, flörtün hangi yaşta başladığını ve sıklığını ifade eder. Bir diğeri “eş seçimi”dir. Bu özellik gençlerin kimlerle romantik tecrübeler yaşadığını açıklar. Diğer bir özellik “ilişki içeriği”dir. İlişki içeriği, romantik ilişki boyunca geçirilen zaman ve etkinlikleri ifade eder. “İlişki kalitesi” ile ifade edilen özellik ise, ilişkiden faydalı deneyimler edinebilmeyi ifade eder. Son olarak ilişkinin “bilişsel ve duygusal süreçleri” şeklinde ifade edilen özellik ise ilişkiyi diğer ilişki türlerinden ayırtan duygusal tepkiler, algılar, beklentiler, şemalar, partnere ve ilişkiye yapılan atıflardır. Sağlıklı romantik ilişkiler geliştirmek, tecrübe edinilen ilişkinin doyum düzeyi ile

ilişkilidir. İlişkilerdeki mutluluk düzeyi ve ilişkinin sürekliliğinin sağlanması ancak doyum veren ilişkilerle mümkündür (Metts ve Cupach, 1990; Sullivan ve Schwebel, 1995; Stackert ve Bursik, 2003).

Literatürde konuyla ilgili yapılan çalışmalarda ilişki ve evlilik uyumunun cinsel doyum ile anlamlı ilişkisi olduğu saptanmıştır. Örneğin Whitley ve Poulsen (1975) gibi bazı araştırmacılar, evlilik uzunluğundaki artışın cinsel doyumdaki artışla ilişkili olduğunu belirtmişlerdir. Öte yandan Jose ve Alfons (2007), evlilik süresi ile cinsel uyum sorunlarının ortaya çıkması arasında pozitif bir ilişki olduğunu göstermiştir. Yazarlar ilişki süresindeki artışın cinsel uyum sorunlarının artmasıyla ilişkili olduğunu bildirmiştir. Colebrook Seymour III (1998) ve Basat (2004) evlilik uzunluğundaki artışın cinsel tatmindeki azalma ile ilişkili olduğunu bulmuşlardır. Sprecher (2002), cinsel olarak tatmin olduklarını bildiren kişilerin daha yüksek derecede sevgi ve bağlılık gösterme eğiliminde olduklarını ve cinsel doyumdaki değişimin sevgi ve bağlılıkta da aynı yönde değişime sağladığını tespit etmiştir. Benzer şekilde, kişinin partnerine aşık olmasının yüksek cinsel doyum sağladığı görülmektedir (Barrientos ve Paez, 2006). Abadjian-Mozian (2005) kendini sevmeye layık hissedilen ve sevgisini ifade edebilen kadınların, olmayanlara göre cinsel aktivitelerinden daha fazla doyum gösterme eğiliminde olduklarını belirtmiştir.

Cinsel iletişimin cinsel doyumdaki değişikliklerle ilişkili olduğu da gösterilmiştir. Haavio-Mannila ve Kontula (1997), cinsel beğeniler ve hoşlanmamalarla ilgili diyalogun memnuniyeti olumlu etkilediğini göstermiştir. Benzer bir şekilde, MacNeil ve Byers (1997) de belirli cinsel beğenilerin ve hoşlanmamaların açıklanması konusunda daha iyi iletişimin cinsel doyuma iyileşme ile ilişkili olduğunu göstermiştir. Ancak Rudd (2009) tarafından kadınlarla yapılan bir başka çalışmada cinsel iletişim ile cinsel doyum arasında bir ilişki olmadığı ortaya konmuştur. Orgazm tutarlılığının ve sıklığının cinsellik üzerindeki etkileri literatürde tutarsızlık göstermektedir. Waterman ve Chiauzzi (1982), orgazm tutarlılığının kadınlarda cinsel doyumla pozitif ilişkili olduğunu, ancak erkeklerde olmadığını belirtmişlerdir. Öte yandan Rudd (2009), orgazm tutarlılığının cinsel tatmin ile ilişkili olmadığını öne sürmüştür. Daha yüksek orgazm sıklığı, özellikle kadınlar arasında daha yüksek cinsel doyum ile ilişkilendirilmiştir (Basat, 2004; Meadow, 1982). Cinsel sıklık da cinsel tatmin ile ilişkilidir. Daha yüksek cinsel ilişki sıklığının daha yüksek

cinsel doyumla ilişkili olduğu gösterilmiştir (Basat, 2004; Cheung ve diğerleri, 2008; Colebrook Seymour III, 1998; Meadow, 1982; Young ve diğerleri, 1998). Ek olarak, Renaud, Byers ve Pan (1997), daha yüksek cinsel doyum düzeylerinin, daha fazla sevecenlik ve cinsel davranış sıklığı, daha az cinsel kaygı, benlik ve eş için daha az cinsel sorun ve daha fazla ilişki doyumu ile ilişkili olduğunu öne sürdüler. Rudd (2009) ayrıca doyum ile cinsel aktivitelerin çeşitliliği ve cinsel olarak tatmin olmak ile arasında bir ilişki olduğunu göstermiştir.

1.3.3.2. İlişki Memnuniyeti

İlişki doyumu, tanımları bakımından çeşitlilik gösteren bir terimdir ve anlamı konusunda fikir birliği görülmemektedir. Bazı araştırmacılar, ilişki doyumu çatısı altında farklı terimleri bir araya getirmişlerdir. Örneğin Timm'e (1999) göre mutluluk, uyum, istikrar ve kalite gibi terimler ilişki doyumu ile eş anlamlı olarak kullanılmaktadır. Benzer şekilde Vangelisti (2004), ilişki kalitesini, uyum, istikrar ve memnuniyetten oluşan ilişkiler içindeki genel yaşam kalitesi olarak tanımlamıştır.

Öte yandan, Kurdek ve Schmitt (1986, s.711) ilişki memnuniyetini “ikiliğin işleyişi için önemli olan konularda ortaklar arasındaki anlaşmanın derecesi; gösterilen sevgi ve cinsel ilişkilerden memnuniyet; ilişkideki gerilim derecesinin yanı sıra her bir ortağın ilişkiyi sonlandırmayı düşünme sıklığı; ortaklar tarafından paylaşılan faaliyet miktarı; ve kişinin ilişkilerine yönelik tutumunun olumluluğu” olarak tanımlamaktadır. Ayrıca ilişki doyumu, Spanier ve Cole'un (1976) tanımına dayalı olarak, kişinin partnerinden ve ilişkisinden memnuniyet ve mutluluk terimlerini içeren genel bir kavram olarak kullanılmıştır.

1.3.3.3. Beden İmgesi ve Fiziksel Sağlık

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)'ne göre cinsellik; fiziksel, duygusal, entelektüel ve sosyal yönlerin kişiliği, iletişimi ve aşkı zenginleştirici etkilerinin bileşiminden oluşur (WHO, 2010).Düşük benlik saygısı ve beden imajında bozukluk ruh sağlığını, ilişkileri ve çalışma performansını etki etmektedir. Bedeninden memnun olmayan, yeteneklerinden kuşku duyan pek çok insan yetersizlik ve güvensizlik duyguları yaşar. Ayrıca libido azalması gibi cinsel sorunlar da oluşabilmektedir (Townsend, 2006). Menard ve Offman (2009) çalışmalarında benlik saygısının artması ile birlikte cinsel memnuniyetinde arttığını tespit etmişlerdir. Kendi bedeni ile ilgili olumlu tutumlara

sahip olan bireylerin cinsel aktivite esnasında daha fazla doyum yaşaması beklenen bir durumdur (Woertman ve Van den Brink, 2012). Olumlu beden imajına sahip bireyler cinsel aktivite esnasında beden kaygısıyla ilgili daha az dikkat kaybı yaşayacağı için cinsel haz üzerine daha çok odaklanabilir bu durum, kişinin cinsel doyumunu arttırmaktadır.

1.3.3.4. Yaşam Kalitesi

Cinsel yaşam kalitesi ise bireyin cinsel ilişkiden memnun olup olmadığı şeklinde tanımlanmıştır (Öksüz ve Malhan, 2006). Cinselliğin, insanın hayatını idame ettirebilmesi için yaşamsal bir fonksiyonu olmasa da bireyin hayat kalitesini oluşturan etmenler arasında önemli bir yeri bulunmaktadır. Bir başka ifade ile cinselliğin kişinin temel fizyolojik gereksinimlerinden biri olduğu gerçekliğini dikkate almak gerekmektedir. Konuyla ilgili yapılan çalışmalarda gebelikteki değişimlerin kadınların genel yaşam kalitesini azalttığını, gebeliğin ilerleyen dönemlerinde ve lohusalıkta ise fiziksel fonksiyonellik ve iyilik algısının gebelik öncesine göre azaldığını göstermektedir (Otchet, Carey ve Adam, 1999). Cinsellik; duygu, düşünce, davranış ve kişilerarası ilişkiler üzerinde önemli etkiye sahiptir. Bundan dolayı cinsellik kişinin mental, fiziksel sağlığını ve yaşam kalitesini etkilemektedir (Acar, 2008).

1.3.3.5. İlişki Memnuniyeti ve Demografik Değişkenler

Cinsiyet ve ilişki tatmini arasındaki ilişki, bazı araştırmacılar tarafından, cinsiyet ile ilişki doyumu arasındaki bağlantıya ilişkin, aksine bulgularla araştırılmıştır. Örneğin Renaud ve arkadaşları (1997), Hamamcı (2005) kadın ve erkeklerin ilişki doyumları açısından farklılık göstermediğini belirtmişlerdir. Benzer şekilde Christensen ve arkadaşları (2006), cinsiyetin ilişki doyumu için anlamlı bir yordayıcı olmadığını gözlemlemişlerdir. Öte yandan, Basat (2004) ve Jose ve Alfons (2007) gibi bazı araştırmacılar, kadınların erkeklerden daha fazla evlilik sorunları bildirdiğini, yani kadınların erkeklerden daha düşük ilişki doyumu bildirme eğiliminde olduğunu göstermiştir. Ayrıca Guo ve Huang (2005) evli insanlar arasında erkeklerin ilişki doyum düzeylerinin kadınların ilişki doyumlarından daha yüksek olduğunu göstermiştir.

Konuyla ilgili yapılan literatür taraması sonucu eğitim, yaş gibi diğer demografik değişkenlerin cinsel doyumun ve ilişki memnuniyetinin söz konusu

değişkenler ile ilişkili olduğu görülmektedir. Eğitim ve ilişki doyumuna ilişkin bulgular da çelişkilidir. Jose ve Alfons (2007), eğitimin ilişki doyumu üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığını belirtmişlerdir. Ancak Basat (2004), Guo ve Huang (2005)'ın yapmış oldukları çalışmada eğitim düzeyi ne kadar yüksekse ilişki doyumunun da o kadar yüksek olduğu görülmektedir. Araştırmacılar, eğitim düzeyi yüksek olan bireylerin ilişkilerinden daha fazla memnuniyet bildirdiklerini belirtmişlerdir. Buna karşılık, Colebrook Seymour III (1998), artan eğitim düzeylerinin ilişki doyumundaki düşüşlerle ilişkili olduğunu saptamıştır. Yaşın da ilişki doyumu ile ilişkili olduğu görülmektedir, Jose ve Alfons (2007) gibi bazı araştırmacılar, yaşın ilişki doyumu üzerinde olumsuz bir etkisi olduğunu bulmuşlardır. Araştırmacılar, yaşlı bireylerin ilişkilerinden daha az doyum elde ettiğini belirtmişlerdir. Öte yandan, Argyle ve Furnham (1983) gibi bazı araştırmacılar, yaşlı bireylerin ilişkilerinden daha fazla memnuniyet bildirme eğiliminde olduklarını iddia etmişlerdir. Ancak Hill (2009) yaş ile ilişki doyumu arasında bir ilişki olmadığını belirtmiştir.

İlişki durumu ile ilişki doyumu arasındaki ilişki çeşitli araştırmacılar tarafından ele alınmıştır. Birlikte yaşama ve evlilik, hem yakınlık hem de birlikte yaşama ilişkileri olduğu ölçüde benzer olsa da, ilişki doyumu birlikte yaşayan ve evli bireyler arasında farklıdır. Kurdek ve Schmitt (1986) tarafından yapılan bir araştırmaya göre, birlikte yaşayan partnerler evli partnerlere göre daha düşük ilişki memnuniyeti bildirmiştir. Moore, McCabe ve Brink (2001) tarafından yürütülen bir başka çalışmada, sonuçlar hem evli çiftlerin hem de birlikte yaşayan çiftlerin, birlikte yaşamadan çıkan çiftlere göre daha yüksek düzeyde ilişki doyumu gösterdiğini göstermiştir. Evli çiftler en yüksek ilişki doyum puanlarını bildirmişlerdir. Ek olarak, Jose ve Alfons (2007) ilk kez/yeniden evlenen bireylerle yaptıkları bir araştırma sonucunda yeniden evlenenlerin ilk kez evlenenlere göre daha yüksek düzeyde ilişki doyumu gösterme eğiliminde oldukları sonucuna varmışlardır.

Çocuk sayısı da ilişki doyumuyla ilişkilidir. Bazı araştırmalar, çocukların yokluğunun evlilik mutluluğu ve doyumu üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğunu (White ve Edwards, 1990; Jose ve Alfons, 2007) ve çocuk sayısındaki artışın evlilik sorunlarının artmasıyla ilişkili olduğunu göstermiştir. Benzer şekilde, artan çocuk sayısının düşük cinsel doyum (Colebrook Seymour III, 1998) ve çocukların yokluğu ile ilişkili olduğu da bulunmuştur. Ek olarak, Belsky ve arkadaşları (1985),

ilişkilerinde kendilerini mutlu olarak tanımlayan çiftlerin, ilk çocuklarının doğumunu takiben ilişki doyumlarında bir düşüş hissettiklerini göstermiştir. Tersine, Guo ve Huang (2005), çocuk sayısı ile ilişki doyumu arasında pozitif bir ilişki olduğunu öne sürmüştür. Bununla birlikte, başka bir çalışma bulgularında daha fazla tutarsızlık ile sonuçlandı. Hamamcı (2005), Witting ve arkadaşları (2008) çocuk sayısının ilişki doyumu ile istatistiksel olarak ilişkili olmadığını göstermiştir.

Kişilik özellikleri ve benlik saygısı, ilişki doyumunun diğer yordayıcılarıdır. Örneğin, Fisher ve McNulty (2008), hem kendisinde hem de bir partnerde nevrozluğun ilişki doyumu ile ilişkili olduğunu bulmuşlardır. Bu, hem benlikte hem de partnerde daha yüksek bir nevrozlu seviyesinin ilişkilerde daha düşük doyuma bağlı olduğu anlamına gelir. Gattis ve arkadaşları (2004), daha yüksek nevrozlu, daha düşük uyumluluk, daha düşük vicdanlılık ve daha az pozitif ifadenin ilişki doyumunda bir azalmaya yol açtığını belirtmiştir.

Reath ve arkadaşları (1980), atılganlık üzerinde durdular ancak atılganlık ile ilişki doyumu arasında bir ilişki bulamadı. Hafner ve Spence'in (1988) çalışmasında ise uzun evliliklerde (en az 16 yıl sürenler) ilişki doyumunun atılganlıkla ilişkili olduğu bulunmuştur. Ayrıca araştırmacılar ara evliliklerde (7 ila 16 yıl sürenler) ilişki doyumunun düşmanlıkla ilişkili olduğunu öne sürmüşlerdir. İlişki doyumu benlik saygısı ile ilişkilendirilmiştir ve daha yüksek düzeyde benlik saygısı gösteren kişilerin daha yüksek düzeyde cinsel doyum gösterdikleri gösterilmiştir (Basat, 2004).

Bağlanma stili, ilişki doyumunun bir başka göstergesidir. Güvenli bağlanan kişiler, güvensiz bağlananlara göre ilişkilerinden daha fazla tatmin olma ve daha istikrarlı olma eğilimindedirler (Egeci ve Gençöz, 2006; Mikulincer ve Shaver, 2007; aktaran Clymer, 2009). Güvensiz bağlanma, ilişkilerde daha düşük istikrar, uzunluk ve tatmin seviyeleri ile ilişkilidir (Kirkpatrick ve Davis, 1994). Ayrıca, Clymer ve arkadaşları (2006), bağlanmada daha yüksek düzeyde bir kararsızlık veya kaçınmanın, daha düşük düzeyde ilişki doyumuna yol açtığını belirtmiştir. Ek olarak, kabul edilebilirlik ve vicdanlılık düşük olduğunda, bireylerin ilişkilerinden daha düşük memnuniyet sergiledikleri görülmüştür (Shackelford ve diğerleri, 2008). Ayrıca, benliğin veya partnerin kaygılı bir şekilde bağlandığı ilişkilerde, daha düşük ilişki doyumu bildirilmiştir (Butzer ve Campbell, 2008). Yazarlar ayrıca kaçınmacı

bağlanma stiline sahip bireylerin daha düşük düzeyde ilişki doyumu bildirdiklerini öne sürdüler. Romantik bağlanma, ilişki doyumunun başka bir yordayıcısı olarak gösterilmiştir. Lowyck ve arkadaşları (2008), güvenli romantik bağları olan bireylerin güvensiz romantik bağları olan bireylere göre daha yüksek ilişki doyumu bildirme eğiliminde olduklarını belirtmişlerdir. Ayrıca, tüm güvensiz romantik bağlanma stillerinin daha düşük ilişki doyumu düzeyleri ile ilişkili olduğu bulunmuştur. Ayrıca, ilişkiye özgü güvenli bağlanan bireylerin daha fazla ilişki doyumu gösterdiği tespit edilmiştir (Cozzarelli ve diğ., 2000). Ayrıca, Cowan ve Cowan (2001), kendilerini partnerlerine/ilişkilerine güvenli bir şekilde bağlı olarak tanımlayan bireylerin, partnerlerine/ilişkilerine güvensiz olarak bağlı olarak tanımlayan bireylere göre ilişkilerini daha mutlu ve daha memnun olarak tanımladıklarını bulmuşlardır.

Literatürde cinsiyet rolü ve ilişki doyumu arasındaki bağlantı arasındaki ilişkiyi araştıran çalışmalara rastlanmıştır. Kendilerini androjen olarak tanımlayan bireyler, daha yüksek düzeyde ilişki doyumu belirtmişlerdir (Clymer, 2009). Cinsel cinsiyet rollerinin de ilişki doyumu ile ilişkili olduğu gösterilmiştir. Clymer (2009), androjen ve dişil cinsel cinsiyet rol kimliklerine sahip kişilerin, eril veya farklılaşmamış cinsel cinsiyet rol kimliklerine sahip olanlardan daha yüksek ilişki doyumu ve daha düşük ilişki sorunları sergilediklerini belirtmiştir. Araştırmacı, hem kadınlığın hem de çift cinsiyetliliğin en yüksek ilişki memnuniyetini ürettiğini öne sürdü. Psikolojik sorunların da ilişki doyumundaki değişikliklerle ilişkili olduğu tespit edilmiştir.

Shek (1995), evli kişiler arasındaki ilişki kalitesinin pozitif ruh sağlığı ile pozitif, psikiyatrik belirtilerle negatif ilişkili olduğunu göstermiştir. McLeod (1994) fobiler, panik bozukluğu ve yaygın anksiyete bozukluğu gibi anksiyete bozukluğu olan evli kişilerin ilişkilerini daha az tatmin edici algıladıklarını belirtmiştir. Ek olarak, depresif hastalar, partnerlerinden ve klinik olmayan insanlardan daha düşük düzeyde ilişki doyumu bildirmiştir (Lemmens ve diğ., 2007). Marchand (2004), eşlerin depresif belirtilerindeki artışın genel ilişki memnuniyetinde azalmaya yol açtığını, ancak eşlerin depresif belirtilerinin ilişki memnuniyetini etkilemediğini göstermiştir.

1.3.4. Cinsel Doyum İle İlgili Yapılmış Araştırmalar

Cinsellik, sağlıklı ve istikrarlı bir romantik ilişkinin başarısı için gerekli bulunan bir diğer bileşendir (Brassard ve diğ., 2012). Araştırmalar, cinsel doyum ve

mutluluk arasındaki ilişkilerin yanı sıra cinsel ve ilişki doyumu düzeyleri arasındaki ilişkileri bulmuştur (Schwartz ve Young, 2009). Cinsel sıklık, cinsel doyumla en güçlü korelasyona sahiptir (Schwartz ve Young, 2009). Cinsel doyum düzeylerini etkilediği tespit edilen diğer unsurlar, yeni çocukların ve işlerin tanıtılmasıdır (Schwartz ve Young, 2009). Çocuklar muhtemelen bir çiftin birbirine ayırabileceği özel zaman miktarını sınırlar. Ek olarak, çocuklar genellikle katı programlara bağlı kalmayı gerektirdiğinden, kendiliğindenlik fırsatı önemli ölçüde azalır. İş stresleri ve zamanlama çatışmaları, her bir ortağın ilişkiye katkıda bulunması için mevcut olan zaman ve çaba miktarını potansiyel olarak azaltır.

Purnine ve Carey (1997), iletişimin çiftlerde cinsel doyuma katkıda bulunan bir diğer önemli faktör olduğunu bulmuşlardır. İyi iletişim, ilişki doyumunun yaratılmasından da sorumlu bulunmuştur (Schwartz ve Young, 2009). Spesifik olarak, sözlü ve sözsüz, samimi iletişim hem ilişki hem de cinsel doyumla ilişkilendirilmiştir (Byers, 2005). Byers (2005), önceki literatürü genişletti ve uzun süreli ilişkilerde zayıf iletişimcilerin ilişki ve cinsel tatminde düşüşler rapor ettiğini buldu. Memnuniyet düzeylerinde artış olduğunu bildiren iyi iletişimciler hakkında tam tersi bir sonuca varılmıştır (Byers, 2005). Bununla birlikte, çalışma, çift içindeki iletişimin etkililiğine hangi faktörlerin katkıda bulunduğunu araştırmadı. Ayrıca, bir çalışma, iyi cinsel iletişimin hem cinsel hem de evlilik doyumu ile önemli ölçüde ilişkili olduğunu bulmuştur (Timm & Keiley, 2011). İletişim, cinsel ve ilişki doyumunun bir yordayıcısı olarak sağlam bir şekilde kurulmuş olsa da, bağlanma stili ve benlik saygısı, çiftlerdeki doyum düzeylerini etkilediği bulunan diğer iki değişkendir.

Bazı araştırma sonuçları, cinsel tatminin genel yaşam tatmini ile ilişkili olduğunu göstermektedir (Stephenson ve Meston, 2015). Young ve Luquis (1998), cinsel tatminin sadece cinsel etkileşimlere (örneğin orgazm sayısı, cinsel aktivite sıklığı) bölünemeyeceğini, aynı zamanda aşk, güven ve iletişim gibi cinsel olmayan ilişki yönleriyle de ilişkili olduğunu buldu. Benzer şekilde, Litzinger ve Gordon (2005) 387 evli çift üzerinde yaptıkları çalışmada iletişim ve cinsel doyum arasında anlamlı bir ilişki tespit etmiştir.

Genç ve arkadaşları (1998), yüksek düzeyde cinsel doyum bildiren evli kadınların da daha yüksek düzeyde ilişki doyumu bildirdiklerini saptamıştır. Haavio-

Mannila ve Kontula (1997), ulusal olarak temsili 2250 Finli yetişkenden oluşan örnekleminde, genç yaş, erken cinsel ilişkiye girme, yüksek eēitim, karşılıklı sevgi ve sık cinsel ilişki gibi deēiřkenler ile cinsel doyum arasında bazı anlamlı ilişkiler tespit etmiştir. Bu çalışmaların hiçbiri cinsel doyum açısından cinsiyet ve ırk/etnik köken farklılıklarını araştırmamıştır. Haavio-Mannila ve Kontula (1997) kısaca cinsiyet farklılıklarını araştırdı ve rneklemelerindeki kadınların ortalama olarak erkeklerden daha düşük cinsel doyum seviyeleri rapor ettiklerini bildirmiştir. ABD'de 2168 niversite ērencisi üzerinde yaptıkları çalışmada Higgins ve arkadaşları (2011), cinsel suçluluk, cinsel öz-konfor, öz saygı, ilişki durumu ve cinsel sıklıēı içeren hem fizyolojik (cinsel) hem de psikolojik doyum arasında önemli ilişkiler buldu. Genel baēlamda, ilişkilendirmenin yönü, cinsel ve psikolojik doyum, cinsel suçluluk ile ilgili olarak, ilişkinin olumsuz olduēu durumlar dışında olumluydu; daha yüksek cinsel ve psikolojik doyum düzeyleri, daha düşük cinsel suçluluk düzeyleriyle ilişkilendirilmiştir. Higgins ve arkadaşlarının (2011) alışmasında, kadınlar ve erkekler arasında, cinsel ilişki sırasında daha az orgazm ve cinsellik ve cinsellik hakkında daha muhafazakar tutumlar bildiren önemli cinsiyet farklılıkları bulunmuştur.

Artan kanıtlar, olumlu cinsel deneyimlerin diēer cinsel saēlık deēiřkenleri ile ilişkili olduēunu göstermektedir. rneēin, Hogarth ve Ingham (2009), Güney İngiltere'den 16-18 yaşları arasındaki 20 kadın üzerinde yaptıkları nitel araştırmalarında, mastürbasyon yapan genç kadınların, cinsel ilişkiye giren kadınların aksine, eşleriyle tutarlı kontraseptif kullanımı (Gebeliēi nleyici Haplar) ve olumlu iletişim bildirme olasılıklarının daha yüksek olduēunu belirtmişleridir. 18-60 yaşları arasındaki 3.800 kişilik ulusal temsili örnekleminde ve aēırlıklı olarak Beyaz rnekleminde, Herbenick ve arkadaşları. (2009), şu anda veya geçmişte vibratör kullandıēını bildiren kadınların, hiç vibratör kullanmayan kadınlara kıyasla, geçen yıl içinde jinekolojik muayene olma olasılıēının önemli ölçüde daha yüksek olduēunu bulmuştur. Bununla birlikte, bu bulguların gelecekteki çalışmalar için açıkça etkileri vardır. “Cinsel znellik” terimi genellikle cinsel saēlık üzerine yapılan çalışmalarda bulunur ve “kişinin cinsel zevk ve cinsel güvenlik hakkına sahip olduēunu hissedene, aktif cinsel seçimler yapan ve cinsel bir varlık olarak kimliēe sahip olan cinsel bir varlık olarak kendini deneyimlemesi” olarak tanımlanmıştır (Mann, 2016).

Cheng ve arkadaşları (2014), zevk ve cinsel öz yeterlik beklentilerinin, üç farklı alanda genç yetişkinlerin refahını öngördüğünü belirtmişlerdir. Cheng ve diğerleri (2014), daha yüksek düzeyde öz yeterliliğe sahip gençlerin, heteroseksüel cinsel aktivite sırasında sürekli olarak kondom kullanma ve istenmeyen gebelikten kaçınma olasılıklarının daha yüksek olduğunu bulmuştur; ayrıca cinsel öznenliğin birçok faydasını tespit etmişler ve onu herkesin kolayca erişemeyeceği bir kaynak olarak tanımlamışlardır. Genç kadınlar için zevk ve arzu ve cinsel öznenliğe odaklanarak kapsamlı cinsel eğitimi genişletmek için politika odaklı çabalar öneriyorlar. Bu çalışma özellikle Latin gençliğine odaklanmamış olsa da, gelecekteki çalışmalarda üzerine inşa edilecek çeşitli çıkarımları ve alanları vardır. Spesifik olarak, bu örnek için tercih edilen doğum kontrol seçeneklerine bakıldığında, Cheng ve arkadaşlarının (2014) çalışması, bu tür davranışların cinsel tatmin ile anlamlı ilişki içerisinde olduğu görülmektedir.

1.4. Cinsel Benlik Şeması

. Günümüzde araştırmacılar ve sağlık hizmeti sağlayıcıları, cinsel iyilik halinin zihinsel ve duygusal yönlerinin cinsel sağlığın önemli yönleri olduğuna inanmaktadır (Deutsch ve diğ., 2013). Cinsel benlik kavramı, cinsel sağlığın önemli bir bileşenidir ve insanların cinselliğinin özünü oluşturur. Cinsel benlik kavramı değerlendirmesi, cinsel ilişkinin önemli bir yordayıcısıdır. Yapısal cinsel benlik kavramı çok boyutlu ve dinamiktir ve bireyin kendi anlayışına dayalı olarak geliştirilmiştir.

Cinsel kendilik şema kavramı, Markus (1977) tarafından önerilen öz şema modeli temelinde geliştirilmiştir. Andersen ve Cyranowski (1994), kendilik şemasının, kendilik hakkında bir bilişler koleksiyonunu içeren karmaşık bir sistem olarak görüldüğü için, özellikle cinsellikle ilgili yönün, kendilik şeması koleksiyonundaki temel kavramlardan biri olabileceğini öne sürmüşlerdir. “Cinsel benlik şeması” olarak adlandırılan bu temel kavram, kişinin kendisinin cinsel yönleriyle ilgili bilgileri işlemede önemli rol oynamaktadır. Bir cinsel benlik şeması daha sonra bir benlik şemasına benzer bir şekilde “kendinin cinsel yönleri hakkında bilişsel genellemeler” olarak tanımlanır. Geçmiş deneyimlerden türetilir, güncel deneyimlerle kendini gösterir, cinsel olarak ilgili sosyal bilgilerin işlenmesinde etkilidir ve kişinin cinsel davranışına rehberlik eder”(Andersen ve Cyranowski, 1997).

Cinsel benlik kavramı, bir bireyin cinsel bir varlık olarak kendisi hakkındaki olumlu ve olumsuz algılarına ve duygularına atıfta bulunan çok boyutlu bir yapı olarak kabul edilir (Rostosky ve diğ., 2008). William James'in "bilinen" benlik ile "bilen" benlik arasındaki farkın temelinde, Markus (1977) benlik şemaları kavramını öne sürmüştür ve bunları "benlikle ilgili bilgiyi düzenleyen ve işlenmesini yönlendiren, geçmiş deneyimlerden kaynaklanan, benlik hakkındaki bilişsel genellemeler" olarak tanımlanmıştır. Markus'un benlik şemaları üstüne yapmış olduğu çalışmalar ve benlik şemalarının geniş yelpazeli doğasının tanınmaya başlaması (Carver ve Scheier, 1981; Andersen ve Cyranowski, 1994) sonrasında, Andersen ve Cyranowski (1994) benlik şemalarının cinsel bir bileşenin olabileceği varsayımı zemininde cinsel benlik şeması kavramını ileriye sürmüşlerdir. Bu kavrama göre kişinin kendi cinselliği ile ilgili yaptığı bilişsel genellemelere cinsel benlik şemaları denmektedir. Bu şemalar, cinsellik içeren sosyal bilgilerin işlenmesinde ve cinsel davranışın yönlendirilmesinde etkilidir. Garcia ve Carrigan (1998) ise insanların, cinsel alt gruplarının cinsel bileşenine ilişkin algılarını altı alt ölçeği (cinsel deneyim, cinsel sapkınlık, cinsellik, cinsel çekicilik, cinsel duyarlılık, romantizm / sevgi ile ilgili tutumlar) çeveleyen bir kontrol listesi kullanarak değerlendirmişlerdir. Cinsel benliğin; cinsel deneyim, cinsel sapma, cinsel duyarlılık ve cinsellikle ilgili tutumlar, heteroseksüel davranış ile ilişkili olduğunu tespit etmişlerdir. Ancak bu çalışma, ölçeğin faktör yapısını analiz etmediği için eleştiri almıştır. Andersen ve Cyranowski (1994) cinselliğin bilişsel yönü hakkında bir kavrayış kazanmak adına "cinsel benlik şeması" kavramını öne sürmüş, ancak "cinsel benlik şeması" ilk olarak Mahoney ve Strassberg (1993) tarafından "erotik uyarılarla özdeşleşme" olarak kavramsallaştırılmıştır.

Kadınlar ve erkekler için iki farklı ölçek oluşturarak bu şemalar üzerinde çalışmalar yürütmüş olan Andersen ve Cyranowski (1994) olumlu ve olumsuz cinsel benlik şemalarının kadınların cinsel ilişkilere yönelik tecrübeleri, cinsellik ile ilgili davranışları ve cinsel eylem ensasındaki duyguları üzerinde çeşitli etkileri olduğunu ortaya koymuştur. Buna göre, kadınların cinsel benlik şemalarının boyutları tutkulu/romantik, açık/dolaysız ve ağırbaşlı/tutucu olarak saptanmıştır. Erkeklerin ise sahip oldukları cinsel benlik şemaları açısından kadınlardan farklılaştıkları belirtilmiştir (akt. Koçak ve Fışıloğlu, 2011). Cinsel benlik şeması boyutları tutkulu/sevgi dolu, güçlü/saldırgan ve açık görüşlü/serbest fikirli olarak belirlenmiştir.

Erkeklerin cinsel benlik şemalarına yönelik olarak yaptıkları birinci çalışmada, Andersen ve ark. (1999) erkeklerin cinsel benliklerine dair negatif şemalar taşımadıklarını tespit etmişlerdir. Bunun yerine, erkekler şemalarının olup olmaması temelinde sınıflandırmışlardı. Araştırmacılara göre, olumlu cinsel benlik şemalarına sahip kişilerin cinsel benliklerine yönelik olumlu bir bakış açısı bulunmaktadır. Bu bireyler cinsel birliktelikler esnasında uyarılabilirlik düzeylerinin yüksek olduğunu, cinsel ilişkiler deneyimleme konusunda daha istekli olduklarını ve cinsel davranışları olumlu şekilde değerlendirdiklerini bildirmektedirler. Buna karşın, olumsuz cinsel benlik şemalarına sahip bireylerin zayıf olumlu ve güçlü olumsuz cinsel benlik şemaları bulunmaktadır.

Cinsel benlik şemasının olumlu yönü, cinselliğin çeşitli yönlerinde oldukça liberal olan kadınların özelliklerini temsil eder. Tutkulu ve romantik olma eğilimindedirler, duygularını ifade etmekte rahattırlar (örn. açıklayıcı ve uyarılabilir) ve kendilerini cinsel deneyime ve ilişkilere açarlar (örn. açık fikirli, deneyimli ve çekingen değildirler). Buna karşılık, kadınların cinsel benlik şemasının olumsuz yönü, cinselliklerinde daha muhafazakar olan kadınların özelliklerini temsil eder. Cinsel durumlarda kolayca utanma ve temkinli olma eğilimindedirler, başkalarının onlar hakkında nasıl düşünebileceğinin farkında olurlar (örneğin, özbilinç) ve sınırlı cinsel ifade ve davranışları vardır (Aarestad, 2000). Bu durumda cinsel benlik şemasının olumlu ve olumsuz yönleri terimlerinin iyi ya da kötü anlamını taşımadığı, daha ziyade birincisi için liberal bir bilişsel yapı ve ikincisi için daha muhafazakar bir yapı taşıdığı belirtilmelidir. Cyranowski ve Andersen, (1998) kadınların cinsel benlik şeması yapısı hem olumlu hem de olumsuz boyutlar içerdiğinden, kadınları şemalarına göre gruplara ayırmanın iki yolunu önerdiler. İlk yaklaşım “bipolar model”dir. Bu model, cinsel öz şema yapısını, pozitif ve negatif boyutların doğrusal bir kombinasyonunu ve bir ortak işlevi, ancak ikisinin karşıt etkilerini ifade eden tek boyutlu bir fenomen olarak görür (Andersen ve Cyranowski, 1994).

Spesifik olarak, olumlu alandaki toplam puanlar birleştirilir ve daha sonra, cinsel benlik şemasının tek bir kümülatif puanını elde etmek için olumsuz alandaki puanlar çıkarılır. Bu modeli kullanarak, tek bir iki kutuplu şema sürekliliğinin en uç noktalarında puan alan bireyler ayırt edilebilir. Yani, bu iki kutuplu süreklilikten yüksek puan alan kadınlar “pozitif şematik” veya daha liberal bir cinsel öz şemaya

sahip olanlar olarak kabul edilir. Tersine, bu bipolar süreklilikte düşük puanlar alan kadınlar “olumsuz şematik” veya daha muhafazakar bir cinsel benlik şemasına sahip olanlar olarak kabul edilir (Aarestad, 2000).

İkinci yaklaşım “iki değişkenli model”dir. Bu modelde, cinsel benlik şemasının olumlu ve olumsuz boyutları bağımsız yapılar olarak kabul edilir (Andersen & Cyranowski, 1994). Bu iki boyutun bağımsız olarak işlev gördüğü ve yapıların farklı aktivasyon seviyeleri nedeniyle davranışlar üzerinde farklı etkilerin olasılığını sağladığı düşünülmektedir.

1995 yılında Gaynor ve Underwood, benlik saygısının cinselliğe de bağlı olduğunu vurgulamıştır. Gaynor ve Underwood (1995) için, cinsel benlik saygısı, kendi cinsel yaşamlarına değer verme eğilimleridir. Onlara göre, cinsel tecrübeleri ile cinsel özgüvenlerini arttıran ve cinselliklerine önem vermeye başlamış bireyler, ilişkilerinden keyif almaktadırlar. Cinsel benlik şemaları cinsel hayatın tüm zamanlarını kapsar ve bir kişinin cinsellikle ilgili unsurlar karşısında nasıl davranış sergilediğini, karar verdiğini, öngördüğünü veya yargıladığını ortaya koyar. Başka bir söylemle, bir kişinin cinselliğinin açık bir şematik temsili, o kişinin cinsel öyküsünün kısa bir özetini temsil eder ve ayrıca hem şu an hem de gelecekteki cinsel benlik hakkında bir referans noktası olarak hareket eder. Bu tanıma dayanarak, cinsel benlik şemaları, durumlar ve zaman boyunca sürekli olacak şekilde kavramsallaştırılır; bu sebeple, bu tür bilişsel temsillere odaklanmak, cinsel tutum ve davranışların öngörülebilmesinde faydalı bilgiler sağlayacaktır.

1.4.1. Cinsel Benlik Şeması ve Beden İmgesi

Kadınların bedenlerinden duydukları tatminin, benliğin diğer somutlaşmış yönleri için özellikle güçlü sonuçlara sahiptir bu da cinsel benliklerinin temsilleridir. Vücut tatmini ve kadınların cinsel benlik şemalarını ve boyutları cinsel yaşamlarını olumlu ya da olumsuz ölçüde etkiler. Beden tatmini ile hem olumlu duygu hem de yaşam doyumu arasındaki ilişkiye kısmen cinsel öz şemalarının olumlu boyutları aracılık etmektedir (Donaghue, 2009). Bu bulgu, vücut memnuniyetsizliğiyle ilişkili olumsuz sonuçların en azından bir kısmının, kadınların cinsel benlikleri hakkındaki inançlarına yönelik vücut memnuniyetsizliğinin olumsuz etkilerinden kaynaklandığını göstermektedir. Fiziksel çekicilik, cinsel ilişkilerin önemli ve yaygın olarak

vurgulanan bir yönüdür ve kadınlar için çekicilik standartına ulaşmak, iyi bir vücuda sahip olmalarına büyük ölçüde bağlıdır. Beden imajı literatürü, kadınların daha zayıf olmayı arzuladıkları ve başarılı kilo vermenin cinsel çekiciliğini artıracığına inandıkları bulgusuyla doludur (Ryckman ve diğ., 1989). Zayıf beden imajının genellikle kişilerarası ilişkilerde azalmış güven ve romantik ilişkilerle ilişkili olduğu düşünülmektedir (Cash ve diğ., 2004; Faith ve Schare, 1993).

1.4.2. Cinsel Benlik Şeması ve Cinsel Öz Yeterlik

Öz yeterlik sosyal bilişsel teoriye göre Bandura (1995) öz-yeterlik kavramını, davranışların oluşmasında etkili olan bir nitelik ve “bireyin, belirli bir performansı göstermek için gerekli etkinlikleri organize edip, başarılı olarak gerçekleştirme kapasitesi hakkında kendine ilişkin yargısı” olarak tanımlamaktadır. Cinsel benlik ve öz yeterlik kavramları birlikte yeterince çalışılmamış olsa da konuyla ilgili çalışmalar literatürde mevcuttur.

Örneğin, cinsel risk alma alanında, kontraseptif (gebeliği önleyici haplar) öz yeterliliğin, son cinsel ilişkideki fiili kontraseptif (gebeliği önleyici haplar) kullanım düzeyiyle bağlantılı olduğu bulunmuştur (Sieving ve diğ., 2007). Benzer şekilde, prezervatif kullanımında öz-yeterlik fiili kondom kullanımıyla ilişkilendirilmiş (Kalichman ve diğ., 2002) aynı zamanda dirençli etkinlik, daha az cinsel partnerle ilişkilendirilmiştir (Mitchell ve diğ., 2005).

1.4.2.1. Cinsel Benlik Şeması ve Cinsel Öz Yeterlik İlgili Çalışmalar

Rostosky ve arkadaşları (2008) hem cinsel benlik kavramını hem de cinsel öz yeterliliği değerlendiren yayınlanmış yalnızca üç çalışma bulabildiklerini söylemişlerdir ancak bu çalışmaların merkezi odak noktası, cinsel risk alma davranışını tahmin etmektir; bu nedenle, cinsel benlik kavramı ile cinsel öz-yeterlik arasındaki ilişki varsayılmamıştır.

Salazar vd. (2004) öz yeterlik kavramı ve partner iletişiminin sıklığını tahmin ettiği bir modeli test etmek için 14-18 yaş arası (% 37'si en az bir gebelik bildirmiştir) 335 Afrikalı Amerikalı, cinsel açıdan aktif, yüksek riskli ergen kadınlardan oluşan bir örneklem kullandı. Son 6 ayda korunmasız cinsel ilişkinin reddedildiği görülürken, araştırmacılar, partner iletişim değişkenlerinin (prezervatif öz-yeterlik ölçüsünü içeren gizli bir değişken) benlik kavramı (küresel benlik saygısını içeren gizli bir değişken)

ile cinsiyet reddi arasındaki ilişkiye aracılık ettiğini bulmuşlardır. Bu sonuçlar, Afrikalı Amerikalı kadınların cinsiyet reddi davranışını anlamak için benlik kavramının ve öz yeterliliğin önemini ortaya koyarken, çalışma, cinsel benlik kavramı ve cinsel öz-yeterlik spesifik ölçümlerinin spesifik katkılarını ne ölçmüş ne de modellemiştir.

Rosenthal, Moore ve Flynn (1991) tarafından yapılan daha önceki bir çalışma, cinsel benlik kavramı ve cinsel öz-yeterlik özel ölçümlerini kullanarak, cinsel açıdan aktif üniversite birinci sınıf öğrencilerinin Avustralya'daki büyük bir örneğinden veri topladı. Bulgular, belirli bir cinsel öz-yeterlik faktörünün (yani, dirençli etkinlik veya cinsiyete hayır demeye duyulan güven) hem sıradan hem de normal seks partnerleri ile daha düşük cinsel risk alma (prezervatif kullanımı olarak tanımlanır) ile ilişkili olduğunu gösterdi. Bununla birlikte, düzenli partnerlerle, daha yüksek öz-yeterlik ve daha olumlu cinsel benlik saygısı, daha yüksek cinsel risk alma puanları ile ilişkilendirildi. Bu sonuçların örüntüsü hem erkekler hem de kadınlar için benzerdi, ancak araştırmacılar hem cinsel öz saygı puanlarında (erkeklerin puanları kadınlardan daha yüksekti) hem de dirençli etkililik faktörü puanlarında (kadınların puanları erkeklerden daha yüksek) cinsel öz saygı ve dirençli etkililik puanlarında farklılık olduğunu tespit etmiştir.

Seal, Minichiello ve Omodei (1997), genç kadınlardan oluşan başka bir Avusturalya üniversitesi örneklemini kullanarak Rosenthal ve diğerlerinin (1991) bulguları üzerine inşa ettiler. Bu çalışmada, cinsel öz-yeterlik, üç belirli faktörden ziyade bir küresel faktörden oluşuyordu ve beklentilerin aksine, sıradan partnerlerle (ancak düzenli partnerlerle değil) artan cinsel riskle pozitif olarak ilişkilendirildi. Pozitif cinsel benlik saygısı, her iki cinsel ilişki türünde de cinsel risk alma ile ilişkili değildi; bununla birlikte, cinsel ilişkiye ilişkin olumlu görüşler, sıradan seks partnerleriyle cinsel risk alımının azalması ve düzenli cinsel partnerlerle artan cinsel risk alma ile ilişkilendirilmiştir (akt. Rostosky ve diğ., 2008)

1.4.3. Cinsel Benlik Kavramını Etkileyen Biyo-Psiko-Sosyal Faktörler

Günümüzde araştırmacılar ve sağlık hizmeti sağlayıcıları, cinsel iyilik halinin zihinsel ve duygusal yönlerinin cinsel sağlığın önemli yönleri olduğuna inanmaktadır (Deutsch ve diğ., 2013). Cinsel benlik kavramı, cinsel sağlığın önemli bir bileşenidir

ve insanların cinselliğinin özünü oluşturur. Cinsel benlik kavramı değerlendirmesi, cinsel ilişkinin önemli bir yordayıcısıdır. Yapısal cinsel benlik kavramı çok boyutlu ve dinamik, bireyin kendi anlayışına dayalı olarak geliştirilmiştir. Bireyin cinsel arzu anlayışları, sosyal beklentiler, sosyal ve psikolojik gelişim ve cinsel şema ile birlikte geliştirilir. Bu duygusal kavram, cinsel yaşamda bilgi, kimlik ve öz değerlendirmenin gelişmesine yardımcı olur (Ziaei ve diğ., 2013). Cinsel benlik kavramı, geçmiş deneyimlerden günümüze cinsel deneyimlerden kaynaklanır. Bireyin sosyal yaşamı cinsel davranış deneyimini etkiler ve cinsel davranışlara rehberlik eder (Andersen, 1994).

Yapısal cinsel kaygı, cinselliği izleme, cinsel ilişki korkusu ve cinsel depresyon boyutları cinsel benlik kavramının olumsuz yönleridir. Ayrıca cinsel öz-yeterlik, cinsel bilinç, cinsel iyimserlik, yüksek riskli cinsel ilişkilerden kaçınma motivasyonu, cinsel sorunlar durumunda kendini suçlama, cinsel ilişkilerin yönetimi, cinsel özgüven, cinsel tatmin, cinsel sorunların önlenmesi ve cinsel sorunların iç kontrolü, cinsel benlik kavramının olumlu boyutlarıdır (Potki ve diğ., 2017). Cinsel meşguliyet, cinsel girişkenlik, cinsel motivasyon ve cinsel öz şema ise cinsel benliğin durumsal yönleridir. Bu boyutların her biri farklı olaylardan ve faktörlerden etkilenebilir. Cinsel benlik kavramının depresyon, anksiyete ve cinsel anksiyete gibi olumsuz yönlerine daha az etkili ve güvenilir doğum kontrol yöntemleri eşlik etmektedir (Snell, 2001). Bazı araştırmalara göre, cinsel benlik saygısı daha yüksek olan kızların, cinsel benlik saygısı düşük olanlara kıyasla bakire kalma olasılığı daha yüksektir (Spencer 2001). Bu nedenle, cinsel benlik kavramının olumlu yönlerine değinmek, yüksek riskli cinsel davranışları azaltır ve doğum kontrolünün uygun kullanımını ve fiziksel, duygusal, psikolojik iyiliği artırır (Andersen, 2013).

Cinsel benlik kavramının şekillenmesinde kitle iletişim araçları, ebeveynler ve akranlar gibi sosyal faktörlerin rolü de dikkate alınmalıdır (Ward, 2003). Cinsel benlik kavramı çalışmalarını etkileyen farklı faktörler bireysel olarak değerlendirilmiş ancak cinsel benlik kavramını etkileyen biyo-psiko-sosyal faktörleri inceleyen kapsamlı çalışmalara literatürde rastlanmamıştır.

1.4.4. Cinsel Benlik Şemaları ve Romantik İlişkiler

Literatür incelemesinde cinsel öz şemalar ve aşk deneyimleri arasındaki ilişki üzerine mevcut çalışmaların oldukça sınırlı olduğu görülmektedir. Araştırmacılar kişinin cinsel öz şemasının kişinin romantik bir ilişki yaşama şeklini etkileyebileceğini öne sürmektedir. Özellikle cinsel benlik şemalarının hem kadınlar hem de erkekler arasındaki romantik ilişkilerin gelişimi ile ilişkili olduğu görülmektedir. Olumlu şema kadınları, olumsuz şema kadınlarıyla karşılaştırıldığında, daha fazla sayıda romantik partnere sahiptir ve şu anda romantik bir ilişkiye girme olasılıkları daha yüksektir (Andersen & Cyranowski, 1995). Başka bir deyişle, olumlu cinsel benlik şemaları olan kadınlar, yalnızca cinsel olarak daha aktif ve cinsel olarak daha duyarlı olmakla kalmaz, aynı zamanda aşk ilişkileri kurma olasılıkları da daha yüksektir (Cyranowski ve Andersen, 1998).

Örneğin, üniversite çağındaki erkeklerden oluşan bir örneklemede, şematik erkeklerin %30'u 'hiç aşık olmadıklarını' söylerken, şematik erkeklerin sadece %8'i benzer şekilde bildirmiştir. Buna uygun olarak, askemik erkeklerin sadece %30'unun şu anda romantik bir partneri varken, şematik erkeklerin %69'u mevcut bir aşk ilişkisini tanımladı (Andersen, ve diğ., 2000). Bu nedenle, şematik erkekler yalnızca cinsel ilişki yaratmada değil, aynı zamanda romantik ilişkiler kurmada da daha yetenekli görünmektedir. Cinsel benlik şemaları romantik ilişkilerin gelişimini etkilese de, ilişki kurulduktan sonra cinsel benlik şemalarının bir kişinin aşk deneyimini etkileyip etkilemeyeceği daha az açıktır. Örneğin, kişinin cinsel benlik şeması, kişinin romantik ilişkilerinde yakınlık, bağlılık, tutku, tatmin veya istikrar düzeyi ile ilişkili midir? Bu soruların cevapları net olmasa da, mevcut deneysel çalışmalar cinsel öz şemaların ilişki kalitesini etkilediği fikrine sınırlı destek sunuyordu. Örneğin, hem olumlu şema kadınları hem de şematik erkekler, olumsuz şema kadınları ve şematik erkeklere göre partnerlerine karşı daha fazla tutku ve saplantı hissettiklerini bildirmektedir (Andersen & Cyranowski, 1994; Andersen, ve diğ., 200).

1.4.5. Cinsel Benlik Şeması İle İlgili Yapılmış Araştırmalar

Andersen ve Cyranowski (1994), kadınların cinsel benlik şemalarına ilişkin bir öz bildirim ölçüsü geliştirdi. Bu standartlaştırılmış ölçeğin kullanımı sayesinde, araştırmacılar cinsel benlik şeması ile diğer psikolojik yönler arasındaki ilişkiyi

araştırabildiler. Örneğin, cinsel öz şema puanlarının üniversite çağındaki kadınlarda cinsel davranışları öngördüğü gösterilmiştir (Andersen & Cyranowski, 1994).

Wiederman ve Hurst (1997), güçlü vücut yapısına sahip olan kadınların cinsel benlik şeması ile fiziksel çekicilik, vücut büyüklüğü ve vücut imajı arasındaki potansiyel ilişkileri araştırdı. Sonuçları, cinsel benlik şemasının vücut büyüklüğü veya şekli, genel vücut memnuniyetsizliği ve kişisel görünüme yatırım derecesi ile ilgisi olmadığını ortaya koydu. Bununla birlikte, çoklu regresyon analizleri, pozitif cinsel benlik şemasının, kendi kendine puanlanan yüz çekiciliği ile pozitif olarak ilişkili olduğunu ortaya çıkarmıştır. Ek olarak, en yüksek derecede sosyal kaçınma belirten kadınların, aynı zamanda en olumsuz cinsel benlik şemalarını da belirttikleri tespit edilmiştir.

Cyranowski ve Andersen (1998), Pozitif veya Eş Şematik cinsel benlik görüşüne sahip kadınların, Negatif veya Şematik cinsel görüşe sahip kadınlardan önemli ölçüde daha fazla cinsel arzu onayladığını bildirmiştir. Ayrıca, olumlu ya da şematik benlik görüşüne sahip kadınların, eş şematik ya da negatif olarak sınıflandırılan kadınlardan önemli ölçüde daha az endişeli ve depresif belirtiler gösterdiği bildirilmiştir.

Cyranowski, Aarestad ve Andersen (1999), bir kadının olumsuz veya çelişkili cinsel benlik şemalarına sahip olması durumunda, sonraki cinsel işlev bozukluğunun ortaya çıkması için bir kırılganlık faktörünü temsil edebileceğini açıklamıştır. Söz konusu şema modeli, kadınları stresli olaylara, tıbbi veya psikolojik stresörler de dâhil olmak üzere cinsel sisteme yönelik saldırılara karşı hassas oldukları için cinsel işlev bozukluğuna karşı savunmasız hale getirir. Cinsel benlik şemalarının, meme ve jinekolojik kanserden kurtulanlarda; vajinismus ve vulvar vestibülitte muzdarip kişilerde cinsel tepki sonuçlarını öngördüğü de gösterildi (Andersen ve diğ., 1997; Yürek ve diğ., 2000; Reissing ve diğ., 2003; Yürek, 1998). Örneğin, Reissing ve ark. (2003), vajinismus veya vulvar vestibülitli olan kadınların, cinsel ilişki sırasında ağrı duymayan kadınlara kıyasla daha az olumlu cinsel benlik şeması bildirdiklerini gözlemlemiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

Yöntem bölümünde, araştırmaya katılan örneklem, araştırmanın modeli, araştırmada kullanılan veri toplama araçları ve verilerin analizi için kullanılan istatistik yöntemlerinden bahsedilmektedir.

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada, COVID-19 pandemisinde, Cinsel Doyum ve Cinsel Benlik şeması arasındaki ilişki, ilişkisel tarama modeli kullanılarak incelenmiştir. Literatürde ilişkisel tarama modeli, iki veya daha fazla değişken arasında birlikte değişim varlığını, ilişkisini ve bu ilişkinin yönü ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan bir araştırma modelidir (Büyüköztürk, 2007).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmaya, çevrimiçi ortamda Google Formlar üzerinden hazırlanmış anketin Twitter ve Whatsapp platformlarında paylaşılmasıyla ulaşılan 983 yetişkin birey katılmıştır. Anket 2021 Şubat ayında uygulanmıştır. Anket sonucuna göre cinsiyet dağılımının normal aralıkta olmaması gerekçesiyle araştırma yetişkin kadın bireyler ile sınırlandırılmıştır. Çalışmanın örneklemi 809 yetişkin kadın bireyden oluşmaktadır. Araştırmanın çalışma grubuna ilişkin demografik özellikler Tablo 2’de verilmiştir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada; katılımcıların sosyo-demografik özellikleri ve geçirdikleri COVID-19 pandemi süreci ile ilgili bilgi alabilmek amacıyla Sosyo-Demografik Bilgi Formu, cinsel doyum düzeylerini belirlemek amacıyla Yeni Cinsel Doyum Ölçeği (YCDÖ), cinsel benlik şemalarını belirlemek için ise Cinsel Benlik Şeması Ölçeği (CBŞÖ) kullanılmıştır. Ayrıca katılımcıları araştırma hakkında bilgilendirmek amacıyla Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu kullanılmıştır.

2.3.1. Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu

Bu bölümde çalışma hakkında bilgiler verilmiş, katılımcıların sorulara verdikleri yanıtların ve paylaştıkları bilgilerin gizli tutulacağı belirtilmiş olup çalışmanın gönüllülük esasına dayandığı hakkında bilgi verilmiştir.

2.3.2. Sosyo-Demografik Bilgi Formu

Sosyo-demografik Bilgi Formu toplam 18 sorudan oluşmaktadır. Bu sorular katılımcılar hakkında yeterli bilgi alabilmek amacıyla araştırmacı tarafından belirlenmiştir. Katılımcılara; yaş, medeni durum, eğitim durumu, gelir düzeyi, çalışma durumu gibi özellikleri saptamaya yönelik sorular ve COVID-19 Pandemisi kapsamında sorular sorulmuştur.

2.3.3. Yeni Cinsel Doyum Ölçeği (YCDÖ)

Yeni Cinsel Doyum Ölçeği, Stulhofer ve arkadaşları tarafından geçerlik ve güvenirliliği yapılmış bir ölçektir (Stulhofer, Buskob ve Brouillard, 2010). Ölçeğin madde toplam puan güvenirlik katsayısının $r=.57-.61$ arasında değiştiği ve iç tutarlılık için Cronbach alfa katsayısının .94 olduğu tespit edilmiştir. Klinik ve saha çalışmalarında cinsel doyumu ölçmek maksadıyla geliştirilen ölçek 5'li likert tipi (1-5) bir ölçme aracıdır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 20, en yüksek puan 100'dür. Ölçeği ben merkezli alt boyut ve eş-partner/cinsel aktivite merkezli alt boyut oluşturmaktadır. Ben-Merkezli alt boyut, bireysel tecrübeler ve duygular tarafından oluşan cinsel doyumu saptamaktadır. Eş-partner/cinsel aktivite merkezli alt boyutu ise bireyin eşinin/partnerinin cinsel davranış ve tepkilerinden, ayrıca cinsel eylemlerin çeşitlilik ve / veya sıklığından aldığı cinsel doyumu ölçer. Bu iki alt boyut Yeni Cinsel Doyum Ölçeğini temsil eder. Ben-merkezli alt boyut 1-10. maddeler, eş-partner / cinsel aktivite-merkezli alt boyut 11-20. maddelerdir. YCDÖ ise 1-20.maddelerdir. Ölçeğin puanlaması maddelerin toplanmasıyla hesaplanır. Ölçekten alınan puanın yüksek olması cinsel doyumun iyi olduğunu göstermektedir (Stulhofer ve diğ., 2010).

2.3.4. Cinsel Benlik Şeması Ölçeği (CBŞÖ)

Cinsel Benlik-Seması Ölçeği Hill (2007) tarafından Kadınlar için Cinsel BenlikSeması Ölçeği (Andersen ve Cyranowski 1994) ve Erkekler için Cinsel-Benlik Seması Ölçeği (Andersen ve ark. 1999) temel alınarak oluşturulmuştur. İlk oluşturulan cinsel benlik-seması ölçeklerinin birleşik bir biçimi olan bu ölçekte 7'li Likert-tipi ölçekte derecelendirilen 36 sıfat yer almaktadır. Katılımcılar bu sıfatlı kendi cinselliklerini ne kadar tanımladıkları temelinde derecelendirmektedirler. Ölçekteki yanıt seçenekleri "beni hiç tanımlamıyor" ve "beni çok iyi tanımlıyor" aralığındadır. Koçak ve Fışıloğlu (2010) tarafından hem tüm ölçeğin hem de alt ölçeklerin gerekli

düzeyde iç tutarlık katsayılarına sahip oldukları görülmüş olup, Cronbach alfa katsayıları tüm ölçek için .86 ve alt ölçekler için sırasıyla .85, .82, ve .77 olarak hesaplanmıştır. Bu çalışmada ölçeğin ve alt ölçeklerinin iç tutarlılık katsayıları sırasıyla .84, .84, .77, ve .65 olarak yeterli derecede güvenilir bulunmuştur.

2.4. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS (Statistical Package Programme For Social Sciences) 25 paket programı kullanılmıştır. Betimsel verilerin analizinde sayı, yüzde, ortalama ve standart sapma değerleri kullanılmıştır. Araştırma verilerinin normallik açısından incelenirken çarpıklık ve basıklık katsayıları, Q-Q grafiği ve kutu bıyık grafiklerine ait bulgular değerlendirilmiştir. Basıklık ve çarpıklık katsayılarının + 1,5 ve - 1,5 arasında yer aldığı durumlarda normal dağılım kabul edilmektedir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Analizler sonucunda elde edilen bulgular değerlendirilerek verilerin analizinde parametrik testlerin kullanılması gerektiğine karar verilmiştir. Verilerin analizinde ANOVA, bağımsız gruplar t-testi ve Pearson Korelasyon Analizi kullanılmıştır. Varyansların homojenliği Levene testi ile değerlendirilmiştir. İkili karşılaştırmalar için varyansların homojenliği varsayımı karşılandığında Scheffe ve karşılanmadığında Tamhane T2 testine bakılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde, katılımcılardan Demografik Bilgi Formu, Yeni Cinsel Doyum Ölçeği (YCDÖ) ve Cinsel Benlik Şeması Ölçeği (CBŞÖ) kullanılarak toplanan verilerin analiz edilmesi neticesinde elde edilen bulgular ve bu bulgular temel alınarak yapılan açıklamalar yer almaktadır.

Tablo 1. Araştırmada Kullanılan Ölçeklere İlişkin Betimsel İstatistikler

	N	$\bar{x}$	ss	Çarpıklık		Basıklık		α
Ben merkezli	809	38.48	7.503	-0.482	0.086	-0.341	0.172	0.870
Cinsel aktivite merkezli	809	40.49	6.527	-0.492	0.086	-0.473	0.172	0.827
YCDÖ Toplam	809	78.97	12.566	-0.283	0.086	-0.820	0.172	0.899
Sevgi Dolu Şefkatli	809	52.63	9.072	-0.912	0.086	0.886	0.172	0.826
Şehvetli Tahrik Edici	809	49.07	8.648	-0.273	0.086	-0.017	0.172	0.701
Dolaysız Açık sözlü	809	40.60	8.225	-0.089	0.086	-0.202	0.172	0.716
CBŞÖ Toplam	809	142.30	17.259	-0.146	0.086	-0.416	0.172	0.789

YCDÖ: Yeni Cinsel Doyum Ölçeği, CBŞÖ: Cinsel Benlik Şeması Ölçeği

Tablo 1’de araştırmada kullanılan ölçeklere ilişkin betimsel istatistikler verilmiştir. YCDÖ ben merkezli alt ölçeğinin ortalaması 38.48, standart sapması 7.503, çarpıklık değerleri -.482/.086, basıklık değerleri -.341/.172, cronbach alfa değeri .870’dır. YCDÖ cinsel aktivite merkezli alt ölçeğinin ortalaması 40.49, standart sapması 6.527, çarpıklık değerleri -.492/.086, basıklık değerleri -.473/.172, cronbach alfa değeri .827’dır. YCDÖ toplam puanı ortalaması 78.97, standart sapması 12.566, çarpıklık değerleri -.283/.086, basıklık değerleri -.820/.172, cronbach alfa değeri .899’dur. CBŞÖ sevgi dolu şefkatli alt ölçeğinin ortalaması 52.63, standart sapması 9.072, çarpıklık değerleri -.912/.086, basıklık değerleri .886/.172, cronbach alfa değeri .826’dır. CBŞÖ şehvetli tahrik edici alt ölçeğinin ortalaması 49.07, standart sapması 8.648, çarpıklık değerleri -.273/.086, basıklık değerleri -.017/.172, cronbach alfa değeri .701’dır. CBŞÖ dolaysız açık sözlü alt ölçeğinin ortalaması 40.60, standart sapması 8.225, çarpıklık değerleri -.089/.086, basıklık değerleri -.202/.172, cronbach

alfa değeri .716'dır. CBŞÖ toplam puanı ortalaması 142.30, standart sapması 17.259, çarpıklık değerleri -.146/.086, basıklık değerleri -.416/.172, cronbach alfa değeri .789'dur.

Tablo 2. Çalışma Grubuna İlişkin Demografik Bilgiler

	Grup	N	%
Yaş	18-24	680	84.1
	25-30	129	15.9
	Toplam	809	100.0
Eğitim Durumu	Lise	306	37.8
	Ön lisans/Lisans	431	53.3
	Yükseköğrenim	72	8.9
	Toplam	809	100.0
Gelir Durumu	Düşük	255	31.5
	Orta	506	62.5
	Yüksek	48	6
	Toplam	809	100.0
Pandemi süreci, çalışma durumunuzu nasıl etkiledi?	Çalışmıyorum, bu soru beni ilgilendirmiyor	512	63.3
	Çalışmaya devam ettim	125	15.5
	Evden çalışmaya devam ettim	95	11.7
	İşten ayrıldım, çalışmıyorum	77	9.5
	Toplam	809	100.0
Partnerinizin pandemi sürecinde iş durumunu nasıl etkiledi?	Çalışmıyor, bu soru onu ilgilendirmiyor	348	43.0
	Çalışmaya devam etti	312	38.6
	Evden çalışmaya devam etti	95	11.7
	İşten ayrıldı, çalışmıyor	54	6.7
	Toplam	809	100.0
Pandemi sürecinde partnerinizle birlikte mi vakit geçiriyorsunuz?	Evet	230	28.4
	Hayır	579	71.6
	Toplam	809	100.0
Cinsel Deneyim Var mı?	Var	599	74.0
	Yok	210	26.0
	Toplam	809	100.0
Cinsel İlişki Düzeni	Düzenli bir cinsel hayatım var	235	29.0
	Düzensiz bir cinsel hayatım var	364	45.0
	Hiç cinsel ilişki yaşamadım	210	26.0
	Toplam	809	100.0

Pandemi süreci, cinsel yaşamınızı etkiledi mi?	Evet	320	39.6
	Hayır	261	32.3
	Kısmen	228	28.2
	Toplam	809	100.0
Pandemi süreci, cinsel yaşamınızı etkilediyse, hangisi sizin için geçerli?	Cinsel deneyimim arttı	160	19.8
	Cinsel deneyimim azaldı	352	43.5
	Cinsel yaşamım etkilenmedi	297	36.7
	Toplam	809	100.0
Koronavirüse enfekte oldunuz mu?	Evet	117	14.5
	Hayır	692	85.5
	Toplam	809	100.0
Partneriniz enfekte oldu mu?	Evet	106	13.1
	Hayır	703	86.9
	Toplam	809	100.0
Pandemi öncesinde herhangi kaygı sorunu yaşadınız mı?	Evet	520	64.3
	Hayır	289	35.7
	Toplam	809	100.0
Partneriniz pandemi öncesinde herhangi kaygı sorunu yaşadı mı?	Evet	392	48.5
	Hayır	417	51.5
	Toplam	809	100.0

Tablo 2’de çalışma grubuna ilişkin demografik bilgiler verilmiştir. Katılımcıların %84.1’i 18-24 yaş, %15.9’u 25-30 yaş aralığındadır. Katılımcıların %37.8’i lise %53.3’ü ön lisans/lisans, %8.9’u yükseköğrenim mezunudur. Katılımcıların %31.5’i düşük, %62.5’i orta, %6’sı yüksek gelir düzeyindedir. Katılımcıların %63.3’ü pandemi öncesinden beri çalışmıyor, %15.5’i pandemiye işe gitmeye devam ediyor, %11.7’i evden çalışıyor, %9.5’i işten ayrılmıştır. Katılımcıların %43’ünün partneri pandemi öncesinden beri çalışmıyor, %38.6’sı işe gitmeye devam ediyor, %11.7’si evden çalışıyor, %6.7’si işten ayrılmıştır. Katılımcıların %28.4’ü Pandemiye partneriyle birlikte geçiriyor, %71.6’sı partnerinden ayrı geçiriyor. Katılımcıların %74’ünün cinsel deneyimi olmuş, %26’sının olmamıştır. Katılımcıların %29’unun düzenli cinsel deneyimi, %45’nin düzensiz cinsel deneyimi bulunmakta, %26’sının bulunmamaktadır. Katılımcıların %39.6’sı pandeminin cinsel hayatını etkilediğini, %32.3’ü etkilemediğini, %28.2’si etkilemediğini belirtmiştir. Katılımcıların %19.8’si pandemiye cinsel deneyiminin arttığını, %43.5’si azaldığını, %36.7’si etkilenmediğini belirtmiştir. Katılımcıların

%14.5'i koronavirüse enfekte olmuştur, %85.5'i olmamıştır. Katılımcıların %13.1'nin partneri koronavirüse enfekte olmuştur, %86.9'u olmamıştır. Katılımcıların %64.3'ü pandemi öncesinde kaygı sorunu yaşadığını, %35.7'si yaşamadığını belirtmiştir. Katılımcıların %48.5'i partnerinin pandemi öncesinde kaygı sorunu yaşadığını, %51.5'nin yaşamadığını belirtmiştir.

Tablo 3. Yaş Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Örneklem T-Test Analizi

	Grup	N	$\bar{x}$	t	sd	p
Ben merkezli	18-24	680	38.30	-1.556	807	0.120
	25-30	129	39.42			
Cinsel aktivite merkezli	18-24	680	40.32	-1.714	807	0.087
	25-30	129	41.40			
YCDÖ Toplam	18-24	680	78.62	-1.820	807	0.069
	25-30	129	80.81			
Sevgi Dolu Şefkatli	18-24	680	52.48	-1.080	807	0.281
	25-30	129	53.42			
Şehvetli Tahrik Edici	18-24	680	48.83	-1.812	807	0.070
	25-30	129	50.33			
Dolaysız Açık sözlü	18-24	680	40.17	-3.454	807	0.001
	25-30	129	42.88			
CBŞÖ Toplam	18-24	680	141.48	-3.126	807	0.002
	25-30	129	146.63			

YCDÖ: Yeni Cinsel Doyum Ölçeği, CBŞÖ: Cinsel Benlik Şeması Ölçeği

Tablo 3'te yaş değişkenine göre araştırmada kullanılan ölçek puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem t-test analizi sonuçları verilmiştir. Buna göre CBŞÖ dolaysız açık sözlü alt ölçeği puanları ($t=-3.454$) ve toplam puanlarında ($t=-3.126$) anlamlı farklılaşma olduğu tespit edilmiştir ($p<.05$). Yaşı 25-30 arasında olanların CBŞÖ dolaysız açık sözlü alt ölçeği puanları ve toplam puanları anlamlı şekilde daha yüksektir. Diğer ölçek puanlarında yaş değişkenine göre anlamlı farklılaşma tespit edilmemiştir ($p>.05$).

Tablo 4. Eğitim Durumu Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Analizi

		N	$\bar{x}$	Σ Kare	sd	$\bar{x}$ Kare	F	p	Fark
Ben merkezli	1-Lise	306	38.25	41.39	2	20.69	0.367	0.693	
	2-Önlisans/Lisans	431	38.54	45448.44	806	56.39			
	3-Yükseköğrenim	72	39.06	45489.83	808				
Cinsel aktivite merkezli	1-Lise	306	40.18	77.28	2	38.64	0.907	0.404	
	2-Önlisans/Lisans	431	40.78	34340.93	806	42.61			
	3-Yükseköğrenim	72	40.10	34418.21	808				
YCDÖ Toplam	1-Lise	306	78.43	144.74	2	72.37	0.458	0.633	
	2-Önlisans/Lisans	431	79.32	127436.55	806	158.11			
	3-Yükseköğrenim	72	79.15	127581.29	808				
Sevgi Dolu Şefkatli	1-Lise	306	51.87	281.94	2	140.97	1.716	0.180	
	2-Önlisans/Lisans	431	53.11	66223.06	806	82.16			
	3-Yükseköğrenim	72	52.97	66505.01	808				
Şehvetli Tahrik Edici	1-Lise	306	48.14	565.64	2	282.82	3.808	0.023	2>1
	2-Önlisans/Lisans	431	49.85	59863.34	806	74.27			
	3-Yükseköğrenim	72	48.36	60428.98	808				
Dolaysız Açık sözlü	1-Lise	306	39.99	185.61	2	92.80	1.373	0.254	
	2-Önlisans/Lisans	431	40.95	54474.83	806	67.59			
	3-Yükseköğrenim	72	41.11	54660.44	808				
CBŞÖ Toplam	1-Lise	306	140.00	2734.93	2	1367.46	4.632	0.010	2>1
	2-Önlisans/Lisans	431	143.90	237937.87	806	295.21			
	3-Yükseköğrenim	72	142.44	240672.80	808				

YCDÖ: Yeni Cinsel Doyum Ölçeği, CBŞÖ: Cinsel Benlik Şeması Ölçeği

Tablo 4'te eğitim durumu değişkenine göre araştırmada kullanılan ölçek puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin ANOVA testi sonuçları verilmiştir. Buna göre CBŞÖ şehvetli tahrik edici alt ölçeği ($F_{(2, 806)}=3.808$) ve toplam puanlarında ($F_{(2, 806)}=4.632$) anlamlı farklılaşma olduğu tespit edilmiştir ($p<.05$). Ön lisans veya lisans mezunu olanların CBŞÖ şehvetli tahrik edici alt ölçeği, ve CBŞÖ toplam puanları lise mezunlarından anlamlı şekilde daha yüksektir. Diğer ölçek puanlarında eğitim durumu değişkenine göre anlamlı farklılaşma tespit edilmemiştir ($p>.05$).

Tablo 5. Gelir Durumu Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Analizi

		N	$\bar{x}$	ΣK_{are}	sd	$\bar{x}_{Kare}$	F	p	Fark
Ben merkezli	1-Düşük	255	37.95	311.58	2	155.79	2.779	0.063	
	2-Orta	506	38.53	45178.25	806	56.05			
	3-Yüksek	48	40.71	45489.83	808				
Cinsel aktivite merkezli	1-Düşük	255	40.25	190.82	2	95.41	2.247	0.106	
	2-Orta	506	40.44	34227.39	806	42.47			
	3-Yüksek	48	42.40	34418.21	808				
YCDÖ Toplam	1-Düşük	255	78.20	973.12	2	486.56	3.097	0.046	3>1
	2-Orta	506	78.97	126608.17	806	157.08			
	3-Yüksek	48	83.10	127581.29	808				
Sevgi Dolu Şefkatli	1-Düşük	255	52.08	117.28	2	58.64	0.712	0.491	
	2-Orta	506	52.85	66387.73	806	82.37			
	3-Yüksek	48	53.23	66505.01	808				
Şehvetli Tahrik Edici	1-Düşük	255	48.65	418.23	2	209.11	2.809	0.061	
	2-Orta	506	49.02	60010.76	806	74.46			
	3-Yüksek	48	51.85	60428.98	808				
Dolaysız Açık sözlü	1-Düşük	255	40.28	281.10	2	140.55	2.083	0.125	
	2-Orta	506	40.54	54379.34	806	67.47			
	3-Yüksek	48	42.90	54660.44	808				
CBŞÖ Toplam	1-Düşük	255	141.01	1976.91	2	988.46	3.338	0.036	3>1
	2-Orta	506	142.41	238695.89	806	296.15			
	3-Yüksek	48	147.98	240672.80	808				

YCDÖ: Yeni Cinsel Doyum Ölçeği, CBŞÖ: Cinsel Benlik Şeması Ölçeği

Tablo 5’te gelir durumu değişkenine göre araştırmada kullanılan ölçek puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin ANOVA testi sonuçları verilmiştir. Buna göre Yeni Cinsel Doyum Ölçeği ($F_{(2, 806)}=3.097$) ve Cinsel Benlik Şeması Ölçeği toplam puanlarında ($F_{(2, 806)}=3.338$) anlamlı farklılaşma olduğu tespit edilmiştir ($p<.05$). Yüksek gelir düzeyinde olanların Yeni Cinsel Doyum Ölçeği ($F_{(2, 806)}=3.097$) ve Cinsel Benlik Şeması Ölçeği toplam puanları düşük gelir düzeyinde olanlardan anlamlı şekilde daha yüksektir. Diğer ölçek puanlarında gelir durumu değişkenine göre anlamlı farklılaşma tespit edilmemiştir ($p>.05$).

Tablo 6. “Pandemi süreci, çalışma durumunuzu nasıl etkiledi?” Sorusuna Verilen Yanıta Göre Ölçek Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Analizi

		N	$\bar{x}$	ΣK_{are}	sd	$\bar{x} K_{are}$	F	p	Fark
Ben merkezli	1-Çalışmıyorum, bu soru beni ilgilendirmiyor	512	38.16	230.30	3	76.77	1.365	0.252	
	2-Çalışmaya devam ettim	125	39.22	45259.53	805	56.22			
	3-Evden çalışmaya devam ettim	95	38.28	45489.83	808				
	4-İşten ayrıldım	77	39.65						
Cinsel aktivite merkezli	1-Çalışmıyorum, bu soru beni ilgilendirmiyor	512	40.45	200.59	3	66.86	1.573	0.194	
	2-Çalışmaya devam ettim	125	41.18	34217.62	805	42.51			
	3-Evden çalışmaya devam ettim	95	39.39	34418.21	808				
	4-İşten ayrıldım	77	41.05						
YCDÖ Toplam	1-Çalışmıyorum, bu soru beni ilgilendirmiyor	512	78.60	715.56	3	238.52	1.513	0.210	
	2-Çalışmaya devam ettim	125	80.40	126865.73	805	157.60			
	3-Evden çalışmaya devam ettim	95	77.67	127581.29	808				
	4-İşten ayrıldım	77	80.70						
Sevgi Dolu Şefkatli	1-Çalışmıyorum, bu soru beni ilgilendirmiyor	512	52.25	224.96	3	74.99	0.911	0.435	
	2-Çalışmaya devam ettim	125	53.54	66280.05	805	82.34			
	3-Evden çalışmaya devam ettim	95	52.86	66505.01	808				
	4-İşten ayrıldım	77	53.36						
Şehvetli Tahrik Edici	1-Çalışmıyorum, bu soru beni ilgilendirmiyor	512	48.60	337.20	3	112.40	1.506	0.212	
	2-Çalışmaya devam ettim	125	50.06	60091.79	805	74.65			
	3-Evden çalışmaya devam ettim	95	50.09	60428.98	808				
	4-İşten ayrıldım	77	49.31						
Dolaysız Açık sözlü	1-Çalışmıyorum, bu soru beni ilgilendirmiyor	512	39.96	587.16	3	195.72	2.914	0.034	—
	2-Çalışmaya devam ettim	125	41.54	54073.28	805	67.17			
	3-Evden çalışmaya devam ettim	95	41.54	54660.44	808				
	4-İşten ayrıldım	77	42.14						
CBŞÖ Toplam	1-Çalışmıyorum, bu soru beni ilgilendirmiyor	512	140.81	3086.82	3	1028.94	3.486	0.015	—
	2-Çalışmaya devam ettim	125	145.14	237585.98	805	295.14			
	3-Evden çalışmaya devam ettim	95	144.49	240672.80	808				
	4-İşten ayrıldım	77	144.82						

YCDÖ: Yeni Cinsel Doyum Ölçeği, CBŞÖ: Cinsel Benlik Şeması Ölçeği

Tablo 6’da “Pandemi süreci, çalışma durumunuzu nasıl etkiledi?” sorusuna verilen yanıtla göre araştırmada kullanılan ölçek puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin ANOVA testi sonuçları verilmiştir. Buna göre CBSÖ dolaysız açık sözlü alt ölçeği ($F_{(3, 805)}=2.914$) ve toplam puanlarında ($F_{(3, 805)}=3.686$) anlamlı farklılaşma olduğu tespit edilmiştir ($p<.05$), ancak yapılan post hoc analizi testlerinde hangi gruplar arasında anlamlı fark olduğu tespit edilmemiştir. Diğer ölçek puanlarında pandemiye iş durumunun etkilenip etkilenmemesi durumu değişkenine göre anlamlı farklılaşma tespit edilmemiştir ($p>.05$).

Tablo 7. “Partnerinizin pandemi sürecinde iş durumunu nasıl etkiledi?” Sorusuna Verilen Yanıtla Göre Ölçek Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Analizi

		N	$\bar{x}$	Σ_{Kare}	sd	$\bar{x}_{Kare}$	F	p	Fark
Ben merkezli	1-Çalışmıyor, bu soru onu ilgilendirmiyor	348	37.97	190.36	3	63.45	1.128	0.337	
	2-Çalışmaya devam etti	312	38.86	45299.47	805	56.27			
	3-Evden çalışmaya devam etti	95	38.51	45489.83	808				
	4-İşten ayrıldı	54	39.50						
Cinsel aktivite merkezli	1-Çalışmıyor, bu soru onu ilgilendirmiyor	348	40.22	66.17	3	22.06	0.517	0.671	
	2-Çalışmaya devam etti	312	40.84	34352.04	805	42.67			
	3-Evden çalışmaya devam etti	95	40.43	34418.21	808				
	4-İşten ayrıldı	54	40.37						
YCDÖ Toplam	1-Çalışmıyor, bu soru onu ilgilendirmiyor	348	78.19	423.04	3	141.01	0.893	0.444	
	2-Çalışmaya devam etti	312	79.70	127158.25	805	157.96			
	3-Evden çalışmaya devam etti	95	78.94	127581.29	808				
	4-İşten ayrıldı	54	79.87						
Sevgi Dolu Şefkatli	1-Çalışmıyor, bu soru onu ilgilendirmiyor	348	51.97	340.05	3	113.35	1.379	0.248	
	2-Çalışmaya devam etti	312	53.40	66164.96	805	82.19			
	3-Evden çalışmaya devam etti	95	52.44	66505.01	808				
	4-İşten ayrıldı	54	52.69						
Şehvetli Tahrik Edici	1-Çalışmıyor, bu soru onu ilgilendirmiyor	348	48.46	351.96	3	117.32	1.572	0.195	
	2-Çalışmaya devam etti	312	49.30	60077.03	805	74.63			
	3-Evden çalışmaya devam etti	95	49.47	60428.98	808				
	4-İşten ayrıldı	54	50.94						

Dolaysız Açık sözlü	1-Çalışmıyor, bu soru onu ilgilendirmiyor	348	40.28	343.48	3	114.49	1.697	0.166
	2-Çalışmaya devam etti	312	40.36	54316.96	805	67.47		
	3-Evden çalışmaya devam etti	95	41.34	54660.44	808			
	4-İşten ayrıldı	54	42.70					
CBSÖ Toplam	1-Çalışmıyor, bu soru onu ilgilendirmiyor	348	140.72	2023.58	3	674.53	2.275	0.079
	2-Çalışmaya devam etti	312	143.07	238649.22	805	296.46		
	3-Evden çalışmaya devam etti	95	143.25	240672.80	808			
	4-İşten ayrıldı	54	146.33					

YCDÖ: Yeni Cinsel Doyum Ölçeği, CBSÖ: Cinsel Benlik Şeması Ölçeği

Tablo 7’de “Pandemi süreci, çalışma durumunuzu nasıl etkiledi?” sorusuna verilen yanıtı göre araştırmada kullanılan ölçek puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin ANOVA testi sonuçları verilmiştir. Buna göre Pandemi döneminde partnerinin iş durumunun etkilenip etkilenmemesi değişkenine göre hiçbir ölçek puanında anlamlı farklılaşma tespit edilmemiştir ($p>.05$).

Tablo 8. “Pandemi sürecinde partnerinizle birlikte mi vakit geçiriyorsunuz?” Sorusuna Verilen Yanıtı Göre Ölçek Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Örneklem T-Test Analizi

	Grup	N	$\bar{x}$	t	sd	p
Ben merkezli	Evet	230	40.13	3.976	807	0.000
	Hayır	579	37.82			
Cinsel aktivite merkezli	Evet	230	42.46	5.502	807	0.000
	Hayır	579	39.71			
YCDÖ Toplam	Evet	230	82.59	5.243	807	0.000
	Hayır	579	77.53			
Sevgi Dolu Şefkatli	Evet	230	52.78	0.305	807	0.760
	Hayır	579	52.57			
Şehvetli Tahrik Edici	Evet	230	50.93	3.898	807	0.000
	Hayır	579	48.33			
Dolaysız Açık sözlü	Evet	230	43.16	5.683	807	0.000
	Hayır	579	39.58			
CBSÖ Toplam	Evet	230	146.87	4.819	807	0.000
	Hayır	579	140.48			

YCDÖ: Yeni Cinsel Doyum Ölçeği, CBSÖ: Cinsel Benlik Şeması Ölçeği

Tablo 8’de “Pandemi sürecinde partnerinizle birlikte mi vakit geçiriyorsunuz?” sorusuna verilen yanıtla göre araştırmada kullanılan ölçek puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem t-test analizi sonuçları verilmiştir. Buna göre YCDÖ ben merkezli alt ölçeği ($t=3.976$), cinsel aktivite merkezli alt ölçeği ($t=5.502$) ve toplam puanlarında ($t=5.243$) anlamlı farklılaşma olduğu tespit edilmiştir ($p<.05$). Bununla birlikte CBŞÖ şehvetli tahrik edici alt ölçeği ($t=3.898$), dolaysız açık sözlü alt ölçeği ($t=5.683$) ve toplam puanlarında ($t=4.819$) anlamlı farklılaşma olduğu tespit edilmiştir ($p<.05$). Pandemiye partneriyle birlikte vakit geçirenlerin YCDÖ ben merkezli alt ölçeği, cinsel aktivite merkezli alt ölçeği, YCDÖ toplam, CBŞÖ şehvetli tahrik edici alt ölçeği, dolaysız açık sözlü alt ölçeği ve CBŞÖ toplam puanları anlamlı şekilde daha yüksektir. CBŞÖ sevgi dolu şefkatli alt ölçek puanlarında pandemiye partneriyle birlikte vakit geçirme durumu değişkenine göre anlamlı farklılaşma tespit edilmemiştir ($p>.05$).

Tablo 9. Cinsel Deneyim Olup Olmaması Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Örneklem T-Test Analizi

	Grup	N	$\bar{x}$	t	sd	p
Ben merkezli	Var	599	39.31	5.451	807	0.000
	Yok	210	36.09			
Cinsel aktivite merkezli	Var	599	41.04	4.076	807	0.000
	Yok	210	38.93			
YCDÖ Toplam	Var	599	80.36	5.387	807	0.000
	Yok	210	75.02			
Sevgi Dolu Şefkatli	Var	599	52.54	-0.487	807	0.626
	Yok	210	52.89			
Şehvetli Tahrik Edici	Var	599	50.13	6.033	807	0.000
	Yok	210	46.04			
Dolaysız Açık sözlü	Var	599	41.33	4.313	807	0.000
	Yok	210	38.51			
CBŞÖ Toplam	Var	599	144.00	4.801	807	0.000
	Yok	210	137.44			

YCDÖ: Yeni Cinsel Doyum Ölçeği, CBŞÖ: Cinsel Benlik Şeması Ölçeği

Tablo 9’da cinsel deneyim olup olmaması değişkenine göre araştırmada kullanılan ölçek puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem t-test analizi sonuçları verilmiştir. Buna göre YCDÖ ben merkezli alt ölçeği ($t=5.451$), cinsel aktivite merkezli

alt ölçeği ($t=4.076$) ve toplam puanlarında ($t=5.387$) anlamlı farklılaşma olduğu tespit edilmiştir ($p<.05$). Bununla birlikte CBŞÖ şehvetli tahrik edici alt ölçeği ($t=6.033$), dolaysız açık sözlü alt ölçeği ($t=4.313$) ve toplam puanlarında ($t=4.801$) anlamlı farklılaşma olduğu tespit edilmiştir ($p<.05$). Cinsel deneyimi olanların YCDÖ ben merkezli alt ölçeği, cinsel aktivite merkezli alt ölçeği, YCDÖ toplam, CBŞÖ şehvetli tahrik edici alt ölçeği, dolaysız açık sözlü alt ölçeği ve CBŞÖ toplam puanları anlamlı şekilde daha yüksektir. CBŞÖ sevgi dolu şefkatli alt ölçek puanlarında cinsel deneyime sahip olma durumu değişkenine göre anlamlı farklılaşma tespit edilmemiştir ($p>.05$).

Tablo 10. Cinsel İlişki Düzeni Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Analizi

		N	$\bar{x}$	Σ Kare	sd	$\bar{x}$ Kare	F	p	Fark
Ben merkezli	1-Düzenli var	235	42.004	4414.7041	2	2207.4	43.314	0.000	1>2,3
	2-Düzensiz var	364	37.577	41075.1229	806	50.962			
	3-Cinsel ilişki yaşamadım	210	36.09	45489.8269	808				
Cinsel aktivite merkezli	1-Düzenli var	235	43.506	3043.43372	2	1521.7	39.092	0.000	1>2,3
	2-Düzensiz var	364	39.451	31374.7789	806	38.927			
	3-Cinsel ilişki yaşamadım	210	38.929	34418.2126	808				
YCDÖ Toplam	1-Düzenli var	235	85.511	14704.9155	2	7352.5	52.501	0.000	1>2,3
	2-Düzensiz var	364	77.027	112876.372	806	140.05			
	3-Cinsel ilişki yaşamadım	210	75.019	127581.288	808				
Sevgi Dolu Şefkatli	1-Düzenli var	235	54.123	994.15038	2	497.08	6.115	0.002	1>2
	2-Düzensiz var	364	51.511	65510.8583	806	81.279			
	3-Cinsel ilişki yaşamadım	210	52.89	66505.0087	808				
Şehvetli Tahrik Edici	1-Düzenli var	235	50.991	2892.61615	2	1446.3	20.261	0.000	1>3
	2-Düzensiz var	364	49.58	57536.3678	806	71.385			2>3
	3-Cinsel ilişki yaşamadım	210	46.038	60428.9839	808				
Dolaysız Açık sözlü	1-Düzenli var	235	42.268	1572.89452	2	786.45	11.940	0.000	1>3
	2-Düzensiz var	364	40.723	53087.5431	806	65.865			2>3
	3-Cinsel ilişki yaşamadım	210	38.514	54660.4376	808				

	1-Düzenli var	235	147.38	11112.1581	2	5556.1	19.508	0.000	1>2>3
CBŞÖ	2-Düzensiz var	364	141.81	229560.643	806	284.81			
Toplam	3-Cinsel ilişki yaşamadım	210	137.44	240672.801	808				

YCDÖ: Yeni Cinsel Doyum Ölçeği, CBŞÖ: Cinsel Benlik Şeması Ölçeği

Tablo 10’da cinsel ilişki düzeni değişkenine göre araştırmada kullanılan ölçek puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin ANOVA testi sonuçları verilmiştir. Buna göre YCDÖ ben merkezli alt ölçeği ($F_{(2, 806)}=43.334$), cinsel aktivite merkezli alt ölçeği ($F_{(2, 806)}=39.092$) ve toplam puanlarında ($F_{(2, 806)}=52.501$) anlamlı farklılaşma olduğu tespit edilmiştir ($p<.05$). Bununla birlikte CBŞÖ şehvetli tahrik edici alt ölçeği ($F_{(2, 806)}=6.115$), sevgi dolu şefkatli alt ölçeği ($F_{(2, 806)}=20.261$), dolaysız açık sözlü alt ölçeği ($F_{(2, 806)}=11.940$) ve toplam puanlarında ($F_{(2, 806)}=19.508$) anlamlı farklılaşma olduğu tespit edilmiştir ($p<.05$). Düzenli cinsel deneyimi olanların YCDÖ ben merkezli alt ölçeği, cinsel aktivite merkezli alt ölçeği, YCDÖ toplam puanları düzensiz deneyimi olanlardan ve cinsel deneyimi olmayanlardan anlamlı şekilde daha yüksektir. Düzenli cinsel deneyimi olanların CBŞÖ sevgi dolu şefkatli alt ölçeği puanları düzensiz deneyimi olanlardan anlamlı şekilde daha yüksektir. Düzenli ve düzensiz cinsel deneyimi olanların CBŞÖ şehvetli tahrik edici alt ölçeği ve dolaysız açık sözlü alt ölçeği puanları cinsel deneyimi olmayanlardan anlamlı şekilde daha yüksektir. Düzenli cinsel deneyimi olanların CBŞÖ toplam puanları düzensiz olanlardan, düzensiz olanların da cinsel deneyimi olmayanlardan anlamlı şekilde daha yüksektir.

Tablo 11. “Pandemi süreci, cinsel yaşamınızı etkiledi mi?” Sorusuna Verilen Yanıta Göre Ölçek Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Analizi

		N	$\bar{x}$	ΣK_{are}	sd	$\bar{x}_{Kare}$	F	p	Fark
Ben merkezli	1-Evet	320	38.303	389.73	2	194.86	3.482	0.031	3>2
	2-Hayır	261	37.774	45100.10	806	55.96			
	3-Kısmen	228	39.526	45489.83	808				
Cinsel aktivite merkezli	1-Evet	320	39.803	613.08	2	306.54	7.308	0.001	3>1,2
	2-Hayır	261	40.142	33805.14	806	41.94			
	3-Kısmen	228	41.864	34418.21	808				
YCDÖ Toplam	1-Evet	320	78.106	1864.50	2	932.25	5.976	0.003	3>2
	2-Hayır	261	77.916	125716.79	806	155.98			
	3-Kısmen	228	81.39	127581.29	808				
Sevgi Dolu Şefkatli	1-Evet	320	52.694	3.61	2	1.80	0.021	0.978	
	2-Hayır	261	52.536	66501.40	806	82.51			
	3-Kısmen	228	52.64	66505.01	808				
Şehvetli Tahrik Edici	1-Evet	320	50.109	874.17	2	437.08	5.915	0.003	1>2
	2-Hayır	261	47.655	59554.82	806	73.89			
	3-Kısmen	228	49.232	60428.98	808				
Dolaysız Açık sözlü	1-Evet	320	41.072	510.19	2	255.10	3.797	0.023	—
	2-Hayır	261	39.452	54150.24	806	67.18			
	3-Kısmen	228	41.246	54660.44	808				
CBŞÖ Toplam	1-Evet	320	143.88	2788.14	2	1394.07	4.723	0.009	1>2
	2-Hayır	261	139.64	237884.66	806	295.14			
	3-Kısmen	228	143.12	240672.80	808				

YCDÖ: Yeni Cinsel Doyum Ölçeği, CBŞÖ: Cinsel Benlik Şeması Ölçeği

Tablo 11’de “Pandemi süreci, cinsel yaşamınızı etkiledi mi?” sorusuna verilen yanıta göre araştırmada kullanılan ölçek puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin ANOVA testi sonuçları verilmiştir. Buna göre YCDÖ ben merkezli alt ölçeği ($F_{(2, 806)}= 3.482$), cinsel aktivite merkezli alt ölçeği ($F_{(2, 806)}=7.308$) ve toplam puanlarında ($F_{(2, 806)}=5.976$) anlamlı farklılaşma olduğu tespit edilmiştir ($p<.05$). Bununla birlikte CBŞÖ şehvetli tahrik edici alt ölçeği ($F_{(2, 806)}=5.915$), dolaysız açık sözlü alt ölçeği ($F_{(2, 806)}=3.797$) ve toplam puanlarında ($F_{(2, 806)}=4.723$) anlamlı farklılaşma olduğu tespit edilmiştir ($p<.05$). Pandemi sürecinde cinsel hayatı kısmen etkilenenlerin YCDÖ ben merkezli alt ölçeği, cinsel aktivite merkezli alt ölçeği ve YCDÖ toplam puanları etkilenmeyenlerden anlamlı şekilde daha yüksektir. Cinsel hayatı kısmen etkilenenlerin YCDÖ cinsel aktivite merkezli

alt ölçeği puanları etkilenenlerden de anlamlı şekilde daha yüksektir. Pandemi sürecinde cinsel hayatı etkilenenlerin CBŞÖ şehvetli tahrik edici alt ölçek ve toplam puanları etkilenmeyenlerden anlamlı şekilde daha yüksektir. CBŞÖ dolaysız açık sözlü alt ölçeği puanlarında post hoc analizlerinde hangi gruplar arası fark olduğu tespit edilmemiştir. CBŞÖ sevgi dolu şefkatli alt ölçek puanlarında anlamlı farklılaşma tespit edilmemiştir ($p>.05$).

Tablo 12. “Pandemi süreci, cinsel yaşamınızı nasıl etkiledi?” Sorusuna Verilen Yanıta Göre Ölçek Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Analizi

		N	$\bar{x}$	Σ Kare	sd	$\bar{x}$ Kare	F	p	Fark
Ben merkezli	1-Arttı	160	40.038	513.09	2	256.54	4.597	0.010	1>2
	2-Azaldı	352	37.903	44976.74	806	55.80			
	3-Etkilenmedi	297	38.316	45489.83	808				
Cinsel aktivite merkezli	1-Arttı	160	43.05	1405.10	2	702.55	17.152	0.000	1>2,3
	2-Azaldı	352	39.5	33013.12	806	40.96			
	3-Etkilenmedi	297	40.293	34418.21	808				
YCDÖ Toplam	1-Arttı	160	83.088	3615.10	2	1807.55	11.752	0.000	1>2,3
	2-Azaldı	352	77.403	123966.18	806	153.80			
	3-Etkilenmedi	297	78.609	127581.29	808				
Sevgi Dolu Şefkatli	1-Arttı	160	52.731	20.28	2	10.14	0.122	0.884	
	2-Azaldı	352	52.449	66484.73	806	82.49			
	3-Etkilenmedi	297	52.785	66505.01	808				
Şehvetli Tahrik Edici	1-Arttı	160	51.394	1849.29	2	924.64	12.722	0.000	1>3
	2-Azaldı	352	49.5	58579.70	806	72.68			2>3
	3-Etkilenmedi	297	47.31	60428.98	808				
Dolaysız Açık sözlü	1-Arttı	160	41.369	641.46	2	320.73	4.785	0.009	2>3
	2-Azaldı	352	41.233	54018.98	806	67.02			
	3-Etkilenmedi	297	39.431	54660.44	808				
CBŞÖ Toplam	1-Arttı	160	145.49	4192.38	2	2096.19	7.144	0.001	1>3
	2-Azaldı	352	143.18	236480.42	806	293.40			2>3
	3-Etkilenmedi	297	139.53	240672.80	808				

YCDÖ: Yeni Cinsel Doyum Ölçeği, CBŞÖ: Cinsel Benlik Şeması Ölçeği

Tablo 12’ de “Pandemi süreci, cinsel yaşamınızı nasıl etkiledi?” sorusuna verilen yanıta göre araştırmada kullanılan ölçek puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin ANOVA testi sonuçları verilmiştir. Buna göre YCDÖ ben merkezli alt ölçeği ($F_{(2, 806)}= 4.597$), cinsel aktivite merkezli alt ölçeği ($F_{(2, 806)}=17.152$) ve toplam puanlarında ($F_{(2, 806)}=11.752$)

anlamli farklılaşma olduğu tespit edilmiştir ($p<.05$). Bununla birlikte CBŞÖ şehvetli tahrik edici alt ölçeği ($F_{(2, 806)}=12.722$), dolaysız açık sözlü alt ölçeği ($F_{(2, 806)}=4.785$) ve toplam puanlarında ($F_{(2, 806)}=7.144$) anlamli farklılaşma olduğu tespit edilmiştir ($p<.05$). Pandemi sürecinde cinsel deneyimi artanların YCDÖ ben merkezli alt ölçeği, cinsel aktivite merkezli alt ölçeği ve YCDÖ toplam puanları cinsel deneyimi azalanlardan ve cinsel deneyimi etkilenmeyenlerden anlamli şekilde daha yüksektir. Cinsel deneyimi artanların YCDÖ ben merkezli alt ölçek puanları cinsel deneyimi azalanlardan anlamli şekilde daha yüksektir. Pandemi sürecinde cinsel deneyimi artanların CBŞÖ şehvetli tahrik edici alt ölçek ve toplam puanları deneyimi azalanlardan, deneyimi azalanların da puanları etkilenmeyenlerden anlamli şekilde daha yüksektir. Pandemi sürecinde cinsel deneyimi azalanların CBŞÖ dolaysız açık sözlü alt ölçeği puanları etkilenmeyenlerden anlamli şekilde daha yüksektir. CBŞÖ sevgi dolu şefkatli alt ölçek puanlarında anlamli farklılaşma tespit edilmemiştir ($p>.05$).

Tablo 13. “Koronavirüse enfekte oldunuz mu?” Sorusuna Verilen Yanıta Göre Ölçek Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Örneklem T-Test Analizi

	Grup	N	$\bar{x}$	t	sd	p
Ben merkezli	Evet	117	39.64	1.817	807	0.070
	Hayır	692	38.28			
Cinsel aktivite merkezli	Evet	117	41.70	2.169	807	0.030
	Hayır	692	40.29			
YCDÖ Toplam	Evet	117	81.34	2.213	807	0.027
	Hayır	692	78.57			
Sevgi Dolu Şefkatli	Evet	117	54.09	1.882	807	0.060
	Hayır	692	52.38			
Şehvetli Tahrik Edici	Evet	117	49.96	1.200	807	0.231
	Hayır	692	48.92			
Dolaysız Açık sözlü	Evet	117	41.21	0.875	807	0.382
	Hayır	692	40.49			
CBŞÖ Toplam	Evet	117	145.26	2.009	807	0.045
	Hayır	692	141.80			

YCDÖ: Yeni Cinsel Doyum Ölçeği, CBŞÖ: Cinsel Benlik Şeması Ölçeği

Tablo 13’te “Koronavirüse enfekte oldunuz mu?” sorusuna verilen yanıta göre araştırmada kullanılan ölçek puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem t-test analizi sonuçları verilmiştir. Buna göre YCDÖ cinsel aktivite merkezli alt ölçeği

puanları ($t=2.169$) ve toplam puanları ($t=2.213$) ile CBŞÖ toplam puanlarında ($t=2.009$) anlamlı farklılaşma olduğu tespit edilmiştir ($p<.05$). Koronavirüse enfekte olanların YCDÖ cinsel aktivite merkezli alt ölçeği puanları ve toplam puanları ile CBŞÖ toplam puanları anlamlı şekilde daha yüksektir. Diğer ölçek puanlarında koronavirüse enfekte olma durumuna göre anlamlı farklılaşma tespit edilmemiştir ($p>.05$).

Tablo 14. “Partneriniz enfekte oldu mu?” Sorusuna Verilen Yanıta Göre Ölçek Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Örneklem T-Test Analizi

	Grup	N	$\bar{x}$	t	sd	p
Ben merkezli	Evet	106	38.02	-0.674	807	0.500
	Hayır	703	38.55			
Cinsel aktivite merkezli	Evet	106	40.60	0.187	807	0.852
	Hayır	703	40.48			
YCDÖ Toplam	Evet	106	78.62	-0.305	807	0.760
	Hayır	703	79.02			
Sevgi Dolu Şefkatli	Evet	106	52.24	-0.477	807	0.633
	Hayır	703	52.69			
Şehvetli Tahrik Edici	Evet	106	49.69	0.789	807	0.430
	Hayır	703	48.98			
Dolaysız Açık sözlü	Evet	106	40.72	0.159	807	0.873
	Hayır	703	40.58			
CBŞÖ Toplam	Evet	106	142.64	0.221	807	0.825
	Hayır	703	142.24			

YCDÖ: Yeni Cinsel Doyum Ölçeği, CBŞÖ: Cinsel Benlik Şeması Ölçeği

Tablo 14’te “Partneriniz enfekte oldu mu?” sorusuna verilen yanıta göre araştırmada kullanılan ölçek puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem t-test analizi sonuçları verilmiştir. Buna göre partnerinin koronavirüse enfekte olup olamaması durumuna göre hiçbir ölçek puanıyla anlamlı farklılaşma tespit edilmemiştir ($p>.05$).

Tablo 15. “Pandemi öncesinde herhangi kaygı sorunu yaşadınız mı?” Sorusuna Verilen Yanıta Göre Ölçek Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Örneklem T-Test Analizi

	Grup	N	$\bar{x}$	t	sd	p
Ben merkezli	Evet	520	38.27	-1.047	807	0.295
	Hayır	289	38.85			
Cinsel aktivite merkezli	Evet	520	40.36	-0.781	807	0.435
	Hayır	289	40.73			
YCDÖ Toplam	Evet	520	78.63	-1.031	807	0.303
	Hayır	289	79.58			
Sevgi Dolu Şefkatli	Evet	520	52.59	-0.174	807	0.862
	Hayır	289	52.70			
Şehvetli Tahrik Edici	Evet	520	49.04	-0.133	807	0.895
	Hayır	289	49.12			
Dolaysız Açık sözlü	Evet	520	40.43	-0.795	807	0.427
	Hayır	289	40.91			
CBŞÖ Toplam	Evet	520	142.05	-0.537	807	0.592
	Hayır	289	142.73			

YCDÖ: Yeni Cinsel Doyum Ölçeği, CBŞÖ: Cinsel Benlik Şeması Ölçeği

Tablo 15’te “Pandemi öncesinde herhangi kaygı sorunu yaşadınız mı? sorusuna verilen yanıta göre araştırmada kullanılan ölçek puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem t-test analizi sonuçları verilmiştir. Buna göre pandemi döneminde kaygı sorunu yaşayıp yaşamama durumuna göre hiçbir ölçek puanıyla anlamlı farklılaşma tespit edilmemiştir ($p>.05$).

**Tablo 16. “Partneriniz pandemi öncesinde herhangi kaygı sorunu yaşad mı?”
Sorusuna Verilen Yanıtı Göre Ölçek Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin
Bağımsız Örneklem T-Test Analizi**

	Grup	N	$\bar{x}$	t	sd	p
Ben merkezli	Evet	392	38.38	-0.356	807	0.722
	Hayır	417	38.57			
Cinsel aktivite merkezli	Evet	392	40.19	-1.287	807	0.199
	Hayır	417	40.78			
YCDÖ Toplam	Evet	392	78.57	-0.881	807	0.379
	Hayır	417	79.35			
Sevgi Dolu Şefkatli	Evet	392	52.81	0.557	807	0.578
	Hayır	417	52.46			
Şehvetli Tahrik Edici	Evet	392	49.27	0.621	807	0.535
	Hayır	417	48.89			
Dolaysız Açık sözlü	Evet	392	40.46	-0.458	807	0.647
	Hayır	417	40.73			
CBŞÖ Toplam	Evet	392	142.54	0.386	807	0.700
	Hayır	417	142.07			

YCDÖ: Yeni Cinsel Doyum Ölçeği, CBŞÖ: Cinsel Benlik Şeması Ölçeği

Tablo 16’da “Partneriniz pandemi öncesinde herhangi kaygı sorunu yaşad mı?” sorusuna verilen yanıtı göre araştırmada kullanılan ölçek puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem t-test analizi sonuçları verilmiştir. Buna göre partnerinin pandemi döneminde kaygı sorunu yaşayıp yaşamama durumuna göre hiçbir ölçek puanıyla anlamlı farklılaşma tespit edilmemiştir ($p>.05$).

Tablo 17. Ölçek Puanlarına İlişkin Korelasyon Analizi

		Ben merkezli	Cinsel aktivite merkezli	YCDÖ Toplam
Sevgi Dolu Şefkatli	r	.276**	.265**	.302**
Şehvetli Tahrik Edici	r	.319**	.221**	.305**
Dolaysız Açık sözlü	r	.232**	.120**	.201**
CBŞÖ Toplam	r	.416**	.307**	.408**

** $p<.001$, YCDÖ: Yeni Cinsel Doyum Ölçeği, CBŞÖ: Cinsel Benlik Şeması Ölçeği

Tablo 17’de araştırmada kullanılan ölçek puanlarına ilişkin korelasyon analizi verilmiştir. Buna göre YCDÖ sevgi dolu şefkatli alt ölçeği puanıyla CBŞÖ ben merkezli alt ölçeği ($r=.276$), cinsel aktivite merkezli alt ölçeği ($r=.265$) ve toplam puanları ($r=.302$) arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir ($p<.001$). YCDÖ şehvetli

tahrik edici alt ölçeği puanıyla CBŞÖ ben merkezli alt ölçeği ($r=.319$), cinsel aktivite merkezli alt ölçeği ($r=.221$) ve toplam puanları ($r=.305$) arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir ($p<.001$). YCDÖ dolaysız açık sözlü alt ölçeği puanıyla CBŞÖ ben merkezli alt ölçeği ($r=.232$), cinsel aktivite merkezli alt ölçeği ($r=.120$ ve toplam puanları ($r=.201$) arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir ($p<.001$). YCDÖ puanıyla CBŞÖ ben merkezli alt ölçeği ($r=.416$), cinsel aktivite merkezli alt ölçeği ($r=.307$) ve toplam puanları ($r=.408$) arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir ($p<.001$).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TARTIŞMA

Bu bölümde ilk olarak COVID-19 pandemisi, cinsel doyum ve cinsel benlik şeması değişkenleri arasında bulunan ilişkilere yönelik bulgular tartışılmış, daha sonra cinsel doyum ve cinsel benlik şemaları arasındaki ilişkide COVID-19 aracı rolü ele alınmıştır. Son olarak ise bireylerin cinsel doyum ve cinsel benlik şemalarının yaş, ilişki durumu, eğitim düzeyi, gelir düzeyi ve COVID-19 tanısı alıp almama durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığı tartışılmıştır.

Bu araştırmada elde edilen bulgulara göre yaşı 25-30 arasında olan yetişkin kadın bireylerin Cinsel Benlik Şeması Ölçeği (CBÇÖ)'nde dolaysız açık sözlü alt ölçek puanları ve toplam puanları anlamlı şekilde daha yüksektir. Cinsellik bizim insan olarak ne olduğumuzun bir ifadesidir. Değerlerimiz, tutumlarımız, davranışlarımız, fiziksel görünümümüz, inanışlarımız, duygularımız, kişiliğimiz, sevdiğimiz ve sevmediğimiz şeyler, kişiliğimiz ve sosyalleşme alanlarımızla şekillenir (Esencan ve Beji, 2015). 25-30 yaş aralığında ki kadın bireylerin, bu yaş aralığında cinselliğe olan perspektifinin gelişmiş olduğu düşünülmektedir. Ek olarak yaş ile birlikte östrojen ve testosteron hormonların azalması ile cinsel doyum düzeyinin ve cinsel isteğin daha düşük olduğu bilinmektedir (Danacı ve diğ., 2003). Öte yandan, kadınlarda yaşla birlikte cinselliği etkileyen en önemli faktörün menopoza olduğu düşünülmektedir (Means, 2000). Kadınlarda yaş ile birlikte görülen anatomik, fizyolojik ve psikolojik değişikliklerin cinselliği olumsuz şekilde etkilediği tespit edilmiştir. Literatürdeki çalışmaların bulgularının bu araştırmanın bulgularıyla örtüştüğü görülmüştür (Rainer ve Smith, 2012; Varma ve diğ., 2005). Kadınlarda yaşla birlikte östrojen hormonunun azalması, dokunmanın azalması, kaçınmanın artışı ve orgazm sorunları cinsel doyumunu olumsuz etkilemektedir (Borissova ve diğ., 2001; Varma ve diğ., 2005). Ayrıca, çalışmalara göre cinsel isteğin yaşla birlikte azaldığı görülmektedir (Barrientos ve Paez, 2006; Gilford ve Bengtson, 1979; Jose ve Alfons, 2007). Öte yandan 25-30 arasında olan yetişkin kadın bireyler, 30 yaş ve üzeri hem cinslerine göre daha az geleneksel rolleri sahiplenmektedirler. Türkiye’de, daha önce

de değinildiği gibi daha çok geleneksel rollere sahip kadınların erkeklere göre daha düşük cinsel doyuma sahip oldukları bilinmektedir (Kaya ve Aslan, 2013). Bu nedenlerden dolayı yaş ve birliktelik süresinin artışı gibi faktörlerin, kadınların cinsel şemalarını etkilediği düşünülmektedir.

Yapılan araştırma sonucunda ön lisans veya lisans mezunu olan kadın bireylerin CBŞÖ şehvetli tahrik edici alt ölçeği ve CBŞÖ toplam puanları lise mezunlarından anlamlı şekilde daha yüksektir. Cinsel doyum ve eğitim düzeyi değişkenlerini ele alan bazı araştırmaların sonuçlarının, bu çalışmanın bulgularına benzer olduğu görülmektedir. Örneğin; bazı çalışmalarda yüksek eğitim düzeyine sahip kişilerin daha yüksek cinsel doyum yaşadıkları tespit edilmiştir (Barrientos ve Paez, 2006; Basat, 2004). Ayrıca, Jose ve Alfons'un (2007) araştırmasına göre yüksek eğitim düzeyine sahip kadınların düşük eğitim düzeyine sahip kadınlara göre cinsel doyum düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Cinselliğin tabu olduğu, ayıp hatta utanç verici olarak kabul edildiği popülasyonlarda kendini ifade etmenin oldukça güç olduğu düşünülmektedir. Eğitim düzeyinin artması, öz kavramını bireyler için daha belirgin kılmaktadır (Örn.:Öz farkındalık, öz benlik, öz şema). Toplum normları ve kültürel alt kodlar özellikle kadın bireylerin 'gerçek ben' in farkındalığını deneyimlemesini engellemektedir. Elde edilen bulgularda, özellikle şehvetli tahrik edici alt ölçek puanının yüksek çıkması bu ifadeyi desteklemektedir.

Yapılan çalışma sonucunda, yüksek gelir düzeyine sahip olan yetişkin kadın bireylerin cinsel doyum düzeylerinin ve Cinsel Benlik Şeması Ölçeği (CBŞÖ) toplam puanlarının düşük gelir düzeyinde olanlardan anlamlı şekilde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Cinsellik, yaşam boyu devam eden bir eylem olmasının yanı sıra biyolojik, psikolojik, sosyoekonomik, kültürel, etik ve dini faktörlerin karşılıklı etkileşiminin bir sonucu olarak yaşanmaktadır (PAHO ve WHO, 2000). Bu sebepten cinsel doyum ve cinsel benlik şemalarının bu unsurları kapsamı kaçınılmazdır. Gelir düzeyi; insan yaşamında, iyilik hali ve refah bağlamında önemli bir noktada yer almaktadır. Yıldız (2017) yapmış oldukları çalışmada cinsel doyumun yüksek gelir düzeyine sahip olan bireylerin lehine olduğunu ifade etmiştir; Başka bir deyişle, yüksek gelir düzeyine sahip

olan bireyler cinsel doyumunda orta gelir düzeyine sahip olan bireylerden daha fazla yaşamaktadırlar. Barrientos ve Paez'in (2006) yapmış oldukları çalışmada, yüksek, orta ve düşük gelir düzeyine sahip olan kişilerin cinsel doyum düzeyleri arasında anlamlı ilişkiler olduğu tespit edilmiştir. Vural ve Temel'in (2010) çalışmalarında ise gelir düzeyi ile cinsel doyum arasında negatif yönde ilişki bulunmuştur. Bu çalışma dâhil, birçok araştırmacı cinsel doyum ile gelir düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olduğunu vurgularken, Çağ ve Yıldırım (2013) yapmış oldukları çalışma sonucunda elde ettikleri bulguya göre gelir düzeyinin, cinsel yaşamı yordamadığını ifade etmişlerdir. Başka bir deyişle, farklı gelir düzeylerine sahip kişiler arasında cinsel doyum açısından anlamlı bir ilişkinin olmadığı ortaya konulmuştur (Turan, 2013; Weinberg, Lottes ve Gordon, 1997). Literatürdeki araştırmalar incelendiğinde, gelir düzeyi ve cinsel doyum ele alan çalışmaların sonuçlarının farklı olduğu ve söz konusu araştırma bulgularının birbiriyle tutarlılık göstermediği saptanmıştır.

Elde edilen bulgulara, pandemi sürecini partneri ile birlikte geçiren kadınların cinsel doyum düzeyleri ve cinsel benlik şema ölçeği toplam puanları pandemiye partneriyle birlikte geçirmeyen kadın bireylere göre anlamlı şekilde daha yüksektir. COVID-19 pandemisi öncesinde günlük yaşamın yoğun koşturmacası içerisinde olan çiftler şimdilerde kuşkusuz birbirleriyle daha çok vakit geçirmektedir. Bu durum bazı çiftler için aralarındaki bağı güçlendirerek sonuçlanabilecekken, bazı çiftler arasında ise olası problemleri beraberinde getirebileceği düşünülmektedir. Elde edilen bulgu sonucunda kadın bireylerin bu süreçte partnerleri ile aralarındaki bağı güçlendiği söylenilebilir. Russell-Chapin ve arkadaşları (2001), yapmış oldukları çalışmada çiftlerin birlikte zaman geçirmeleri ve ortak paylaşımlarda bulunmalarının ilişkilerini besleyen ve çatışmalarını azaltan bir faktör olduğunu vurgulamaktadır. Cinsel benlik şemalarının keşfedilmesi ve partner tarafından tanınabilmesi çiftlerin zaman geçirmesi ile doğrudan ilişkili olduğu düşünülmektedir. Cinselliğin konuşulmaması, “ayıp” olarak nitelendirilmesi bağlamında özellikle kadınların medeni durumu fark etmeksizin cinsel şemalarını özgürce ve diledikleri gibi yaşayamadıkları düşünülmektedir. Partnerlerin kendini açma noktasında yaşamış oldukları problemler sadece cinsel yaşamları üzerinde etkisini göstermeyecektir. Kendini açma davranışları karşılıklı bağlılık gelişmesine

yardımcı olur; bu aşamada çiftlerin birlikte daha fazla zaman geçirmeleri, birçok hedefleri ve alışkanlıkları paylaşmaları birbirlerine bağlanmalarını sağlar (Seven, 2019).

Bu araştırmanın bulgularına göre cinsel deneyimi olanların cinsel doyumları ve cinsel benlik şeması toplam puanları anlamlı şekilde daha yüksektir. Buna ek olarak düzenli cinsel deneyimi olan kadınların cinsel doyumları ve cinsel benlik şeması ölçeği toplam puanları düzensiz deneyimi olanlardan ve cinsel deneyimi olmayanlardan anlamlı şekilde daha yüksektir. Romantik ilişkilerin en önem taşıyan unsurlarından biri cinselliktir. Birliktelik süresi boyunca cinselliğin temel fonksiyonu, yakınlığın pekiştirilmesi, zevkin paylaşımı, ilişki içerisindeki problemlerle başa çıkarken meydana gelecek gerilimin azaltılmasıdır. Seks, birçok bakımdan, optimal koşullar altında zevkli olan öğrenilmiş bir davranıştır. Epstein ve Smith (1957), yapmış oldukları çalışmada tematik algı ve Rorschach içeriğini kullanan deneklerin cinsel deneyimin miktarı ve çeşitliliği ile cinsel doyumları arasında pozitif bir ilişki bulmuşlardır. Impett ve Tolman (2006) ise çalışmalarında kadınların kendilerini cinsel varlıklar olarak düşündüklerinin, kendi bildirdikleri cinsel deneyimlerle yüksek oranda ilişkili olduğunu ve olumlu cinsel benlik kavramına sahip kadınların, olumsuzdan daha geniş bir yelpazede ve daha fazla olumlu cinsel deneyim bildirdiğini tespit etmişlerdir. Göçmen (2018) yapmış olduğu çalışma sonucunda haftada birkaç kez ilişkiye giren bireyler, ayda birkaç kez ilişkiye giren bireylere göre pozitif yönde cinsel benlik şeması toplam puanlarında anlamlı bir farklılık olduğunu tespit etmiştir.

Elde edilen bulgulara göre, pandemi sürecinde cinsel hayatı etkilenenlerin CBSÖ toplam puanları etkilenmeyenlerden anlamlı şekilde daha yüksektir. Cinsel yaşam, çiftin günlük yaşamına entegre edilir ve günlük yaşam, çiftin benzersiz cinsel tarzını yaratmak için cinsel yaşamlarına entegre edilir. Seksin sorumlulukları, stresleri ve çatışmaları ile günlük hayatı iyi yaşamının, cinsel etkileşimleri ince ama belirgin şekilde kişiselleştirilmiş ve zenginleştirilmiş bir şekilde deneyimleme fırsatı sağladığı düşünülmektedir. Pandemi süreci çiftlere, cinsel yaşamlarında alternatif seçenekleri deneyimleme olanağı sunmuştur. Ancak Dünyaca ünlü İngiliz yayın organı The Telegraph bu döneme ‘seks durgunluğu’ ismini vermiştir. Keçe (2021) sosyal yaşamdan

izole olmanın, hastalığa yakalanma korkusunun, maddi sıkıntıların, gelecek kaygısı gibi pek çok olumsuzluk pandemi sürecini büyük bir stres faktörü haline getirdiğini ifade etmiştir. Stres ve geleceğe dair kaygılar adrenalin ve kortizol hormonlarının daha çok salgılanmasına neden olabileceğini ve vücutta adrenalin ve kortizol yükseldiğinde libido düşer, yani cinsel isteğinde akabinde azalabileceği düşünülmektedir.

Bu araştırmanın bulgularına göre pandemi sürecinde cinsel deneyimi artanların YCDÖ ve CBŞÖ toplam puanları cinsel deneyimi azalanlardan ve cinsel deneyimi etkilenmeyenlerden anlamlı şekilde daha yüksektir. Pandemi süresince birlikte geçirilen zamanın, çiftlerin ilişkilerini yeniden keşfettikleri, partneri ile arasında yeni duygusal bağlar kurdukları ve cinselliği pandemiye bağlı yoğun stresi yönetme şekli olarak kullandıkları düşünülmektedir. Pandemi süresince, bulaşma riskini azaltmak için bireylerden çevresinde ki herkese karşı sosyal mesafe koymaları beklenmektedir. Sosyal mesafe ve temas kısıtlamaları insanların romantik ilişkilerini etkilediği için insanların cinsel aktivitelerini de olumsuz yönde etkilemiş, sosyal mesafe nedeniyle insanların birbirlerinden her anlamda uzaklaştığı bu dönemde cinsel aktivite sıklığında da azalmalar yaşanmıştır (Hussein, 2020). Buna ek olarak Church ve arkadaşları (2020), Ferreira-Filho ve arkadaşları (2020) yapmış oldukları çalışmalarda da pandemi sürecinde sokağa çıkma yasağı ve karantina sebebi ile çiftlerin cinsel ilişkiye ayırdıkları sürenin arttığını tespit etmişlerdir. Ancak Grabovac ve arkadaşları (2020) yapmış oldukları çalışmada araştırmaya katılanların üçte ikisinin sosyal uzaklaşma sırasında cinsel olarak aktif olmadığını, dörtte birinin cinsel istekte azalma yaşadığını, yarıya yakınının cinsel partner sayısında azalma olduğunu ve kadınların yaklaşık üçte birinde cinsel doyumunda azalma yaşadığını ifade etmiştir. Şahin ve Satılmış (2020) da yapmış oldukları çalışma sonucunda pandemi döneminde cinsel isteksizlik ve cinsel aktivite sıklığında azalma olduğunu vurgulamıştır.

Bu araştırma sonucuna göre Yeni Cinsel Doyum Ölçeği ve Cinsel Benlik Şeması Ölçekleri toplam puanları arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki olduğunu söylemek mümkündür. Ayrıca YCDÖ sevgi dolu şefkatli alt ölçeği puanıyla CBŞÖ ben merkezli alt ölçeği ve cinsel aktivite merkezli alt ölçeği arasında da pozitif yönlü anlamlı ilişki olduğu

tespit edilmiştir. Araştırmanın örneklemini Türkiye’de yaşayan kadınlar oluşturmaktadır. Cinselliğe karşı hala sığ kalmış birtakım düşünceler ve inanışlarının COVID-19 pandemi sürecinde değiştiği ve geliştiğine inanılmaktadır. Cinsel benliği şekillendiren faktörler arasında değerler, yargılar ve mizaç özelliklerinin dahi öne çıktığı söylenebilir. Bireylerin tatmin olabileceği düzeyde cinsel doyuma ulaşabilmeleri tüm bunların ötesinde ve bu inanışlardan bağımsız olarak gerçekleştiği müddetçe mümkündür. Cinselliğin, insanın kişisel varlığını sürdürmek için yaşamsal bir işlevi olmasa da, yaşam kalitesini oluşturan faktörler arasında önemli yeri vardır (Gülsün ve diğ., 2009). COVID-19 pandemisinde çiftlerin ilişki dinamikleri köklü değişimlere uğramış ve cinsel yaşamları da bu değişimle birlikte evrilmiştir. YCDÖ şehvetli tahrik edici alt ölçeği puanı ile CBŞÖ cinsel aktivite merkezli alt ölçeği puanları arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bir başka ifade ile cinsel yaşamlarında şehvetli ve davetkar adımlar atan kadınların cinsel eyleme daha yakın oldukları söylenebilir. Ülkemiz dahilinde genellikle kadınların erkekler kadar cinselliğe davetkar olmadıkları bilinmektedir. Ancak partner ile geçirilen zamanın artması çiftlerin birlikte yeni fanteziler ve cinsel ekinlikler deneyimlemesine zemin hazırlamıştır. Buna ek olarak YCDÖ dolaysız açık sözlü alt ölçeği puanıyla CBŞÖ ben merkezli alt ölçeği ve cinsel aktivite merkezli alt ölçeği puanları arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir. Başka bir deyişle cinsel birliktelik halinde açık sözlü, eylem odaklı olan ve cinsel istek ve arzularını doğrudan karşıya iletebilen bireylerin cinsel doyum düzeylerinin yüksek olduğu söylenebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

1. Bu araştırmada elde edilen bulgulara göre yaşı 25-30 arasında olan yetişkin kadın bireylerin Cinsel Benlik Şeması Ölçeği (CBŞÖ)'nde dolaysız açık sözlü alt ölçek puanları ve toplam puanları anlamlı şekilde daha yüksektir.

2. Yapılan araştırma sonucunda ön lisans veya lisans mezunu olanların CBŞÖ şehvetli tahrik edici alt ölçeği ve CBŞÖ toplam puanları lise mezunlarından anlamlı şekilde daha yüksektir.

3. Yapılan çalışma sonucunda yüksek gelir düzeyine sahip olan yetişkin kadın bireylerin Yeni Cinsel Doyum Ölçeği (YCDÖ) ve Cinsel Benlik Şeması Ölçeği (CBŞÖ) toplam puanlarının düşük gelir düzeyinde olanlardan anlamlı şekilde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

4. Elde edilen bulgularda pandemi sürecini partneri ile birlikte geçiren kadınların YCDÖ ben merkezli alt ölçeği, cinsel aktivite merkezli alt ölçeği ve toplam puanlarında anlamlı farklılık olduğu; CBŞÖ şehvetli tahrik edici alt ölçeği, dolaysız açık sözlü alt ölçeği ve toplam puanlarında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Pandemide partneriyle birlikte vakit geçirenlerin YCDÖ ben merkezli alt ölçeği, cinsel aktivite merkezli alt ölçeği, YCDÖ toplam, CBŞÖ şehvetli tahrik edici alt ölçeği, dolaysız açık sözlü alt ölçeği ve CBŞÖ toplam puanları anlamlı şekilde daha yüksektir.

5. Cinsel deneyimi olanların YCDÖ ben merkezli alt ölçeği, cinsel aktivite merkezli alt ölçeği, YCDÖ toplam, CBŞÖ şehvetli tahrik edici alt ölçeği, dolaysız açık sözlü alt ölçeği ve CBŞÖ toplam puanları anlamlı şekilde daha yüksektir.

6. Düzenli cinsel deneyimi olanların YCDÖ ben merkezli alt ölçeği, cinsel aktivite merkezli alt ölçeği, YCDÖ toplam puanları düzensiz deneyimi olanlardan ve cinsel deneyimi olmayanlardan anlamlı şekilde daha yüksektir. Düzenli cinsel deneyimi olanların CBŞÖ sevgi dolu şefkatli alt ölçeği puanları düzensiz deneyimi olanlardan anlamlı şekilde daha yüksektir. Düzenli ve düzensiz cinsel deneyimi olanların CBŞÖ şehvetli tahrik edici alt ölçeği ve dolaysız açık sözlü alt ölçeği puanları cinsel deneyimi olmayanlardan anlamlı şekilde daha yüksektir. Düzenli cinsel

deneyimi olanların CBŞÖ toplam puanları düzensiz olanlardan, düzensiz olanların da cinsel deneyimi olmayanlardan anlamlı şekilde daha yüksektir. Pandemi sürecinde cinsel hayatı kısmen etkilenenlerin YCDÖ ben merkezli alt ölçeği, cinsel aktivite merkezli alt ölçeği ve YCDÖ toplam puanları etkilenmeyenlerden anlamlı şekilde daha yüksektir. Cinsel hayatı kısmen etkilenenlerin YCDÖ cinsel aktivite merkezli alt ölçeği puanları etkilenenlerden de anlamlı şekilde daha yüksektir. Pandemi sürecinde cinsel hayatı etkilenenlerin CBŞÖ şehvetli tahrik edici alt ölçek ve toplam puanları etkilenmeyenlerden anlamlı şekilde daha yüksektir.

7. Pandemi sürecinde cinsel deneyimi artanların YCDÖ ben merkezli alt ölçeği, cinsel aktivite merkezli alt ölçeği ve YCDÖ toplam puanları cinsel deneyimi azalanlardan ve cinsel deneyimi etkilenmeyenlerden anlamlı şekilde daha yüksektir. Cinsel deneyimi artanların YCDÖ ben merkezli alt ölçek puanları cinsel deneyimi azalanlardan anlamlı şekilde daha yüksektir. Pandemi sürecinde cinsel deneyimi artanların CBŞÖ şehvetli tahrik edici alt ölçek ve toplam puanları deneyimi azalanlardan, deneyimi azalanların da puanları etkilenmeyenlerden anlamlı şekilde daha yüksektir. Pandemi sürecinde cinsel deneyimi azalanların CBŞÖ dolaysız açık sözlü alt ölçeği puanları etkilenmeyenlerden anlamlı şekilde daha yüksektir.

8. Koronavirüse enfekte olanların YCDÖ cinsel aktivite merkezli alt ölçeği puanları ve toplam puanları ile CBŞÖ toplam puanları anlamlı şekilde daha yüksektir. Buna göre YCDÖ sevgi dolu şefkatli alt ölçeği puanıyla CBŞÖ ben merkezli alt ölçeği, cinsel aktivite merkezli alt ölçeği ve toplam puanları arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir. YCDÖ şehvetli tahrik edici alt ölçeği puanıyla CBŞÖ ben merkezli alt ölçeği, cinsel aktivite merkezli alt ölçeği ve toplam puanları arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir. YCDÖ dolaysız açık sözlü alt ölçeği puanıyla CBŞÖ ben merkezli alt ölçeği, cinsel aktivite merkezli alt ölçeği ve toplam puanları arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir. YCDÖ puanıyla CBŞÖ ben merkezli alt ölçeği, cinsel aktivite merkezli alt ölçeği ve toplam puanları arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Bu çalışma sonucunda elde edilen sonuçlara göre öneriler aşağıdaki şekilde ifade edilebilir.

- Bu çalışma yalnızca kadın katılımcılardan oluşmaktadır, erkek katılımcılar ile de yapılarak literatüre katkıda bulunulabilir.

- Bu çalışma sonucu elde edilen bulgular, konu ile çalışan meslek profesyonellerine pandemi döneminde çiftlerin cinsel yaşamların da gerçekleşecek olası problemlere müdahale etme noktasında rehberlik edebilir.

- Bugün pandemi hala kendini gösterirken, sosyodemografik değişkenler açısından daha kapsamlı bir çalışma yapılabilir, çeşitli sosyodemografik değişkenler de eklenerek araştırmalar yürütülebilir.

- Cinsel benlik şema kavramının literatürdeki sınırlılığı bu çalışmada saptanmıştır. Bu çalışmanın nicel bir çalışmadır ve buna bağlı olarak cinsel benlik şema kavramının nitel çalışmalarda yer almasının literatüre katkı sağlayacağı önerilir.

- Yapılan çalışmada cinsel doyum ve cinsel benlik şeması pandemi değişkenleri ile incelenmiştir. Belirtilen kavramların diğer çeşitli küresel afetlerde incelenmesinin toplum bilimine de büyük bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Aarestad, S. L. (2000). *The role of attachment style and sexual self-schemas in romantic and sexual relationships: A study of dating couples*. Doctoral dissertation, The Oo State University.
- Abadjian-Mozian, L. R. (2005). *Sexual satisfaction and self-esteem of married women*. Doctoral dissertation, The Wright Institute.
- Acar, Z. (2008). *Doğum sonrası dönemdeki kadınların cinsel işlevleri ve etkileyen faktörler*. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Addis, I. B., Van Den Eeden, S. K., Wassel-Fyr, C. L., Vittinghoff, E., Brown, J. S., Thom, D. H., & Reproductive Risk Factors for Incontinence Study at Kaiser (RRISK) Study Group. (2006). *Sexual activity and function in middle-aged and older women. Obstetrics and gynecology*, 107(4), 755.
- Aggarwal, R., & Kakar, S. (1995). Intimate Relations: Exploring Indian Sexuality. *Journal of the American Oriental Society*, 115(3).
- Poll, N. (2020). COVID-19 impacting mental Well-being: Americans feeling anxious, Especially for Loved ones; older adults are less anxious. *American Psychiatric Association-News Releases*.
- Andersen, B. L., & Cyranowski, J. M. (1995). Women's sexuality: behaviors, responses, and individual differences. *Journal of consulting and clinical psychology*, 63(6), 891.
- Andersen, B. L., Cyranowski, J. M., & Espindle, D. (1999). Men's sexual self-schema. *Journal of personality and social psychology*, 76(4), 645.

- Andersen, B. L., & Cyranowski, J. M. (1995). Women's sexuality: behaviors, responses, and individual differences. *Journal of consulting and clinical psychology*, 63(6), 891.
- Anderson, R. M. (2013). Positive sexuality and its impact on overall well-being. *Bundesgesundheitsblatt-Gesundheitsforschung-Gesundheitsschutz*, 56(2), 208-214.
- Argyle, M., & Furnham, A. (1983). Sources of satisfaction and conflict in long-term relationships. *Journal of Marriage and the Family*, 481-493.
- Bancroft, J., Loftus, J., & Long, J. S. (2003). Distress about sex: A national survey of women in heterosexual relationships. *Archives of sexual behavior*, 32(3), 193-208.
- Barrientos, J. E., & Páez, D. (2006). Psychosocial variables of sexual satisfaction in Chile. *Journal of sex & marital therapy*, 32(5), 351-368.
- Başat, Ç. (2004). *Cinsel doyumun yordayıcıları olarak evlilik doyumu, kontrol odağı ve benlik saygısının araştırılması*. Yüksek Lisans tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi.
- Belsky, J., Lang, ME ve Rovine, M. (1985). Ebeveynliğe geçiş boyunca evlilikte istikrar ve değişim: *İkinci bir çalışma*. *Evlilik ve Aile Dergisi*, 855-865.
- Beşikçi, M. (2019). *Madde kullanım bozukluğu olan ve olmayan erkek bireylerde cinsel doyum düzeylerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans tezi, Üsküdar Üniversitesi.
- Bishwajit, G., O'Leary, D. P., Ghosh, S., Yaya, S., Shangfeng, T., & Feng, Z. (2017). Physical inactivity and self-reported depression among middle-and older-aged population in South Asia: World health survey. *BMC geriatrics*, 17(1), 1-8.

- Bodenmann, G., Ledermann, T., Blattner, D., & Galluzzo, C. (2006). Associations among everyday stress, critical life events, and sexual problems. *The Journal of nervous and mental disease*, 194(7), 494-501.
- Bozdemir, N., & Özcan, S. (2011). Cinselliğe ve cinsel sağlığa genel bakış. *Turkish journal of family medicine and primary care*, 5(4).
- Brooks, S. K., Webster, R. K., Smith, L. E., Woodland, L., Wessely, S., Greenberg, N., & Rubin, G. J. (2020). The psychological impact of quarantine and how to reduce it: rapid review of the evidence. *The lancet*, 395(10227), 912-920.
- Bruce, L. D., Wu, J. S., Lustig, S. L., Russell, D. W., & Nemecek, D. A. (2019). *Loneliness in the United States: A 2018 national panel survey of demographic, structural, cognitive, and behavioral characteristics. American Journal of Health Promotion*, 33(8), 1123-1133.
- Buhr, K., & Dugas, M. J. (2002). The intolerance of uncertainty scale: Psychometric properties of the English version. *Behaviour research and therapy*, 40(8), 931-945.
- Bullough, V. L. (1998). Alfred Kinsey and the Kinsey Report: Historical overview and lasting contributions.
- Butzer, B., & Campbell, L. (2008). Adult attachment, sexual satisfaction, and relationship satisfaction: A study of married couples. *Personal relationships*, 15(1), 141-154.
- Büyüköztürk, Ş. (2007). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pagem Yayınları.
- Byers, E. S., & Macneil, S. (2006). Further validation of the interpersonal exchange model of sexual satisfaction. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 32(1), 53-69.

- Byers, E. S., Demmons, S., & Lawrance, K. A. (1998). Sexual satisfaction within dating relationships: A test of the interpersonal exchange model of sexual satisfaction. *Journal of Social and Personal Relationships*, 15(2), 257-267.
- Canel, A. N. (2012). Evlilik ve aile hayatı. *Marriage and family life*. İstanbul, Turkey: *Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı*.
- Carver, C. S., & Scheier, M. F. (2012). *Attention and self-regulation: A control-theory approach to human behavior*. Springer Science & Business Media.
- Carver, C. S., & Scheier, M. F. (1981). The self-attention-induced feedback loop and social facilitation. *Journal of Experimental Social Psychology*, 17(6), 545-568.
- Cash, T. F., Maikkula, C. L., & Yamamiya, Y. (2004). Baring the body in the bedroom”: Body image, sexual self-schemas, and sexual functioning among college women and men. *Electronic Journal of Human Sexuality*, 7, 1-9.
- Chen, N., Zhou, M., Dong, X., Qu, J., Gong, F., Han, Y., ... & Zhang, L. (2020). Epidemiological and clinical characteristics of 99 cases of 2019 novel coronavirus pneumonia in Wuhan, China: a descriptive study. *The lancet*, 395(10223), 507-513.
- Cheung, M. W. L., Wong, P. W. C., Liu, K. Y., Yip, P. S. F., Fan, S. Y. S., & Lam, T. H. (2008). A study of sexual satisfaction and frequency of sex among Hong Kong Chinese couples. *Journal of Sex Research*, 45(2), 129-139.
- Christensen, A., Eldridge, K., Catta- Preta, A. B., Lim, V. R., & Santagata, R. (2006). Cross- cultural consistency of the demand/withdraw interaction pattern in couples. *Journal of Marriage and Family*, 68(4), 1029-1044.
- Christodoulou, N. G., & Christodoulou, G. N. (2013). Financial crises: impact on mental health and suggested responses. *Psychotherapy and Psychosomatics*, 82(5), 279-284.

- Church, K., Gassner, J., & Elliott, M. (2020). Reproductive health under COVID-19—challenges of responding in a global crisis. *Sexual and Reproductive Health Matters*, 28(1), 1773163.
- Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği(CETAD). Cinsel Yaşam ve Sorunları. Şahin D, Şimşek F, Seyisoğlu H, editör. *Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı Alanında Ulusal ve Yerel Medya Yoluyla Savunuculuk Projesi*. 2006.
- Clymer, S. R. (2009). *Romantic attachment and sexual satisfaction: Gender role association and exploration of relational domains* (Doctoral dissertation, Purdue University).
- Clymer, SR, Ray, RE, Trepper, TS ve Pierce, KA (2006). Romantik bağlanma stili, çatışma çözme stili ve cinsel doyum arasındaki ilişki. *Çift ve İlişki Terapisi Dergisi*, 5 (1), 71-89.
- Cozzarelli, C., Hoekstra, S. J., & Bylsma, W. H. (2000). General versus specific mental models of attachment: Are they associated with different outcomes?. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 26(5), 605-618.
- Curran, M. C. (1999). Sexual self-schema and sexual functioning in women diagnosed with breast cancer.
- Cyranowski, J. M., & Andersen, B. L. (1998). Schemas, sexuality, and romantic attachment. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74(5), 1364–1379.
- Davies, SE (2013). Ulusal güvenlik ve salgın hastalıklar. *UN Chronicle*, 50 (2), 20-24.
- de Jong Gierveld, J., Van Tilburg, T., & Dykstra, P. A. (2006). Loneliness and social isolation. *Cambridge handbook of personal relationships*, 485-500.
- Deutsch, A. R., Hoffman, L., & Wilcox, B. L. (2014). Sexual self-concept: Testing a hypothetical model for men and women. *The Journal of Sex Research*, 51(8), 932-945.

- Donaghue, N. (2009). Body satisfaction, sexual self-schemas and subjective well-being in women. *Body Image*, 6(1), 37-42.
- Dünya Sağlık Örgütü. (2010). *Cinsel sağlık programlarının geliştirilmesi: bir eylem çerçevesi* (No. WHO/RHR/HRP/10.22).
- Eğeci, İ. S., & Gençöz, T. (2006). Factors associated with relationship satisfaction: Importance of communication skills. *Contemporary family therapy*, 28(3), 383-391.
- Epstein, S., & Smith, R. (1957). Thematic apperception, Rorschach content, and ratings of sexual attractiveness of women as measures of the sex drive. *Journal of consulting psychology*, 21(6), 47
- Erikson, E. H. (1951). Sex differences in the play configurations of a representative group of pre-adolescents. *American Journal of Orthopsychiatry*, 21, 56-121.
- Erikson, EH (1951). Ön ergenlerin oyun konfigürasyonlarında cinsiyet farklılıkları. *Amerikan Ortopsikiyatri Dergisi*, 21 (4), 667.
- Faith, M. S., & Schare, M. L. (1993). The role of body image in sexually avoidant behavior. *Archives of sexual behavior*, 22(4), 345-356.
- Fernandez, A., Garcia-Alonso, J., Royo-Pastor, C., Garrell-Corbera, I., Rengel-Chica, J., Agudo-Ugena, J., ... & Mendive, J. M. (2015). Effects of the economic crisis and social support on health-related quality of life: first wave of a longitudinal study in Spain. *British Journal of General Practice*, 65(632), e198-e203.
- Ferreira-Filho, E. S., de Melo, N. R., Sorpreso, I. C. E., Bahamondes, L., Simões, R. D. S., Soares-Júnior, J. M., & Baracat, E. C. (2020). Contraception and reproductive planning during the COVID-19 pandemic. *Expert Review of Clinical Pharmacology*, 13(6), 615-622.

- Fisher, T. D., & McNulty, J. K. (2008). Neuroticism and marital satisfaction: The mediating role played by the sexual relationship. *Journal of family psychology*, 22(1), 112.
- Freud, S. (1932). Female sexuality. *International Journal of Psycho-Analysis*, 13, 281 - 297.
- Garcia, L. T., & Carrigan, D. (1998). Individual and gender differences in sexual self-perceptions. *Journal of Psychology & Human Sexuality*, 10(2), 59-70.
- Garimella, R. S., Sears, S. F., & Gehi, A. K. (2016). Depression and physical inactivity as confounding the effect of obesity on atrial fibrillation. *The American journal of cardiology*, 117(11), 1760-1764.
- Gattis, K. S., Berns, S., Simpson, L. E., & Christensen, A. (2004). Birds of a feather or strange birds? Ties among personality dimensions, similarity, and marital quality. *Journal of Family Psychology*, 18(4), 564.
- Gaynor, P. A., & Underwood, J. K. (2014). Conceptualizing and measuring sexual self-esteem. In *Personality research, methods, and theory* (pp. 333-347). Psychology Press.
- Gorbalenya, A. E., Baker, S. C., Baric, R., Groot, R. J. D., Drosten, C., Gulyaeva, A. A., ... & Ziebuhr, J. (2020). Severe acute respiratory syndrome-related coronavirus: The species and its viruses—a statement of the Coronavirus Study Group.
- Göçmen, B. (2018). *Benlik farklılaşması ile cinsel benlik şemaları ve cinsel doyum arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Grabovac I, Smith L, Yang L, *et al* The relationship between chronic diseases and number of sexual partners: an exploratory analysis. *BMJ Sexual & Reproductive Health* 2020;**46**:100-107.

- Guo, B., & Huang, J. (2005). Marital and sexual satisfaction in Chinese families: Exploring the moderating effects. *Journal of sex & marital therapy*, 31(1), 21-29.
- Gülsün, M., Ak, M., & Bozkurt, A. (2009). Psikiyatrik açıdan evlilik ve cinsellik. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 1(1), 68-79.
- Haavio-Mannila, E., & Kontula, O. (1997). Correlates of increased sexual satisfaction. *Archives of sexual behavior*, 26(4), 399-419.
- Hafner, R. J., & Spence, N. S. (1988). Marriage duration, marital adjustment and psychological symptoms: A cross- sectional study. *Journal of clinical psychology*, 44(3), 309-316.
- Hagglund, V. (1981). Feminine sexuality and its development. *Scandinavian Psychoanalytic Review*, 4, 127-149.
- Hamamci, Z. (2005). Dysfunctional relationship beliefs in marital satisfaction and adjustment. *Social Behavior and Personality: an international journal*, 33(4), 313-328.
- Haning, R. V., O'Keefe, S. L., Randall, E. J., Kommor, M. J., Baker, E., & Wilson, R. (2007). Intimacy, orgasm likelihood, and conflict predict sexual satisfaction in heterosexual male and female respondents. *Journal of sex & marital therapy*, 33(2), 93-113.
- Hannoun, A. B., Nassar, A. H., Usta, I. M., Zreik, T. G., & Musa, A. A. A. (2007). Effect of war on the menstrual cycle. *Obstetrics & Gynecology*, 109(4), 929-932.
- <https://covid19.who.int/>
- Huang, C., Wang, Y., Li, X., Ren, L., Zhao, J., Hu, Y., ... & Cao, B. (2020). Clinical features of patients infected with 2019 novel coronavirus in Wuhan, China. *The lancet*, 395(10223), 497-506.

- Hussein, J. (2020). COVID-19: What implications for sexual and reproductive health and rights globally?.
- Impett, E. A., & Tolman, D. L. (2006). Late adolescent girls' sexual experiences and sexual satisfaction. *Journal of Adolescent Research*, 21(6), 628-646.
- Jacobson, E. (1976). Ways of female superego formation and the female castration conflict. *The Psychoanalytic Quarterly*, 45(4), 525-538.
- Jose, O. ve Alfons, V. (2007). Demografik özellikler evlilik doyumunu etkiler mi? *Seks ve Evlilik Terapisi Dergisi* , 33 (1), 73-85.
- Kalichman, S., Stein, J. A., Malow, R., Averhart, C., Devieux, J., Jennings, T., ... & Feaster, D. J. (2002). Predicting protected sexual behaviour using the Information-Motivation-Behaviour skills model among adolescent substance abusers in court-ordered treatment. *Psychology, Health & Medicine*, 7(3), 327-338.
- Keçe, C. (2021, 17 Ocak). Pandemi yatak odasında: Seks durgunluğu. *Sözcü Gazetesi*. 02 Şubat 2021 tarihinde <https://www.sozcu.com.tr/2021/saglik/pandemi-yatak-odasinda-seks-durgunlugu-6213827/> adresinden erişildi.
- Kestenberg, J. (1968). Outside and inside, male and female. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 16, 457-520.
- Kirkpatrick, L. A., & Davis, K. E. (1994). Attachment style, gender, and relationship stability: A longitudinal analysis. *Journal of personality and social psychology*, 66(3), 502.
- Kissinger, P., Schmidt, N., Sanders, C., & Liddon, N. (2007). The effect of the hurricane Katrina disaster on sexual behavior and access to reproductive care for young women in New Orleans. *Sexually transmitted diseases*, 34(11), 883-886.

- Kurdek, L. A., & Schmitt, J. P. (1986). Relationship quality of partners in heterosexual married, heterosexual cohabiting, and gay and lesbian relationships. *Journal of Personality and Social psychology*, 51(4), 711.
- Lemmens, G. M., Buysse, A., Heene, E., Eisler, I., & Demyttenaere, K. (2007). Marital satisfaction, conflict communication, attachment style and psychological distress in couples with a hospitalized depressed patient. *Acta Neuropsychiatrica*, 19(2), 109-117.
- Li, H., Liu, S. M., Yu, X. H., Tang, S. L., & Tang, C. K. (2020). Coronavirus disease 2019 (COVID-19): current status and future perspectives. *International journal of antimicrobial agents*, 55(5), 105951.
- Li, S., Wang, Y., Xue, J., Zhao, N., & Zhu, T. (2020). The impact of COVID-19 epidemic declaration on psychological consequences: a study on active Weibo users. *International journal of environmental research and public health*, 17(6), 2032.
- Liu, S., Han, J., Xiao, D., Ma, C., & Chen, B. (2010). A report on the reproductive health of women after the massive 2008 Wenchuan earthquake. *International Journal of Gynecology & Obstetrics*, 108(2), 161-164.
- Lowyck, B., Luyten, P., Demyttenaere, K., & Corveleyn, J. (2008). The role of romantic attachment and self- criticism and dependency for the relationship satisfaction of community adults. *Journal of Family Therapy*, 30(1), 78-95.
- MacNeil, S., & Byers, E. S. (2005). Dyadic assessment of sexual self-disclosure and sexual satisfaction in heterosexual dating couples. *Journal of Social and Personal Relationships*, 22(2), 169-181.
- Mahoney, J. M., & Strassberg, D. S. (1993). Self- involvement via self- schema activation during sexual arousal. *Journal of Sex Research*, 30(1), 70-74.

- Marchand, J. F. (2004). Husbands' and wives' marital quality: The role of adult attachment orientations, depressive symptoms, and conflict resolution behaviors. *Attachment & Human Development*, 6(1), 99-112.
- Markus, H. (1977). Self-schemata and processing information about the self. *Journal of personality and social psychology*, 35(2), 63.
- McLeod, J. D. (1994). Anxiety disorders and marital quality. *Journal of Abnormal Psychology*, 103(4), 767.
- Ménard, A. D., & Offman, A. (2009). The interrelationships between sexual self-esteem, sexual assertiveness and sexual satisfaction. *Canadian Journal of Human Sexuality*, 18.
- Mertens, G., Gerritsen, L., Duijndam, S., Salemink, E., & Engelhard, I. M. (2020). Fear of the coronavirus (COVID-19): Predictors in an online study conducted in March 2020. *Journal of anxiety disorders*, 74, 102258.
- Meston, C., & Trapnell, P. (2005). outcomes assessment: development and validation of a five- factor sexual satisfaction and distress scale for women: the sexual satisfaction scale for women (SSS- W). *The journal of sexual medicine*, 2(1), 66-81.
- Mitchell, C. M., Kaufman, C. E., Beals, J., & Pathways of Choice and Healthy Ways Project Team. (2005). Resistive efficacy and multiple sexual partners among American Indian young adults: A parallel-process latent growth curve model. *Applied Developmental Science*, 9(3), 160-171.
- Moore, K. A., McCabe, M. P., & Brink, R. B. (2001). Are married couples happier in their relationships than cohabiting couples? Intimacy and relationship factors. *Sexual and Relationship Therapy*, 16(1), 35-46.

- National Health Service. *Advice for everyone – Coronavirus (COVID-19)* 2020. <https://www.nhs.uk/conditions/coronaviruscovid-19/>
- Ng, K. H., Agius, M., & Zaman, R. (2013). The global economic crisis: effects on mental health and what can be done. *Journal of the Royal Society of Medicine*, 106(6), 211-214.
- Okan, E. R., ÖZDEL, K., & AYŞE, G. Y. Ö. *Vajinismus. Kriz Dergisi*, 18(3), 37-46.
- Okci, B. (2017). *Cinsel yönelimin bağlanma stilleri, cinsel doyum ve psikopatoloji yönünden değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans tezi, Işık Üniversitesi.
- Oliveira, M., & Fernandes, C. (2020). Managing the coronavirus pandemic in Portugal: A step-by-step adjustment of health and social services. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy*, 12(5), 536.
- Otchet, F., Carey, M. S., & Adam, L. (1999). General health and psychological symptom status in pregnancy and the puerperium: what is normal?. *Obstetrics & Gynecology*, 94(6), 935-941.
- Öztürk, C. Ş., & Arkar, H. (2014). Evli çiftlerde evlilik uyumu ve cinsel doyum arasındaki ilişkiler. *Literatür ve Sempozyum*, 1(3), 16-24.
- Philippsohn, S., & Hartmann, U. (2009). Determinants of sexual satisfaction in a sample of German women. *The journal of sexual medicine*, 6(4), 1001-1010.
- Potki, R., Ziaei, T., Faramarzi, M., Moosazadeh, M., & Shahhosseini, Z. (2017). Bio-psycho-social factors affecting sexual self-concept: A systematic review. *Electronic physician*, 9(9), 5172.
- Proulx, C. M., Helms, H. M., & Buehler, C. (2007). Marital quality and personal well-being: A meta- analysis. *Journal of Marriage and family*, 69(3), 576-593.

- Provenzano, D. A., Sitzman, B. T., Florentino, S. A., & Buterbaugh, G. A. (2020). Clinical and economic strategies in outpatient medical care during the COVID-19 pandemic. *Regional Anesthesia & Pain Medicine*, 45(8), 579-585.
- Reath, R. A., Piercy, F., Hovestadt, A., & Oliver, M. (1980). Assertion and marital adjustment. *Family Relations*, 249-253..
- Reissing, E. D., Binik, Y. M., KHALIF, S., Cohen, D., & Amsel, R. (2003). Etiological correlates of vaginismus: Sexual and physical abuse, sexual knowledge, sexual self-schema, and relationship adjustment. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 29(1), 47-59.
- Renaud, C., Byers, E. S., & Pan, S. (1997). Sexual and relationship satisfaction in mainland China. *Journal of Sex Research*, 34(4), 399-410.
- Rosenberg, M., Luetke, M., Hensel, D., Kianersi, S., & Herbenick, D. (2020). Depression and loneliness during COVID-19 restrictions in the United States, and their associations with frequency of social and sexual connections. *MedRxiv*.
- Rostosky, S. S., Dekhtyar, O., Cupp, P. K., & Anderman, E. M. (2008). Sexual self-concept and sexual self-efficacy in adolescents: a possible clue to promoting sexual health?. *Journal of sex research*, 45(3), 277-286.
- Rubin, G. J., & Wessely, S. (2020). The psychological effects of quarantining a city. *Bmj*, 368.
- Rudd, R. R. (2009). *Examining the relationship between antecedents of sexuality and women's reported level of sexual satisfaction during the first five years of marriage*. Utah State University.
- Russell-Chapin, L. A., Chapin, T. J., & Sattler, L. G. (2001). The relationship of conflict resolution styles and certain marital satisfaction factors to marital distress. *The Family Journal*, 9(3), 259-264.

- Ryckman, R. M., Robbins, M. A., Kaczor, L. M., & Gold, J. A. (1989). Male and female raters' stereotyping of male and female physiques. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 15(2), 244-251.
- Salazar, L. F., DiClemente, R. J., Wingood, G. M., Crosby, R. A., Harrington, K., Davies, S., ... & Oh, M. K. (2004). Self-concept and adolescents' refusal of unprotected sex: A test of mediating mechanisms among African American girls. *Prevention Science*, 5(3), 137-149.
- Satcher, D. (2001). Cerrahin cinsel sağlığı ve sorumlu cinsel davranışı teşvik etmek için harekete geçme çağrısı. *Amerikan Sağlık Eğitimi Dergisi*, 32 (6), 356-368.
- Seven, N. (2019). *Üniversite öğrencilerinde romantik ilişki kalitesinin evlilik inançlarına etkisi: Selçuk Üniversitesi örneği* (Master's thesis, Sakarya Üniversitesi).
- Seymour III, J. C. (1998). *Sexual satisfaction in marriage during the childbearing years*. California State University, Long Beach.
- Shackelford, T. K., Besser, A., & Goetz, A. T. (2008). Personality, marital satisfaction, and probability of marital infidelity. *Individual differences research*, 6(1).
- Shek, D. T. (1995). Marital quality and psychological well-being of married adults in a Chinese context. *The Journal of Genetic Psychology*, 156(1), 45-56.
- Sieving, R. E., Bearinger, L. H., Resnick, M. D., Pettingell, S., & Skay, C. (2007). Adolescent Dual Method Use: Relevant Attitudes, Normative Beliefs and Self-Efficacy. *Journal of Adolescent Health*, 40(3), 275.e15–275.e22.
- Sieving, R. E., Bearinger, L. H., Resnick, M. D., Pettingell, S., & Skay, C. (2007). Adolescent dual method use: relevant attitudes, normative beliefs and self-efficacy. *Journal of Adolescent Health*, 40(3), 275-e15.
- Snell Jr WE. New directions in the psychology of human sexuality: Research and theory. *Cape Girardeau, MO: Snell Publications; 2001*.

- Sousa, R. D. D., Rodrigues, A. M., Gregório, M. J., Branco, J. D. C., Gouveia, M. J., Canhão, H., & Dias, S. S. (2017). Anxiety and depression in the Portuguese older adults: Prevalence and associated factors. *Frontiers in Medicine*, 4, 196.
- Spanier, G. B., & Cole, C. L. (1976). Toward clarification and investigation of marital adjustment. *International journal of sociology of the family*, 121-146.
- Spencer, J. M., Zimet, G. D., Aalsma, M. C., & Orr, D. P. (2002). Self-esteem as a predictor of initiation of coitus in early adolescents. *Pediatrics*, 109(4), 581-584.
- Sprecher, S. (2002). Sexual satisfaction in premarital relationships: Associations with satisfaction, love, commitment, and stability. *Journal of sex research*, 39(3), 190-196.
- Sprecher, S., & Cate, R. M. (2004). Sexual satisfaction and sexual expression as predictors of relationship satisfaction and stability. In *The handbook of sexuality in close relationships* (pp. 245-266). Psychology Press.
- Stanley Budner, N. Y. (1962). Intolerance of ambiguity as a personality variable 1. *Journal of personality*, 30(1), 29-50.
- Štulhofer, A., Buško, V., & Brouillard, P. (2010). Development and bicultural validation of the new sexual satisfaction scale. *Journal of sex research*, 47(4), 257-268.
- Şahin, E., & Satılmış, İ. G. (2020). COVID-19 pandemisinde cinsellik ve cinsel sağlık.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using Multivariate Statistics*, 6th Edn. Northridge. CA: California State University.[Google Scholar].
- Tuğut, N. (2016). Yeni Cinsel Doyum ölçeğinin Türkçe versiyonu: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *The Journal of Happiness & Well-Being*, 4(2), 183-195.
- Wang, C., Pan, R., Wan, X., Tan, Y., Xu, L., Ho, C. S., & Ho, R. C. (2020). Immediate psychological responses and associated factors during the initial stage of the 2019

coronavirus disease (COVID-19) epidemic among the general population in China. *International journal of environmental research and public health*, 17(5), 1729.

Wang, W., Tang, J., & Wei, F. (2020). Updated understanding of the outbreak of 2019 novel coronavirus (2019- nCoV) in Wuhan, China. *Journal of medical virology*, 92(4), 441-447.

Wang, Y., Di, Y., Ye, J., & Wei, W. (2021). Study on the public psychological states and its related factors during the outbreak of coronavirus disease 2019 (COVID-19) in some regions of China. *Psychology, health & medicine*, 26(1), 13-22.

Ward, L. M. (2003). Understanding the role of entertainment media in the sexual socialization of American youth: A review of empirical research. *Developmental review*, 23(3), 347-388.

Waterman, C. K., & Chiauuzi, E. J. (1982). The role of orgasm in male and female sexual enjoyment. *Journal of Sex Research*, 18(2), 146-159.

White, L., & Edwards, J. N. (1990). Emptying the nest and parental well-being: An analysis of national panel data. *American sociological review*, 235-242.

Whitley, M. P., & Poulsen, S. B. (1975). Assertiveness and sexual satisfaction in employed professional women. *Journal of Marriage and the Family*, 573-581.

Wiederman, M. W., & Hurst, S. R. (1997). Physical attractiveness, body image, and women's sexual self-schema. *Psychology of Women Quarterly*, 21(4), 567-580.

Witting, K., Santtila, P., Alanko, K., Harlaar, N., Jern, P., Johansson, A., Sandnabba, N. K. (2008). Female sexual function and its associations with number of children, pregnancy, and relationship satisfaction. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 34(2), 89-106.

- Woertman, L., & Van den Brink, F. (2012). Body image and female sexual functioning and behavior: A review. *Journal of sex research*, 49(2-3), 184-211.
- World Health Organisation. Sexual and reproductive health and research including the Special Programme HRP, 2020. <https://www.who.int/teams/sexual-and-reproductive-health-and-research/key-areas-of-work/sexual-health/defining-sexual-health>
- World Health Organization. Director-General's remarks at the media briefing on 2019-nCoV on 11 February 2020. <https://www.who.int/director-general/speeches/detail/who-director-general-s-remarks-at-the-media-briefing-on-2019-ncov-on-11-february-2020>.
- World Health Organization. Novel coronavirus situation report -2. January 22, 2020. <https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/situation-reports/20200122-sitrep-2-2019-ncov.pdf> (Accessed on January 23, 2020).
- Xiang, Y. T., Yang, Y., Li, W., Zhang, L., Zhang, Q., Cheung, T., & Ng, C. H. (2020). Timely mental health care for the 2019 novel coronavirus outbreak is urgently needed. *The lancet psychiatry*, 7(3), 228-229.
- Yang, H., & Ma, J. (2020). How an epidemic outbreak impacts happiness: Factors that worsen (vs. protect) emotional well-being during the coronavirus pandemic. *Psychiatry research*, 289, 113045.
- Yaşar, H., Özkan, L., & Tepeler, A. (2010). Kadınlarda cinsel fonksiyon bozukluklarına güncel yaklaşım. *Journal of Clinical and Experimental Investigations*, 1(3), 235-240.
- Young, M., Denny, G., Luquis, R., & Young, T. (1998). Correlates of sexual satisfaction in marriage. *Canadian Journal of Human Sexuality*, 7, 115-128.

- Yurek, D. L. (1998). *Surgical treatment of breast cancer: Sexual self-schema, stress reactions, and sexuality outcomes*. The Ohio State University.
- Zhu, N., Zhang, D., Wang, W., Li, X., Yang, B., Song, J., ... & Tan, W. (2020). A novel coronavirus from patients with pneumonia in China, 2019. *New England journal of medicine*.
- Ziaei, T., Khoei, E. M., Salehi, M., & Farajzadegan, Z. (2013). Psychometric properties of the Farsi version of modified Multidimensional Sexual Self-concept Questionnaire. *Iranian journal of nursing and midwifery research*, 18(6), 439.
- Zimmerman, B. J. (1995). Self-efficacy and educational development. *Self-efficacy in changing societies*, 1(1), 202-231.

Ek-2: Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu

BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU

Sizi Hacer BOLAT tarafından yürütülen “Covid-19 Pandemisinde Cinsel Benlik Şeması ve Cinsel Doyum Paradigması” başlıklı araştırmaya davet ediyoruz. Bu araştırmanın amacı, Covid-19 pandemisinde yetişin bireylerin cinsel benlik şemaları ve cinsel doyumları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırmada sizden tahminen 5dk ayırmanız istenmektedir. Araştırmaya sizin dışınızda tahminen 800 kişi katılacaktır. Bu çalışmaya katılmak tamamen **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, bütün soruları eksiksiz, kimsenin baskısı veya telkini altında olmadan, size en uygun gelen cevapları içtenlikle verecek şekilde cevaplamanızdır. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına da sahipsiniz. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup kişisel bilgileriniz **gizli tutulacaktır**; ancak verileriniz yayın amacı ile kullanılabilir. İletişim bilgileriniz ise sadece izninize bağlı olarak ve farklı araştırmacıların sizinle iletişime geçebilmesi için “ortak katılımcı havuzuna” aktarılabilir. Eğer araştırmanın amacı ile ilgili verilen bu bilgiler dışında şimdi veya sonra daha fazla bilgiye ihtiyaç duyarsanız araştırmacıya şimdi sorabilir veya e-posta adresi ulaşabilirsiniz. Araştırma tamamlandığında genel/size özel sonuçların sizinle paylaşılmasını istiyorsanız lütfen araştırmacıya iletiniz.

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları anladım. Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı/araştırmacılar tarafından yapıldı. Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları sözlü olarak da anlatıldı. Kişisel bilgilerimin özenle korunacağı konusunda yeterli güven verildi.

Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve telkin olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcının :

Adı-Soyadı:

İmzası:

İletişim Bilgileri: e-posta:

Telefon:

İletişim bilgilerimin diğer araştırmacıların benimle iletişime geçebilmesi için “ortak araştırma havuzuna” aktarılmasını;

☐ kabul ediyorum ☐ kabul etmiyorum (lütfen uygun seçeneği işaretleyiniz)

Ek-3: Sosyo-demografik Bilgi Formu

Lütfen aşağıdaki seçeneklerden size uygun olanını işaretleyiniz.

1) Yaşınız;

- 18-24
- 25-30
- 31-36
- 37-45
- 45 ve üzeri

2) Cinsiyetiniz;

- Kadın
- Erkek
- Diğer

3) Medeni durum;

- Evli
- Boşanmış-Dul
- Bekârim ama duygusal/romantik ilişki yaşadığım partnerim var

4) Çocuğunuz var mı?

- Evet
- Hayır

5) Eğitim durumunuz; (En son mezun olduğunuz kurum)

- İlkokul
- Ortaokul
- Lise
- Lisans
- Yüksek lisans
- Doktora

6) Pandemi süreci, çalışma durumunuzu nasıl etkiledi?

- Çalışmıyorum, bu soru beni ilgilendirmiyor.
- Çalışmaya devam ettim.
- Evden çalışmaya devam ettim.
- İşten ayrıldım, çalışmıyorum.

7) Evliyseniz/nişanlıysanız/romantik partneriniz varsa; pandemi süreci, iş durumunu nasıl etkiledi?

- Çalışmıyor, bu soru onu ilgilendirmiyor.
- Çalışmaya devam etti.
- Evden çalışmaya devam etti.
- İşten ayrıldı, çalışmıyor.

8) Pandemi sürecinde partnerinizle birlikte mi vakit geçiriyorsunuz?

- Evet
- Hayır

9) Cinsel ilişki düzeniniz;

- Düzenli bir cinsel hayatım var
- Düzensiz bir cinsel hayatım var
- Hiç cinsel ilişki yaşamadım

10) Pandemi süreci, cinsel yaşamınızı etkiledi mi?

- Evet
- Hayır

11) Pandemi süreci, cinsel yaşamınızı etkilediyse, hangisi sizin için geçerli?

- Cinsel deneyimim arttı
- Cinsel deneyimim azaldı

- Cinsel yaşamım etkilenmedi

12) Koronavirüse enfekte oldunuz mu?

- Evet
- Hayır

13) Partneriniz enfekte oldu mu?

- Evet
- Hayır

14) Pandemi sürecinde cinsel hayatınızla ilgili herhangi bir destek aldınız mı?

- Psikolojik destek aldım
- Fizyolojik destek aldım
- Destek almadım

15) Pandemi yaşam tarzınızı nasıl değiştirdi?

- Evde daha fazla zaman geçirmek zorunda kaldım.
- Evde daha az zaman geçirmek zorunda kaldım.

16) Pandemi öncesinde herhangi kaygı sorunu yaşadınız mı?

- Evet
- Hayır

17) Evliyseniz/nişanlıysanız/romantik partneriniz varsa pandemi öncesinde herhangi kaygı sorunu yaşadı mı?

- Evet
- Hayır

Ek-4: Yeni Cinsel Doyum Ölçeği

Aşağıda yer alan maddeleri okurken son altı ay içindeki cinsel yaşamınızı düşününüz. Son 6 ay içindeki cinsel yaşamınızı en iyi yansıtan, memnuniyet derecenizi belirten numarayı daire içine alınız.

Ölçek Maddeleri	Hiç memnun değilim	Biraz memnunuz	Orta düzeyde memnunuz	Çok memnunuz	Son derece memnunuz
1. Cinsel uyarılma yoğunluğum	1	2	3	4	5
2. Cinsel boşalmamın (orgazm) kalitesi	1	2	3	4	5
3. Cinsel ilişki boyunca kendimi cinsel zevketeslim etme ve bırakmam	1	2	3	4	5
4. Cinsel ilişki boyunca odaklanmam/konsantrasyonum	1	2	3	4	5
5. Eşime/partnerime cinsel tepki biçimim	1	2	3	4	5
6. Vücudumun cinsel açıdan fonksiyonelliği (işlevselliği)	1	2	3	4	5
7. Cinsel ilişki sırasında duygusal serbestliğim (açılmam)	1	2	3	4	5
8. Cinsel ilişki sonrasındaki ruh halim	1	2	3	4	5
9. Cinsel boşalma (orgazm) sıklığı	1	2	3	4	5
10. Eşime/partnerime tattırdığım zevk	1	2	3	4	5
11. Cinsel ilişki sırasında aldığım ve verdiğim arasındaki denge	1	2	3	4	5
12. Cinsel ilişki boyunca eşimin/partnerimin duygusal paylaşımı (açılması)	1	2	3	4	5
13. Cinsel ilişkiyi eşimin/partnerimin başlatması	1	2	3	4	5
14. Eşimin/partnerimin cinsel boşalma (orgazm) becerisi	1	2	3	4	5
15. Eşimin/partnerimin kendisini cinsel zevk için teslim etmesi (bırakması)	1	2	3	4	5
16. Eşimin/partnerimin benim cinsel ihtiyaçlarımla ilgilenme tarzı	1	2	3	4	5
17. Eşimin/partnerimin cinsel yaratıcılığı	1	2	3	4	5
18. Eşimin/partnerimin cinsel ilişkiye hazır olması	1	2	3	4	5
19. Cinsel ilişkimin çeşitliliği	1	2	3	4	5

Ek-5: Cinsel Benlik Şeması Ölçeği

Yönerge: Aşağıda insanların kendilerini cinsel yönden tanımlamak için sıklıkla kullandıkları birtakım sıfatlar yer almaktadır.

- Her kelime için, sizinle aynı cinsiyette ve yaştaki diğer insanlarla karşılaştığınızda kendinizi cinsel yönden nasıl hissettiğinizi maddenin tanımlayıp tanımlamadığını düşününüz.
- Her maddeyi o sıfatın sizi ne kadar iyi tanımladığını göstermek amacıyla 0 = “beni hiç tanımlamıyor” dan 6 = “beni çok iyi tanımlıyor” a doğru giden 7’lik ölçekte derecelendiriniz.
- Bu ölçekte doğru ya da yanlış yanıtlar yoktur.
- Lütfen iyi düşünerek ve dürüstçe yanıt veriniz.
- Eğer yanıtlamakta zorluk çekerseniz, lütfen bu soruyu bir kılavuz olarak kullanınız: ____ terimi beni ne kadar tanımlıyor?

	Beni hiç tanımlamıyor				Beni çok iyi tanımlıyor		
Romantik	0	1	2	3	4	5	6
Yumuşak kalpli	0	1	2	3	4	5	6
Tutkulu	0	1	2	3	4	5	6
Güçlü	0	1	2	3	4	5	6
Sıcak	0	1	2	3	4	5	6
Açık sözlü	0	1	2	3	4	5	6
Sevgi dolu	0	1	2	3	4	5	6
Doğal	0	1	2	3	4	5	6
Çekingen	0	1	2	3	4	5	6
Özgür	0	1	2	3	4	5	6
Duygusal	0	1	2	3	4	5	6
Sempatik	0	1	2	3	4	5	6
Baskın	0	1	2	3	4	5	6
Uyarılabilir	0	1	2	3	4	5	6
Tahrik edici olan	0	1	2	3	4	5	6
Açık	0	1	2	3	4	5	6
Saldırgan	0	1	2	3	4	5	6
Sıcakkanlı	0	1	2	3	4	5	6
Dürüst	0	1	2	3	4	5	6
Heyecan verici	0	1	2	3	4	5	6
Deneyimli	0	1	2	3	4	5	6
Hassas	0	1	2	3	4	5	6
Çekinmeyen	0	1	2	3	4	5	6
Utangaç	0	1	2	3	4	5	6
Tutucu	0	1	2	3	4	5	6
Romantik olmayan	0	1	2	3	4	5	6
Şefkatli	0	1	2	3	4	5	6
Kendine-odaklı	0	1	2	3	4	5	6
Dobra	0	1	2	3	4	5	6
Deneyimsiz	0	1	2	3	4	5	6
Sağduyulu	0	1	2	3	4	5	6
Bireysel	0	1	2	3	4	5	6
Şehvetli	0	1	2	3	4	5	6

